

SADRŽAJ

Nadbiskupova riječ	2
SVETA STOLICA	4
Papina poruka za Dan bolesnika 2000.	4
Papina poruka za Korizmu 2000.	9
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA	12
Priopćenje s izvanrednog zasjedanja	12
Poruka biskupa za Dan života	13
Preminuo biskup Pavao Žanić	15
ZADARSKA NADBISKUPIJA	17
Otvaranje Velikog jubileja 2000.	17
Smrt Predsjednika Republike	20
Božićno primanje za predstavnike medija	21
Dekret o osinvanju župe Karin	29
Povelja blagoslova gradilišta crkve u Lepurima	25
Povelja blagoslova obnovljene crkvice sv. Nikole u Salima	26
Svećenička rekolekcija u prosincu, 2000.	27
(Zoran Vukman: Suvremeni praktični sekularizam)	27
Svećenička rekolekcija u siječnju, 2000.	39
(Mons. Želimir Puljić: Sinoda o Europi)	39
Odredbe Ordinarijata	42
Imenovanja	46
Obavijesti	47
Raposred sv. Potvrde u 2000. Godini	48
VIJESTI I DOGAĐAJI	49
IZ POVIJESTI NAŠIH ŽUPA	66
Rava, Premuda, Zverinac	66
KRONIKA	72
NOVE KNJIGE	79

VJESNIK

ZADARSKE NADBISKUPIJE

Broj 1-2 / 2000

Siječanj-Veljača

Godina XLV
ISSN 1331-7016

VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE - Službe vjesnik Nadbiskupije zadarske - ISSN 1331-7016; Izdavač: Nadbiskupski ordinarijat Zadar, Zeleni trg 1, 23000 Zadar; tel. 315-712, faks: 316-299; Odgovara: Mons. Ivan Prenda, nadbiskup zadarski; Uređuje: Uredničko vijeće; Tisak: WA Graf, N. Tesle bb, 23000 Zadar, tel. 323-592; Datum ulaska u tisak: 9. veljače 2000.

NADBISKUPOVA RIJEČ

ŠTO SAD?

Takvo pitanje se uvijek postavlja kada se dode do nekog stvarnog ili zamisljenog kraja, do ruba ili nekog raskrižja gdje treba krenuti nekim novim putem. Takvo pitanje se postavlja meni biskupu, i nama biskupima, na raznim mjestima i na različitim razinama u Crkvi i društvu nakon parlamentarnih izbora, s već poznatim ishodom, u našoj Državi. S iskrenošću valja reći da se osjeća određena zbunjenost, veća ili manja, u klernu. Zbog čega? Možda zbog takvog ishoda izbora? Ili možda zbog nezvjesnosti koja bi mogla obilježiti iduće vrijeme, pod novom vlašću? Ili je po srijedi nešto drugo?

Ako su rezultati izbora razlog nelagodje, onda je donekle istina što se može čuti ovih dana, da su duhovni prethodnici vjerničkog puka loše informirani. A loše su informirani, kažu, jer su bili uvjereni da ih puk slijedi, a već izvjesno vrijeme narod ne misli o mnogim stvarima kao i njegovi pastiri. Stovise, puk misli, neki ozbiljni vjernici tako kažu, da nismo kadri citati stvarnost jer smo postigli određenu materijalnu sigurnost i prestali smo biti osjetljivi za tolike siromašne, ugrožene i potrebne. Zato i promjene mogu biti neočekivane i čudne.

Kad više nismo postedeni ni razmišljanja na glas, na javnim mjestima, moramo uzeti ozbiljno te konstatacije, te prosudbe, a koji put i sudenja i osuđivanja. Jesmo li dakle neinformirani, jesmo li neosjetljivi za tolike probleme svoga vjerničkog puka i drugih ljudi? Nije jednostavno odgovoriti na ta pitanja. I nisu jednako upućena nama svima. Ima u njima istine. Jer, prema staroj izreci, gdje ima dima, ima barem nešto i vatre.

Ipak, bilo je vidljivo već izvjesno vrijeme da mora nezaposlenosti pritisaka mođe, a posebno mlade, školovane ljude. Bilo je lako uočiti kako se socijalno stanje stanovništva pogoršava, posebno umirovljenika i mnogih branitelja. Od početka takoder nije dobro prihvaćeno oklijevanje da se pozove na odgovornost pred zakonom one koji su nezakonito posegli za općim dobrom u tvrtkama, bankama itd. Oni, međutim, koji sa svoje strane, nisu htjeli nikada nikome priznati goleme dostignuća u stvaranju i stasanju mlade hrvatske države, tvrdili su da svojim postupcima misle na opće dobro naroda, ali su pisanim i elektroniskim medijim više bili usmjereni protiv nekoga ili nečega a manje za te su se zalagali za nešto te su bili za radikalne promjene u društvu. A i neke povijesne okolnosti, kao na primjer smrt Predsjednika Hrvatske države, pokazale su relativnost procjena o ovim ili onim "veličinama" na uporišnim točkama Države.

Kratkovidno je i naivno, stoga, "kritičnu" za ovakve ili onakve ishode izbora i za određene posljedice, okrivljavati hijerarhiju u našoj Crkvi, ili jednog medu biskupima. Stavovi biskupa su navrijeme izrečeni. Oni su poznati i unutarcrkvenim strukturama i javnosti. Nitko nije imao neke ozbiljnije primjedbe na njih. Stovise, dobro su primljeni posuda, u Crkvi, i izvan nje. To je bilo jedino moguće i jedino mudro. Ne mogu se biskupi odreći nijednog vjernika, ni u kojoj stranici radi duhovnog dobra njihova, radi njihove vječnosti. Ne

NOVE KNJIGE

Mons. Marijan Oblak

U IME OCA I SINA I DUHA SVETOGA PREMA TREĆEM TISUĆLJEĆU

Zadar, 2000.

JUBILEJSKI VODIČ Zadarske nadbiskupije,

Nadbiskupski ordinarijat Zadar, Povjerenstvo za liturgiju,

Zadar 2000.

Mons. Milivoj Bolobanić

KAKO PREPOZNATI ZAMKE ZLOGA?

Zadar, 2000.

JUBILEJSKI VODIČ

ZADARSKA NADBISKUPIJA
SVETA 2000. GODINA

NADBISKUP U ŠIBENIKU - 28. siječnja 2000., u Šibeniku, u Katoličkom domu, g. Nadbiskup, u pratnji Nadbiskupa u miru i Ekonomu Nadbiskupije, sudjelovao je na blagoslovu novoga Doma Caritasa biskupije šibenske i potom premijeri filma "Mons. Srećko Badurina, biskup šibenski" (1988 - 1996).

NADBISKUP U SUKOŠANU - 30. siječnja 2000., g. Nadbiskup je posjetio župu Sukošan i predvodio Misu s brojnim sudjelovanjem vjernika.

TRODNEVNICA POSVEĆENOG ŽIVOTA - Uoči blagdana Prikazanja Gospodinova - Svjećnice, koji se u Crkvi slavi kao Dan posvećenog života, održana je trodnevica. započela je u nedjelju, 30. siječnja 2000., svečanom Večernjom u crkvi Benediktinki sv. Marije u Zadru, koju je predvodio Nadbiskup uz sudjelovanje redovnik i redovnica. Ovogodišnjim Svijećnicom slavi se *Jubilej posveće-*

nog života. Nakon Večernje održan je zajednički agape.

POSJET VODITELJA OSCE-a - 31. prosinca 2000., g. Nadbiskup je primio u Nadbiskupskom domu voditelja OSCE-ove misije u Zadru, g. Wearlinga koji se zanimao za stavove Crkve u novim političkim prilikama u Hrvatskoj.

POSJET MONS. DUKE - 31. siječnja 2000., g. Nadbiskup je primio mons. Šimu Duku iz Rima, koji gradi pastoralni centar sv. Ante u Zadru i novu župnu crkvu u Dračevcu zadarskom.

SVETI IVAN BOSCO - 31. siječnja 2000., u župnoj crkvi Gospe Loretske u Zadru-Arbanasima, g. Nadbiskup je predvodio svečanu Misu blagdana Svetog Ivana Bosca, utemeljitelja salezijanaca, a propovijedao je mons. Šime Duka.

VELJAČA - 2000.

NOVA LOKACIJA ZA DOM U FILIP-JAKOVU - 1. veljače 2000., g. Nadbiskup je u pratnji don Srećka Petrova, ekonoma, zajedno s gospođom Nives Kozulić, voditeljicom Županijskog ureda za prostorno uređenje, gđom Marom Batur, ravnateljicom Zavoda za smještaj i rehabilitaciju iz Svetog Filipa i Jakova i g. Mirkom Đinđićem, načelnikom općine sv. Filip i Jakov, posjetio moguću novu lokaciju za

izgradnju novog zavoda u Gornjim Raštanima.

JUBILEJ POSVEĆENOG ŽIVOTA - Na blagdan Prikazanja Gospodinova u Hramu - Svjećnica - 2. veljače 2000., g. Nadbiskup je predvodio procesiju od crkve Gospe od zdravlja do Katedrale i Euharistiju za redovnike i redovnice u prigodi Dana posvećenog života. Poslije Mise priređen je agape u dvorani Svećeničkog doma za sudionike.

moгу iznositi i zastupati stavove koji ne mogu izdržati vrijeme bilo kojih promjena i koji ne bi bili utemeljeni na etičko-moralnim načelima. Uostalom, biskupi nisu danas ništa drugačije govorili nego u 1990. godini.

A što se tiče neizvjesnosti, ona ne može biti presudna za naše stavove. Ova Crkva ima golemo iskustvo patnje, pritisnutosti, ograničavanja i mučeništva. Pa ipak nije zato ustuknula nikada ni pred ikim. Znala je tko stoji iza nje, tko je vodi i kome služi. Bila je sigurna da je ništa ne može rastaviti od ljubavi Kristove /Usp. Rim 8,9/.

Nema, međutim, mjesta nikakvu malodušju čak ako i bude neprilika. Nisu izgledi da bismo mogli biti ozbiljno ugrožavani u našim ljudskim i vjerničkim pravima. Možda ćemo biti izloženi natjecanju u vrednotama. Tim bolje! Mi znamo da imamo što ponuditi čovjeku našega vremena, na ovim prostorima, i to ono u čemu nas nitko drugi ne može zamijeniti. Tek je jedna stvar bitna: hoćemo li i znamo li ljudima ponuditi bitno i uvijek vrijedno na čemu će graditi i svoju Državu i svoju kulturu i privredu i sve strukture svoga postojanja, a to je Kristovo Evandjelje, to je istina u pravednosti i ljubavi, to je poštovanje i zalaganje za čovjeka, to je neumorno nastojanje da ga odgojimo u vjeri.

Nije, stoga, presudno što se dogodilo 3. siječnja 2000, već je bitno imamo li mi orijentacije u vremenu i prostoru i znamo li što i kako treba činiti da izvršimo svoje poslanje od Krista povjereno u ovom narodu. I još jedno: nema dvojbe trebamo li poštivati i voljeti ovaj narod ma kojim putem krenuo u svom građanskom odlučivanju.

Vratimo se dakle svome iskonskom i istinskom duhovnom poslu ako procijenimo da smo se uljuljali ili čak promašili, da smo se pasivizirali i postali, ponešto, neosjetljivi za ozbiljne probleme ljudi oko nas. U svemu *Christus docet. Historia etiam docet.*

Nadbiskup

Zdravlja u Zadru, održan je ekumenski molitveni susret kršćana katolika, pravoslavnih i baptilista grada Zadra. Susret je predvodio mons. Milivoj Bolobanić, generálni vikar Zadarke Petrova, propovjednika te crkve i don Martinka Duvnjaka, župnika sv. Josipa na Plovaniji. Pjevanje su predvodili pjevači Baptilističke crkve "Otvorena vrata" iz Zadra i čelavao na ekumenskom molitvenom susretu predstavnik kršćanskih Crkava u Hrvatskoj.

EKUMENSKO BOGOSLUŽJE U ZAGREBU - 24. siječnja 2000., u sklopu Molitvene osmine za jedinstvo kršćana, u Katedrali u Zagrebu, g. Nadbiskup je sudjelovao na ekumenskom molitvenom susretu predstavnik kršćanskih Crkava u Hrvatskoj.

NADBISKUP NA SVEČENIČKOM TJEDNU - 25. siječnja 2000., g. Nadbiskup je bio na otvaranju XI. svećeničkog teološkopastoralnog tjedna u Zagrebu i pratio dio rada tog skupa.

POSJET SESTRAMA "KRALJICE SVIJETA" - 25. siječnja 2000., u Zagrebu, g. Nadbiskup je posjetio upravu Družbe sestara Kraljice svijeta i zahvalio za dolazak njihovih sestara u Zadar i preuzimanje Katedrale i sjemeništa "Zmajević".

IZVANREDNO ZASJEDANJE HBK - 26. siječnja 2000., održano je izvanredno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu na kojoj je sudjelovao i g. Nadbiskup. Na zasjedanju je zajedno s mons. Martinom Strakićem, dakovačkim biskupom, podnio izvještaj o dostignutoj točki u stvaranju novog sustava financiranja u Crkvi, u Hrvatskoj. Izvjestio je biskupe o nekim koracima o volnoj službi bogoslova te govorio o potrebi rješavanja službe ravnateljia Hrvatskog Caritativnog društva.

PROSLAVA SV. ANTUNA PUSTINJAKA NA PAŠMANU - U Pašmanu, na "Otusu", na spomen-dan sv. Antuna, opata i pustinjača, 17. siječnja 2000., u 11 sati, mons. Marijan Oblak, nadbiskup u miru, blagoslovio je kip sv. Antuna, opata, i potom predvodio koncelebraciju na otvorenom, ispred Svećev crkve. Kip je isklesao iz bračkog kamena fra Joakim Jaki Gregov, ofm, Pašmanac. Sudjelovanje vjernika iz cijelog otoka Pašmana i župa Turnja, Sv. Filippa i Jakova i Vrgade bilo je brojno i pobožno. Istog dana, u Mrljanama, u 15.30 sati, Nadbiskup u miru je predvodio koncelebraciju s don Tihomir Vulinom, župnikom Pašmana, Nevidana i Mrjana.

MJESEČNA REKOLEKCIJA REDOVNICA NA MJESEČNO REKOLEKCIJI za časne sestre u Zadarskoj nadbiskupiji, održanoj 19. siječnja 2000., u Sjemeništu, g. Nadbiskup je predvodio Misu i održao sestrama predavanje: *Jubilej, izazov i zadaći u životu redovnice koja služi mjesnoj Crkvi*.

NADBISKUP U KOLANU - 19. siječnja 2000., Nadbiskup je posjetio župu Kolan i razgovarao sa župnikom o pastoralnim prilikama i zadacima u povjerenim mu župama.

DUHOVNI SUSRET DJELATNIKA KURJE - 20. siječnja 2000., u kapelici Nadbiskupskog doma u Zadru, g. Nadbiskup je slavio Misu s jutarnjom s djelatnicima Ordinarata nadbiskupije i susreo se s njima na radnom doručku.

CARITAS U 2000. GODINI - 20. siječnja 2000., u popodnevnim satima, g. Nadbiskup je primio vodstvo Caritasa Nadbiskupije zadarske koje ga je izvjestilo o planovima u 2000. godini i potrebama Caritasa.

EKUMENSKI MOLITVENI SUSRET U ZADRU - U sklopu molitvene osmine za jedinstvo kršćana, u nedjelju 23. siječnja 2000. godine, u prepunoj crkvi Gospe od

što je nužno za olakšanje golemog tereta patnje koji pritišće pojedince, obitelji i cijela društva.

Dapčac, izgleda da se osobito u ovom posljednjem stoljeću riječa ljudske boli, koja je već velika zbog krhosti ljudske naravi i rane istonoga grijeha, povećava patnjama krivnjom pojedina i društva: mislim na ratove koji su prouzrokovali tolika krvoprolića u ovome stoljeću, možda više nego u ikome drugo doba izmučene ljudske povijesti; mislim na obilike bolesti uvelike raširene u društvu kao što je ovisnost o drogi, AIDS, bolesti zbog zagađivanja velikih gradova i okoliša; mislim na umnažanje malog velikog kriminala i na prijedloge eutanazije. Pred očima su mi ne samo bolničke postelje gdje leže toliki bolesnici, nego također patnje izbjeglica, sircoadi, tolikih žrtava društvenih zala i siromaštva. Istodobno, s pomračenjem vjere, osobito u sekulariziranom svijetu, dodaje se još veći i teži uzrok patnje, to što više nismo sposobni prihvatiti spasenjski smisao boli i utjehu eshatološke nade.

3. Sudjelovanje u radostima i nadama, žalostima i tjeskobama ljudi svakoga doba, Crkva je trajno pratila i podupirala čovječanstvo u njegovoj borbi protiv boli i u njegovu zauzimanju za promicanje zdravlja. Istodobno se je zauzimala otkriti ljudima značenje patnje i bogatstvo Otkupljenja koje je donio Krist Spasitelj. Povijest bilježi velike likove muškaraca i žena koji su, vodeći željom nasljedovati Krista po dubokoj ljubavi prema siromašnoj i patničkoj braći, pokrenuli bezbrojne pothvate društvene skrbi, osvijet-

SVETA STOLICA

U BOLESNICIMA PROMATRAJTE KRISTOVO LICE

Papina poruka za VIII. Svjetski dan bolesnika 11. veljače 2000.

1. Osmi svjetski dan bolesnika, koji će se održati u Rimu 11. veljače 2000. u godini Velikoga jubileja, naći će kršćansku zajednicu zauzetu preispitivanjem stvarnosti bolesti i patnje s pogledom na utjelovljenje Sinu Bojžega, da bi iz toga euđesnog doga| aja crpila novo svjetlo za ta temeljna ljudska iskusiva.

Na zalasku drugoga tisućljeća kršćanstvo je došlo do razvoja koji su prouzrokovali tolika krvoprolića u ovome stoljeću, možda više nego u ikome drugo doba izmučene ljudske povijesti; mislim na obilike bolesti uvelike raširene u društvu kao što je ovisnost o drogi, AIDS, bolesti zbog zagađivanja velikih gradova i okoliša; mislim na umnažanje malog velikog kriminala i na prijedloge eutanazije. Pred očima su mi ne samo bolničke postelje gdje leže toliki bolesnici, nego također patnje izbjeglica, sircoadi, tolikih žrtava društvenih zala i siromaštva. Istodobno, s pomračenjem vjere, osobito u sekulariziranom svijetu, dodaje se još veći i teži uzrok patnje, to što više nismo sposobni prihvatiti spasenjski smisao boli i utjehu eshatološke nade.

biranih tehnologija. Njima se pridodaju i postignuća društvenog značaja poput širenja svijesti o pravu na liječenje i njegovi pravni izričaji u različitim "Poveljama o pravima bolesnika". Ne smijemo zaboraviti i značajan razvoj postignut na području zdravstvene skrbi zahvaljujući pojavi novih zdravstvenih postupaka sve stručnije bolničarskog služenja i pojavi dragovoljstva, koje se u novije vrijeme također uzdiže na razinu stručnosti.

2. Na zalasku drugoga tisućljeća, ipak, ne može se reći da je čovječanstvo učinilo sve

je posjetio župu Gorica-Raštane i predvodio sv. Misu u Gorici i Donjim Raštanima.

BOGOJAVLJENJE - 6. siječnja 2000., na svetkovinu Bogojavljenja/Svetih triju kraljeva, u katedrali sv. Stošije, g. Nadbiskup je predvodio svečano blagdansko euharistijsko slavlje na koncu kojega su tradicionalno naviješteni pomični blagdanu u 2000. godini. Poslijepodnevno svečano euharistijsko slavlje u Katedrali predvodio je mons. Marijan Oblak, nadbiskup u miru.

NADBISKUP PRIMIO ODBOR "TISUĆU GLASOVA ZA BOŽIĆ" - 6. siječnja 2000., navečer, u Nadbiskupskom domu, g. Nadbiskup je primio Odbor za pripremu božićnog koncerta u Jazinama "Tisuću glasova za Božić", na čijem je čelu prof. Miljenko Mari-nović.

XXVII. SJEDNICA EKONOMSKOG VIJEĆA - 7. siječnja 2000., g. Nadbiskup je predsjedao XXVII. sjednici Ekonomskog vijeća Zadarske nadbiskupije.

SUSRET KATEHISTA NEOKATEKUMENSKOG PUTA - 9. siječnja 2000., u Pastoralnom centru župe Uznesenja Marijina na Belafuži, održan je susret katehista Neokatekumenskog pokreta koji će započeti s katehezama u pojedinim župama. Susretu je bio nazočan mons. Bolobanić, generalni vikar, i podijelio nazočnima blagoslov.

MJESEČNA REKOLEKCIJA U SIJEČNJU - U srijedu, 12. siječnja 2000., u sjemeništu "Zmajević", pod predsjedanjem g. Nadbiskupa, održana je redovita mjesečna svećenička rekolekcija u sjemeništu Zmajević. Klanjanje je vodio don Rade Pinčić, duhovnik u sjemeništu "Zmajević", a u pastoralnom dijelu je gostovao mons. dr. Želimir Puljić, dubrovački biskup, s temom: *Krist koji živi u Crkvi, izvor nade za Europu* (o II. posebnoj Sinodi biskupa za Europu; v. Zad. nadb. i Vijesti).

SLUŽAVKE MALOG ISUSA KOD NADBISKUPA - 12. siječnja 2000., u Nadb. domu u Zadru, g. Nadbiskup je primio s. Vesnu Mateljan, provincijalku Družbe Služavki Maloga Isusa iz Splita, s njezinom ekonomom s. Krucifiksom Ivelić.

POSJET KANONIKA LINDEMANNNA - 12. siječnja 2000., Nadbiskupa je posjetio preč. Rolf Lindemann, začasni kanonik Kaptola sv. Stošije, župnika u Gelsenkirchenu (Njem.).

SUSRET ŠKOSLKIH RAVNATELJA U NADBISKUPIJI - 13. siječnja 2000., u Nadbiskupskom domu u Zadru, g. Nadbiskup je priredio prijem za sve ravnatelje srednjih i osnovnih škola u Zadarskoj županiji.

POGREB BISKUPA ŽANIĆA - 13. siječnja 2000., u Kaštel Novom, g. Nadbiskup i g. Nadbiskup u miru sudjelovali su u sprovodnoj Misi i obredima za pok. mons. Pavla Žanića, umirovljenoga biskupa mostarsko-duvanjskoga i trebinjsko-mrkanjskoga.

PROSLAVA SVETE STOŠIJE - Proslava sv. Stošije, zaštitnice nadbiskupije i naslovnice stolne crkve u Zadru, započela je svečanom Večernjom, 14. siječnja 2000., uoči svetkovine, koju je predvodio mons. Marijan Oblak, nadbiskup u miru. Na sv. Stošiju, 15. siječnja, Nadbiskup je predvodio svečanu koncelebraciju prije podne i propovijedao. U koncelebraciji su sudjelovali mons. Ante Ivas, šibenski biskup, mons. M. Oblak, nadb. u miru i mons. M. Bogović, pomoćni biskup riječko-senjski. Navečer je sudjelovao u koncelebraciji s Nadbiskupom u miru i mons. M. Barišićem, pomoćnim biskupom splitsko-makarskim, koju je predvodio i propovijedao mons. Ante Ivas, šibenski biskup (v. Vijesti).

SJEDNICA SAVJETNIKA - 17. siječnja 2000., g. Nadbiskup je predsjedao XXII. sjednici konzultora Zadarske nadbiskupije, u Nadbiskupskom domu. Teme su bile: Pastoralne i duhovne prilike u Nadbiskupiji.

livši dobrim djelima posljednja dva tisućljeća. Uz crkvene oce te utemeljitelje i utemeljiteljice redovničkih ustanova, kako ne misliti s udivljenjem na bezbrojne osobe koje su, u tišini i poniznosti, utrošile svoj život za bolesnog blišnjega, u mnogim slučajevima sve do vrhunskog junaštva (usp. *Vita consecrata*, 83). Svakodnevno iskustvo pokazuje kako Crkva, nadahnuta Evanđeljem djelatne ljubavi, nastavlja pridonositi s mnogim djelima, bolnicama, zdravstvenim ustrojstvima i udrugama dragovoljaca, promicanju zdravlja i brizi za bolesnike, s osobitom pozornošću prema najnevoljnijima u svim dijelovima svijeta, bez obzira na uzrok njihove patnje, bio on svojevuljan ili ne.

Riječ je o prisutnosti koju treba podupirati i promicati za dobrobit dragocjenog dobra ljudskoga zdravlja brižno pazeci na sve nejednakosti i suprotnosti koje u svijetu liječničke njege još postoje.

4. U tijeku stoljća doista uz svjetla nisu nedostajale sjene koje su potamnile i još uvijek potamnjuju sliku tolikih sjajnih mogućnosti promicanja zdravlja. Osobito mislim na teške društvene nejednakosti u pristupu sredstvima zdravstvene skrbi koje su još i danas prisutne na prostranim područjima, osobito u zemljama na jugu svijeta. Ta nepravedna nejednakost sa sve većom dramatičnošću pogađa temeljna prava osobe: cijeli narodi nemaju mogućnosti korištenja osnovnih i nužnih lijekova, dok se drugdje uvelike rasipaju i zlorabe čak skupi lijekovi. A što reći o istrebljivanju brojne braće i sestara koji su, nemajući najnužnije da utaže glad, žrtve svakovrsnih bolesti? Da ne spominjem tolike ratove koji kaljaju čovječanstvo krvlju, sijćui osim smrti tjelesne i duševne lomove svake vrste.

5. Pred takvim prizorima treba priznati da, na žalost, u mnogim slučajevima gospodarski, znanstveni i tehnički proboj nije praćen istinskim napretkom, usredotočenim

na osobu i nepovredivo dostojanstvo svakoga ljudskog bića. Ista dostignuća na genetičkom području, temeljna za zdravstvenu skrb i, na-dasve, za zaštitu novorođenog života postaju prigodom za nedopustive, bezumne manipulacije i interese koji se suprotstavljaju pravom razvoju, često s razarajućim učincima.

S jedne se strane bilježe veliki napori za produženje života i za umjetnu oplodnju; ali s druge se strane ne dopušta rođenje onome koji je već začet, te se ubrjava smrt onoga koji se više ne smatra korisnim. Nadalje: dok se opravdano vrednuje zdravlje umnažajući poticaje za njegovo promicanje, što ponekad doseže svojevrni kult tijela i hedonističkog traganja za tjelesnom učinkovitšću, istodobno nas se navodi da život promatramo jednostavno kao potrošačku robu, određujući novu ljestvicu marginalizacije za nesposobne, stare i neizlječivo bolesne. Sve se te suprotnosti i proturječne prilike mogu svesti na pomnjanje sklada između logike blagostanja i traženja tehnološkog napretka, s jedne, te logike čudorednih vrijednosti utemeljenih na dostojanstvu svakoga ljudskog bića, s druge strane.

6. Uoči novog tisućljeća poželjno je da se i u svijetu patnje i zdravlja promiče "čišćenje pamćenja" koje neka vodi "priznavanju propusta koje su počinili oni koji su nosili ili nose kršćansko ime" (*Incarnationis mysterium*, 11; usp. također *Tertio millennio adveniente*, 33,37 i 51). Crkvena je zajednica pozvana prihvatiti, također na tom području, poziv na obraćenje povezan s proslavom Svete godine.

Postupak obraćenja i obnove bit će olakšan ako neprestano uzdižemo oči k Onome koji se "utjelovivši se u utrobi Marijinoj prije dvadeset stoljća nastavlja nuditi čovječanstvu kao izvor božanskog života" (*Tertio millennio adveniente*, 55).

Svećanom ruknu u Svećeničkom domu bili su nazočni svećenici i djelatnici Nadb. ordinarijata.

BLAGOSLOV OBNOVLJENE CRKVICE SV. NIKOLE U SALIMA - U Salima, 28. prosinca 1999, mons. Marijan Oblak, nadb. miru, blagoslovio je obnovljenu crkvu sv. Nikole, biskupa, na Portu i predvodio svećano misno slavlje.

BLAGOSLOV ŠPORTSKE DVORANE U BIOGRADU - 28. prosinca 1999., u Biogradu, mons. M. Bolobanić, generálni vikar, u nazočnosti župnika i dekana biogradskog don T. Sikirića, blagoslovio je novu sportsku dvoranu u sklopu Osnovne škole.

BLAGOSLOV GRADILIŠTA NOVE CRKVE U ŠKABRNJI - 30. prosinca 1999., g. Nadbiskup je blagoslovio gradilište i početak radova na novoj župnoj crkvi Velike Gospe u Škabrnji. Crkvu, ratom porušenu, izgrađuje Ministarstvo za obnovu Rep. Hrvatske.

ZAHVALNICA ZA 1999. GODINU - 31. prosinca 1999., na Staru godinu, g. Nadbiskup je predvodio Misu zahvalnicu u Katedrali sv. Stošije sa svećanim pjevanjem "Tebe Boga hvalimo".

SIJEČANJ - 2000.

neredi s pucnjavom bili mnogo manji nego prošlih godina. Danju Misu Nadbiskup je slavio u Katedrali u 11 sati. Nadbiskup u miru slavio je jutarnju božićnu Misu kod Benediktinki sv. Marije. Navčer u 18 sati, Nadbiskup je s velikim brojem svećenika /45/ i mnoštvom vjernika započeo otvaranje jubilejske godine s postajom u crkvi sv. Marije kod Benediktinki, zatim procesijom po ulicama do vratiju Katedrale, gdje je s Ewandelis-tarom svećano usao u stolnicu sv. Stošije, u kojoj je najviše otvaranje jubileja i proslavljena svećana Euharistija. Mnoštvo je vjernik moralo ostati pred vratima Katedrale na trgu. Posve na kraju, podijeljene su jubilejske zastave i svijeće predstavnicima svih župa i ustanova u Nadbiskupiji. (v. Zad. nadb. i Vijesti i događaji)

SVETA OBITELJ - 26. prosinca 1999., na blagdan sv. Obitelji, Nadbiskup je predvodio svećanu Euharistiju u Katedrali uz sudjelovanje brojnih vjernika, i članopva Zajednice obitelji s četvero i više djece. Poslije slavlja bio je sudionikom i agape u Sjemeništu upravo s obiteljima s brojnom djecom.

NADBISKUPOV IMENDAN - Na blagdan sv. Ivana, apostola, 27. prosinca 1999. godine, g. Nadbiskup je proslavio svoj imendan primivši brojne čestitke i susreću se u nadbiskupskom domu s članovima svoje obitelji.

NOVA GODINA / SVETKOVINA SV. BOGORODICE - 1. siječnja 2000. godine, na svetkovinu Svete Bogorodice Marije, g. Nadbiskup je predvodio svećanu Euharistiju u Katedrali sv. Stošije, uz 37. Svjetski dan mira i početak nove, gradanske, 2000. godine. Prento je vjernicima glavne misli iz poruke pape Ivana Pavla II za ovogodišnji Svjetski dan mira.

OSNOVANA NOVA ŽUPA KARIN - 1. siječnja 2000. godine, poslije podne, za vrijeme svećane Mise, u Karinu, g. Nadbiskup je proglasio utemeljenje nove župe svete Male Terezije, crkv. naučiteljice, u Karinu, koja obuhvaća dva sela: Donji i Gornji Karin. Župnikom je imenovan don Nikola Tokić, župnik Pridrage i Smilčića.

spodnji (usp. *Christifideles laici*, 53), svojim primjerom mogu ponuditi vrijedan doprinos evangelizaciji uljudbe koje teži otkloniti iskusstvo patnje, nastojeći da shvate duboko hini vrijednosti koje valja stoga negovati i promatrati s motrišta cjelovitog, također duhovnog dobra osobe.

8. Jubilej nas također poziva promatrati lice Isusa, božanskoga Samaritanca duša i tijela. Sljedeći primjer svoga božanskog Utemeljitelja, Crkva je "iz stoljeća u stoljeće u golemom mnoštvu oboljelih i tpećih osoba uvijek iznova prepisivala prispodobu o mišorstnom Samarjancu, otkrivajući i primoseći iscjeliteljsku i uješnu ljubav Isusa Krista. To je radila po svjedocanstvu redovničkog života posvećenog službenju bolesnicima i po neumornom zalaganju svih zdravstvenih radnika" (*Christifideles laici*, 53). To zauzimanje ne proizlazi iz osobitih društvenih okolnosti, niti ga treba shvatiti kao neobvezan ili prigodan čin, nego je o neizbjedan odgovor na Kristovu zapovijed: "Dozva dvanaestoricu svojih učenika i dade im vlast nad nečistim dušima i liječiti svaku bolest i nemoć" (Mt, 10,1; usp. 7-8). Upravo Euharistija osmišljuje službenju čovjeku koji trpi u duši i tijelu, nalazeći u njoj ne samo svoj izvor, nego također usmjerenje. Isus nije slučajno tiješno povezao euharistiju sa službenjem (Iv 13,2-16), zahijevajući od učenika da o vjekovjeće uspomenu na njega ne samo "lomljenjem kruha", nego također službom "pranja nogu".

9. Primjer Krista, dobroga Samaritanca, treba nadahnjivati vjernikov stav, potičući ga da bude "bliznji" braći i sestrama koji trpe, po postovanju, razumijevanju, prihvaćanju, nježnosti, samilosti i bez koristoljublja. Riječ je o borbi protiv ravnodušnosti koja dovodi pojedinca i skupine do sebičnog zatvaranja u same sebe. Zbog toga, "obitelj, škola i druge odgojne ustanove-makar ih radi za budenje i usmjerenje te osjetljivosti za bliznjega i njegovo tpijenje" (*Salvifici doloris*, 29). Za onoga koji vjeruje, ta ljudska

(26-27).

tanjega Učitelja i Vode (usp. *Salvifici doloris*,

Kako je uskrsnuće preoblikovalo

Kristove rane u izvor ozdravljenja i spasenja, tako je za svakog bolesnika svjetlo uskrsloga Krista potvrda da put vjernosti Bogu može pobijediti u sebedarju sve do križa i pretvriti samu bolest u izvor radosti i uskrsnuća. Nije li to možda najvešćaj koji odzvanja u srcima u svakom euharistijskom slavju kad narod proglašuje: "Tvoju smrt, Gospodine, naviještam, tvoje uskrsnuće slavima, tvoje slavi dolazak iščekujem?" Bolesnici su također poslani kao radnici u vinograd Go-

nicu u župi Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije na Puntamici.

BOŽIĆNO PRIMANJE U GRADU I ŽUPANIJI - 20. prosinca 1999., najprije u poglavarstvu grada Zadra a potom u Poglavarstvu Zadarske županije, upriličeno je božićno primanje za predstavnike Zadarske nadbiskupije. Na primanjima su uz gosp. Nadbiskupa, bili nazočni mons. Bolobanić, gen. vikar, mons. Oblak, nadb. u miru, dr. B. Škunca, provincijal Franj. provincije sv. Jeronima, mons. P. Kero, biskupski viar za kulturu, dr. T. Bondulić, ravnatelj VTKŠ, prof. J. kokić, ravnatelj sjemeništa "Zmajević", don N. Zubović, kancelar, don S. Petrov, ekonom, prof. L. Marijan, Nadbiskupov tajnik i prof. M. Bebić, zamjenik direktora Caritasa Zad. nadbiskupije.

BOŽIĆNO ČESTITANJE NADBISKUPU - 21. prosinca 1999., u Nadbiskupskom domu u Zadru, g. Nadbiskup je primio čestitare za Božić: mon. M. Oblaka, nadb. u miru, neposredne suradnike iz Ordinarijata, iz ustanova Nadbiskupije, Sjemeništa, VTKŠ, Svećeničkog doma, predstavnike redovnika, redovnica, gradske župnike i predstavnike laikata. Prigodnu čestitku Nadbiskupu je uputio mons. Bolobanić, gen. vikar.

BOŽIĆNO PRIMANJE ZA PREDSTAVNIKE MEDIJA - 21. prosinca 1999., u ranim popodnevnim satima, u Nadbiskupskom domu u Zadru, Nadbiskup je upriličio prijam za predstavnike tiskanih i elektronskih medija s područja Zadarske županije. Na primanju je Nadbiskup govorio o načelima koji, prema Koncilu, moraju voditi svakog javnog djelatnika a posebno one koji stvaraju i oblikuju informacije. (v. Zad. nadb.)

BOŽIĆNO SKAZANJE U SJEMENIŠTU - 21. prosinca 1999., navečer, u sjemeništu "Zmajević", sjemeništarci su izveli skazanje *Ponoćka*, na kojem je bio nazočan g. Nadbiskup koji je primio božićne čestitke odgo-

jitelja i sjemeništaraca te njima uputio svoju čestitku za Božić.

BOŽIĆNI KONCERT U SV. FRANE - 21. prosinca 1999., u crkvi sv. Frane, u Zadru, održan je božićni koncert. Sudjelovali su: Akademski pjevački zbor Filozofskog fakulteta u Zadru, pod ravnanjem Ive Nižića, klapa "Kondura", voditelj Mislav Biočin, Gudački kvartet zadarskog komornog orkestra, voditelj Drago Novak, klapa "Intrada", voditelj Davor Petrović, HPD "Zoranić, pod ravnanjem Antuna Doličkoga; za orguljama Ivan Repušić. Koncertu je bio nazočan Nadbiskup u miru.

ZORNICA U KATEDRALI - 22. prosinca 1999., g. Nadbiskup je predvodio Misu zornicu u katedrali sv. Stošije.

URUČEN NOVČANI PRILOG USTANOVI ZA DJECU S TEŠKOĆAMA - 22. prosinca 1999., u pratnji don Srečka Petrova ml., ekonoma Nadbiskupije, g. Nadbiskup je posjetio ustanovu *Boravak za djecu s teškoćama u razvoju*, u Zadru, te im uručio dar od 15.000. Kn koje im je Nadbiskupija namijenila sa svečane Mise o 20. Branimirovoj godini, održanoj u rujnu 1999.

SJEDNICA POLUGODIŠTA GIMNAZIJE - 23. prosinca 1999., Nadbiskup je u sjemeništu "Zmajević" sudjelovao na sjednici I. polugodišta na našoj Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji.

NADBISKUPOV POHOD STARAČKOM DOMU - 24. prosinca 1999., na Badnji dan, g. Nadbiskup je predvodio Euharistiju u Centru za brigu o starim i nemoćnim osobama na Poluotoku u Zadru, te posjetio i obdario korisnike Doma i čestitao im Božić.

BOŽIĆ I OTVARANJE SVETE GODINE - Na svetkovinu Božića, 25. prosinca 1999., g. Nadbiskup je slavio Ponoćku u prepunoj katedrali sv. Stošije u Zadru, a mons. Oblak, nadb. u miru u svetištu sv. Šime. Ove godine su

osjetljivost uključena je u agape, to jest u nadnaravnu ljubav koja vodi čovjeka ljubiti bližnjega zbog ljubavi prema Bogu. Doista, Crkva vođena vjerom, obuhvaćajući ljubaznom skrbi one koji su pogođeni ljudskom patnjom, prepoznaje u njima sliku svoga siromašnog i patničkog Utemeljitelja i trudi se pomoći im u nevolji, zauzima se uzdići njihovu patnju, sjećajući se njegovih riječi: "Oboljeh, i pohodiste me" (Mt,25,36). Primjer Isusa, dobroga Samaritanca, ne samo da potiče bolesnome pomoći, nega također učiniti sve što je moguće da ga se uključi u društvo. Za Krista, doista, izliječiti istodobno znači uključiti: kako bolest isključuje iz zajednice, tako izlječenje mora dovesti čovjeka da ponovno nađe svoje mjesto u obitelji, u Crkvi, u društvu. Svima koji su zauzeti, po struci ili po dragovoljnu izboru u svijetu zdravstva, upućujem svoj topli poziv a upiru pogled na božanskoga Samaritanca kako bi njihovo služenje moglo postati predokus konačnog spasenja i navještaj novih nebesa i nove zemlje "gdje pravednost prebiva" (1 Pt 13,3).

10. Isus nije samo liječio i ozdravljao bolesne, nego je također bio neumoran promicatelj zdravlja svojom spasiteljskom nazočnošću, poučavanjem i djelovanjem. Njegova ljubav za čovjeka izražavala se u odnosima punim čovjества, koji su ga vodili razumjeti, pokazati samilost, donositi utjehu, skladno sjedinjujući nježnost i snagu. Bio je ganut pred ljepotom prirode, bio je osjetljiv za ljudsku patnju, borio se protiv zla i nepravde. Hrabro se sučeljavao s negativnim iskustvima i ne prežući pred teškoćama objavljivao sigurnost novoga svijeta. U Njemu je ljudskost pokazivala svoje otkupljeno lice a najdublje ljudske težnje nalazile su ostvarenje. Tu skladnu puninu života on želi priopćiti suvremenim ljudima. Njegovo spasiteljsko djelovanje ne samo da želi ublažiti bijedu čovjeka koji je žrtva vlastitih ograničenja i zabluda nego i poduprijeti nastojanje prema njegovu potpunom samoostvarenju. On pred čovjekom otvara sam božanski život: "ja dođoh da život

imaju, u izobilju da ga imaju" (Jn 10,10). Pozvana nastaviti Isusovo poslanje, Crkva mora promicati sređen i ispunjen život za svakoga.

11. U sklopu promicanja zdravlja i kakvoće života ispravno shvaćenog, dvije dužnosti zaslužuju kršćaninovu osobitu pozornost. Ponajprije obrana života. U suvremenom se svijetu mnogi muškarci i žene bore za bolju kakvoću života kako bi razmrsili pomutnju vrijednosti, ponekad prisutnih u današnjoj uljudbi. Kako sam spomenuo u enciklici "Evangelium vitae", posebno je znakovito buđenje etičnog razmišljanja o životu: nastankom i sve raširenijim razvitkom bioetike podržavaju se razmišljanje i dijalog među vjernicima i nevjerujućima, kao i među vjernicima različitih religija o etičkim problemima, koji se tiču čovjekova života" (br.27). Međutim, uz njih ima, na žalost, mnogih koji se zauzimaju za promicanje zabrinjavajuće kulture smrti, šireći raspoloženje prožeto sebičnošću i hedonističkim materijalizmom s društvenim i zakonskim podupiranjem prekida života.

U korijenu te kulture često je prometejski stav čovjeka koji se zavarava da "može zagospodariti životom i smrću jer odlučuje o njima, dok zapravo biva poražen i pogažen neizlječivom smrću koja je zatvorena svakoj perspektivi smisla i svakoj nadi" (Evangelium vitae, 15). Kada znanost i liječnička praksa dođu u iskušenje da izgube svoju izvornu etičnost, i sami stručnjaci iz svijeta zdravstva "mogu ponekad biti snažno iskušavani da se pretvore u začetnike manipulacije životom ili čak izvršitelje smrti" (ondje, 89).

12. U tom sklopu, vjernici su pozvani razvijati vjersko gledanje nauzvišene i otajstvene vrijednosti života, i kad on izgleda krhkim i ranjivim. "Taj se pogled ne predaje obeshrabren pred onim tko je u bolesti, u patnji, na rubu i na pragu smrti; nego dopušta da ga sve situacije izazovu da ppođe u traženje smisla i, baš u tim prilikama, otvara se da pro-

Kazališta lutaka i Djevojački zbor iz Zadra, pod vodstvom mo. A. Doličkoga izveli recital "O Mudrosti" o. dr. Bernardina Skunce, pro-vincijala Franjevačke provincije sv. Jeronima iz Zadra.

ZORNICA NA STANOVIMA - 18. prosinca 1999., g. Nadbiskup je slavio Misu zornicu u župi Kraljice mira, Zadar-Stanovi.

KONFERENCIJA ZA TISAK POVODOM JUBILEJA - 17. prosinca 1999., u Nadbiskupskom domu u Zadru, g. Nadbiskup je održao konferenciju za tisak povodom početka Godine Veličkog jubileja 2000., na kojoj su bili nazočni novinari zadarskih redakcija dnevnih novina, te novinari elektronskih medija u Zadru. Tema je bila sveta jubilarna godina, pripreme za njeno otvaranje, sadržaj nadbiskupove poslanice za Svetu godinu i drugi događaji vezani uz program cijeloga Jubileja: hodočašća u Katedralu, Euharistijski kongresi po dekanatima i u Nadbiskupiji itd.

mons. Bolobanićem, gen. vikarom i mons. M. Oblakom, nadbiskupom u miru, predvodio Zadušnicu za pok. dr. Franju Tuđmana, predsjednika Republike Hrvatske.

ZORNICA NA PLOVANJIMA - 17. prosinca 1999., g. Nadbiskup je predvodio Misu zornicu u župi sv. Josipa, Zadar-Plovanija.

FRANJEVCI IZ BITTETA KOD NADBISKUPA - 17. prosinca 1999., u Nadbiskupskom domu u Zadru, g. Nadbiskup je proslavio u Rimu u godini 2000., postavio alim središtem iz kojeg će se izarivati molitve i poticaji prikladni za osmišljavanje i djelotvornije prisutnosti božanskoga Samarijanca u svijetu zdravlja.

14. Takvo poimanje zdravlja obvezuje Crkvu i društvo stvoriti ekološku dostojnu čovjeka. Okoliš je, doista, povezan sa zdravljem čovjeka i pučanstva: on je "dom" ljudskoga bica i cjelina koje su mu povjerene na čuvanje i upravljanje, "vrt da se njezga brine i polje da ga obraduje". Ali vanjska ekološka osoba mora se podudarati s nutarnjom i čudorednom ekološkom, jednom koja odgovara pravom poimanju zdravlja.

Promatrano u svojoj cjelovitosti, čovjekovo zdravlje tako postaje životnim obilježjem, sredstvom za služenje bližnjemu i početak prihvaćanja spasenja.

15. U milosnoj godini jubileja - "godini opuštanja grijeha i kazni od grijeha, godini pomirenja zavadenih, godini mnogostrukih obraćenja i sakramentalne i izvansakramentalne pokore" (*Tertio millennio adventiente*, 14) - pozivam biskupe, svećenike, redovnike i redovnice, vjernike i ljude dobre volje hrabro se sučeliti s izazovima koji se javljaju u svijetu tpijenja i zdravlja.

Zar ko želim da, zahvaljujući doprinosu braće i sestara svih kršćanskih Crkava, proslava jubileja 2000. označi razvoj ekumenske suradnje u ljubaznom služenju bolesnicima, tako da bi na razumljiv način svima posvjedočili nastojanje oko jedinstva na konkretnim putovima djelatne ljubavi. Osobito poziv upućujem međunarodnim političkim, društvenim i zdravstvenim organizacijama da bi u svakom dijelu svijeta bili uvjerljivi promicatelji konkretnih prijedloga za borbu protiv svega što je na štetu dostojanstva i zdravlja osobe. Na putu djelatnog sudjelovanja u iskusivima bolesne braće i

nade, na licu svake osobe, poziv na suočenje, na dijaloz, na solidarnost" (*ondje*, 83).

To je zadaca koja spada osobito na zdravstvene djelatnike: liječnike, ljekarnike, bolničare, kapelane, redovnike i redovnice, ravnateljice i dragovoljce koji su, snagom svoga znanja, osobito pozvani biti čuvarima ljudskoga života. Ali to je dužnost koja se također tiče svakoga drugog ljudskog bica, počevši od rodaka bolesne osobe. Oni znaju da "pitanje koje provire iz čovjekova srca u krajnjem suočenju s patnjom i sa smrću, posebice kad je iskušavan predati se beznađu i gotovo se u njemu poništiti, traži najviše druženje, solidarnost i potporu u kušnji. To je zahjev za pomoć, kako bi se nastavio nadati, kada sve ljudske nade malakšu" (*ondje*, 67).

13. Druga dužnost od koje se kršćani ne smiju izvući, odnose se na promicanje zdravlja dostojna čovjeka. U našem društvu postoji rizik da se od zdravlja načini idol kojemu je podređena svaka druga vrijednost. Kršćansko gledanje čovjeka suprotstavlja se poimanju zdravlja svedenog na samu, nabudajalu životnu snagu i zadovoljnog vlastitom tjelnom uspjehnošću te sasvim zatvorenog za svako pozitivno promatranje tpijenja. Tako gledanje, zaneमारujući duhovne i društvene domete osobe, završava ugozavanjem njezina prvog dobra. Upravo zato što zdravlje nije ograničeno na biološko savršenstvo, život življen u tpijenju pruža prostore rasta i samooostvarivanja te otvara put prema otkriću novih vrijednosti.

Takvo poimanje zdravlja, utemeljenog na antropologiji koja postuje cjelovitu osobu, daleko od toga da se poistovjećuje s jedinstavnom odsutnošću bolesti, nastoji postići punji sklad i zdravu ravnotežu na fizičkoj, psihološkoj, duhovnoj i društvenoj razini. U tom pogledu, sama je osoba pozvana pokrenuti sve svoje raspoložive sile da bi osvarila svoj poziv i dobro drugih.

20. OBLJETNICA ŽUPE SV. PETRA NA PLOČI - 19. prosinca 1999. god., proslavljena apostola, u Zadru-Ploče. Tim povodom, svečanu koncelebraciju predvodio je mons. M. Oblak, nadbiskup u miru, zajedno s župnikom o. Jakovom Ripićem.

ZORNICA NA PUNTAMICI - 20. prosinca 1999., g. Nadbiskup je predvodio Misu zornicu u župi sv. Josipa, Zadar-Plovanija.

KRONIKA

PROSINAC -1999.

BEZGRJEŠNO ZAČEĆE - Na svetkovinu Bezgrješnog začeca bl. Djevice Marije, 8. prosinca 1999., g. Nadbiskup je predvodio svečano misno slavlje u kapelici nadbiskupskog sjemeništa "Zmajević", proslavivši naslovnicu kapelice sa sjemeništarcima. Poslije podne je predvodio svečano euharistijsko slavlje u župnoj crkvi Bezgrješnog začeca na Puntamici. Istog dana, svoj je imendan proslavio mons. Marijan Oblak, nadbiskup u miru, primivši brojne čestitke.

SMRT PREDSEDNIKA TUĐMANA - Dana 10. prosinca 1999. godine, preminuo je predsjednik Republike Hrvatske, dr. Franjo Tuđman. Tim povodom, u ime Nadbiskupije zadarske, g. Nadbiskup je poslao izraze sućuti obitelji dr. Tuđmana i predsjedniku Hrvatskog državnog sabora dr. Vlatku Pavletiću te dao izjavu za javnost (v. Zad. nadb.). Po odredbi Nadbiskupa, 11. prosinca, u 9 sati ujutro, zvonjavom sa svih crkava u Nadbiskupiji najavljena je Predsjednikova smrt. Istoga dana g. Nadbiskup, Generalni vikar i g. Nadbiskup u miru upisali su se u Knjigu žalosti u prostorijama Poglavarstva Zadarske županije i bili nazočni komemorativnom skupu u Hrvatskoj kazališnoj kući. 12. prosinca, g. Nadbiskup i g. Nadbiskup u miru bili su nazočni Spomen-svečanosti prigodom smrti dr. Franje Tuđmana, u koncertnoj dvorani "Lisinski", u Zagrebu, sa svim članovima hrvatskog episkopata. Dana 13. prosinca, Nadbiskup i Nadbiskup u miru bili su nazočni sprovodnom obredu pok. Predsjednika, na zagrebačkom groblju Mirogoj sa svim hrvatskim biskupima. Navečer, u 18 sati, sudjelovali su u euharistijskoj koncelebraciji, u zagrebačkoj

katedrali, za pokojnog Predsjednika Republike.

SUSRET U HRVATSKOM CARITASU - 14. prosinca 1999., u Hrvatskom Caritasu u Zagrebu, Nadbiskup se susreo s djelatnicima Caritasa, razgovorao s pojedinim članovima Caritasovog kolegija i u Caritasovoj kuhinji ručao zajedno sa svim djelatnicima Caritasa kojom prigodom im je uručio božićni dar.

MJESEČNA REKOLEKCIJA REDOVNICA - 15. prosinca 1999., u Nadbiskupskom sjemeništu "Zmajević", održana je mjesečna rekolekcija redovnica u Zadarskoj nadbiskupiji. G. Nadbiskup je predvodio Euharistiju u sjemenišnoj kapeli. Predavanje "2000. godina" u sklopu niza predavanja u Godini Boga Oca, održao je mons. Marijan Oblak, nadb. u miru.

SUSRET PROFESORA VTKŠ - 15. prosinca 1999., u Svećenički dom u Zadru, Nadbiskup je imao zajednički objed sa svim profesorima na Visokoj teološko-katehetskoj školi. Tom prigodom iznio je neke ideje i prijedloge o posebnoj ulozi VTKŠ u životu Nadbiskupije zadarske i nekim budućim projektima u okviru njezine djelatnosti.

SUSRET S PROČELNIKOM ZA PROSVJETU - 15. prosinca 1999., poslije podne, Nadbiskup je primio prof. Miljenka Marinovića, pročelnika Županijskog ureda za prosvjetu i sport.

ZADUŠNICA ZA POK. PREDSEDNIKA - 15. prosinca 1999., u 18 sati, u Katedrali sv. Stošije, g. Nadbiskup je u koncelebraciji s

sestara neka nas prati Djevica Majka koja je pod križem (usp. Iv 19,25) dijelila patnje svoga Sina i, postavši iskusna u patnji, pruža svoju trajnu i ljubaznu zaštitu onima koji u duši i tijelu trpe ograničenja i rane ljudskog življenje. Njoj, Zdravlju bolesnih i Kraljici mira, poveravam bolesnike i sve koji su im blizi, da im svojim majčinskim zauzimanjem pomogne biti promicateljima civilizacije ljubavi.

S tim željama svima podjeljujem posebni apostolski blagoslov.

Iz Castel Gandolfa, 6. kolovoza 1999., na blagdan Preobraženja Gospodinova

Ivan Pavao II.

Poruka Njegove Svetosti Ivana Pavla II. za Korizmu 2000.

BIT ĆU S VAMA DO SVRŠETKA SVIJETA

(usp. Mt 28,20)

Braćo i sestre!

1. Korizma, vrijeme obraćenja i pomirenja, u ovoj godini ima posebno značenje, jer se slavi u sklopu Velikog jubileja 2000. Korizmeno vrijeme predstavlja vrhunac puta obraćenja i pomirenja kojeg Jubilej, godina milosti Gospodnje, predlaže svim vjernicima kako bi obnovili vlastitu predanost Kristu i naviještali obnovljenim žarom njegovo otajstvo spasenja u novom tisućljeću. Korizma pomaže kršćanima da dublje proniknu to "otajstvo, pred vjekovima skriveno u Bogu" (Ef 3,9): upravlja ih susretu sa živom Božjom riječi i od njih traži odricanje od vlastita sebljublja kako bi prihvatili spasenjsko djelovanje Duha Svetoga.

2. Bijasmo mrtvi zbog grijeha (usp. Ef, 2,5): tako sveti Pavao opisuje čovjekovo stanje bez Krista. Eto zašto je Sin Božji uzeo ljudsku narav otkupivši je od ropstva grijeha i smrti.

To ropstvo čovjek kuša svakodnevno zamjećujući njegove duboke korijene u samom svom srcu (usp. Mt 7,11). Ono se katkad poka

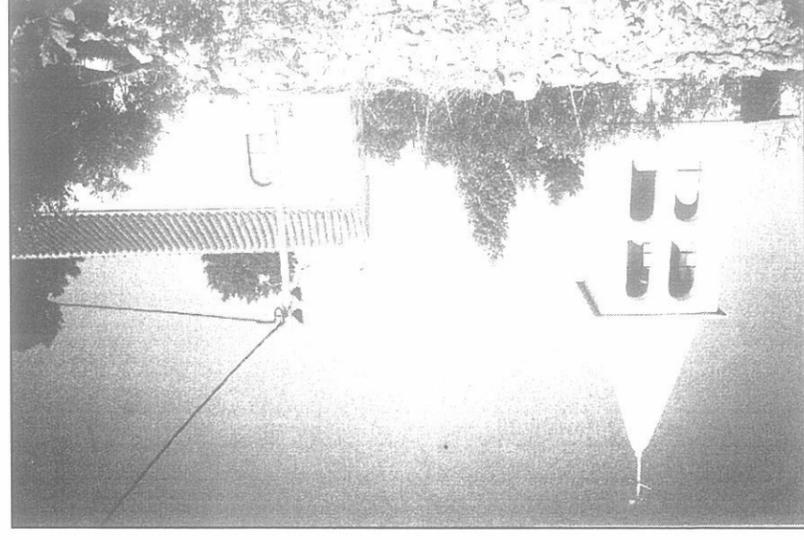
zuje u dramatičnim i neuobičajenim oblicima, kako to pokazuju velike tragedije XX. stoljeća, koje su se duboko utisnule u živote tolikih društava i osoba, žrtava okrutnog nasilja. Prisilna protjerivanja, sustavno uništavanje narodâ, preziranje temeljnih prava osobe tragedije su koje nažalost još i danas ponižavaju čovječanstvo. I u svakodnevnom se životu otkrivaju raznoliki oblici zastranjenja, mržnje, uništenja drugoga, laži koje je čovjek žrtva i tvorac. Ljudski je rod označen grijehom. Njegovo dramatično stanje podsjeća na uznemirujući usklik apostola narodâ: "Nema pravedna ni jednoga" (Rim 3,10; usp. Ps 13,3).

3. Pred tamom grijeha i nemogućnošću čovjeka da se sam oslobodi, u svem se svom sjaju pojavljuje Kristovo spasenjsko djelo: "Njega je Bog izložio da krvlju svojom bude Pomirilište po vjeri. Htio je tako očitovati svoju pravednost" (Rim 3,25). Krist je Jaganjac koji je uzeo na sebe grijeh svijeta (usp. Iv 1,29). On je dijelio ljudski život "do smrti, smrti na križu" (Fil 2,8), da otkupi čovjeka od ropstva zla i ponovno mu vrati dostojanstvo

Na crkvici se nalazi zvonik -preslica sa dva zvona koje he nabavio župnik don Mirko Didović 1925. god. V e ć e zvonu je teško 500 kg, nosi natpis: *MILODARIMA VJERNIKA ZVERINCA SVETE GODINE 1925. Ma n j e zvonu ima isti natpis kao i ono veće, ali ima uz crteže sv. Ignacija Lojolskog i sv. Franje Ksaverskoga natpis: *SS. IGNACIJE I FRANJO, MOLITE ZA NAS! Uz crteže Majke Božje i sv. bratce Cirila i Metodija citamo natpis: *SVETA MARIJO, MOLI ZA NAS: NA USPOMENU TOMISLAVA, HRVATSKOGA KRALJA, 925-1925.***

Broj stanovništva. Do polovice prošlog stoljeća stanovnici su se tog otočića vodili zajedno sa onima iz Božave. Nalazimo da je Zverinac 1526. god. imao 12 stanovnika. God. 1854. - 94 st. God. 1905. - 13 kuća i 120 st. God. 1927. - 130 st. God. 1965. - 153 st. God. 1979. - 185. st. God. 1991. - 60 st. Danas - 50 st.

Zverinčani su poznati kao veoma vrijedni težaci i ribari, čestiti i gostoljubivi ljudi.



Zverinac je otočić na sjeveroistočnoj strani Dugog otoka, nasuprot Božavi. Dug je 6, a širok 1 km. Jedino naselje nosi ime kao i njegov zeleni otočić Zverinac, a leži na njegovoj jugozapadnoj obali. Ima dvije uvale: *Zverinac* i *Kablin*. Ime mu je slavenskog podrijetla. Spominje se prvi put 1421. godine kao *Svirum*, od riječi *zvir*, *zver* (P. Skok). *Zvirnaz*, g. 1501., kasnije - *Zvirinac*, pa *Zverinac*. U srednjem vijeku bio je posjed zadarskih plemića Fanfonja. Još i danas postoji palača obitelji Fanfognića iz god. 1746. Ima dokaza (ostaci keramike, mozaike) u uvali Po-ripišće da je Zverinac bio naseljen već u rinsko doba. Njegovo je područje bogato ribom. (I. Rubić, Otok Zverinac, Radovi IAZU, Zadar, II. sv. str. 177). Zverinac je pogodan za razvoj nautičkog turizma.

Od starine, i danas, sastavni je dio župe Božave pa ga božavski župnik redovito poslužuje.

Crkva sv. Ignacija Lojole, is-povjednika, sagrađena je 1690. g. Od tada je Zverinac samostalna kapelanija. Crkva, kao i barokni dvorac, bili su posjed plemićke zadarske obitelji Fanfognića. Zverinčani svećano slave svoga zaštitnika sv. Ignacija ("sveti *Nacifio*") - 31. srpnja - - "zverinška festa".

djeteta Božjega. Evo uskrasnog otajstva u kojem smo ponovno rođeni! Ovdje, kao što podsjeca uskrasna Posljednica, "sa životom srt se sasta i čudesna borba nastala". Crkveni oci tvrde da, u Isusu Kristu, davao napada cijelo čovječanstvo i opsjeda ga smrću, iz koje ono biva izbačeno zahvaljujući pobjedonosnoj snazi uskrsnuća. U uskrslom Gospodinu smrt biva obeskripljena i čovjeku se daje mogućnost da se, po vjeri, pridruži zajedništvu s Bogom. Onomu koji vjeruje daje se, po djelovanju Duha Svetoga, sam Božji život, "prvi dar" (*Cetera euharistijska molitva*). Tako otkupljenje izvršeno na krizu obnavlja čovječanstvo i ostvaruje pomirenje između Boga i čovjeka te ljudi međusobno.

4. Jublej je vrijeme milosti u kojem smo pozvani na osobit se način otvoriti Očevu mišosrd, koji se u Sinu prignuo do čovjeka, i pomirenju, velikom Kristovom daru. Stoga ova godina mora za kršćane, ali i za svakog čovjeka dobre volje, postati dragocjena priloga da iskuse obnoviteljsku snagu ljubavi Boga koji prašta i pomiruje. Bog nudi svoje milosrde svakomu onom koji ga želi prihvatiti, i onda kada je on daleko i u sumnji. Danšnjem čovjeku, umornom od osrednjosti i laznih opsjena, ponudena je tako mogućnost da prigripi put života u punini. U tome kontekstu, korizma Svete 2000. godine predstavlja pravom smislu riječi "vrijeme milosno... vrijeme spasa" (*2 Kor 6,2*), osobito povoljnu prigodu za "pomirenje s Bogom" (usp. *2 Kor 5,20*).

Kroz Svetu godinu Crkva nudi različite mogućnosti za osobno i zajedničko pomirenje. Svaka biskupija je odredila posebna mjesta gdje vjernici mogu iskusiti osobitu prisutnost Boga prepoznavajući u njegovu svjetlu vlastiti grijeh i započeti, zahvaljujući sakramentu pomirenja, novi životni put. Od posebnog je značenja hodočaće u Svetu zemlju i Rim, povlaštena mjesta susreta s Bogom, zbog njihove jedinstvene uloge u povijesti spasenja. Kako se, bar u duhu, ne zaputiti prema zemlji

koja je gotovo prije dvije tisuće godina, vidjela prolazak Gospodina? Ondje "Riječ tijelom postade" (*M 1,14*) i "napredovaše" u "mudrosti, dobi i milosti" (*Lk 2,52*); ondje je obilazila "sve gradove i sela... propovijedajući Evanđelje o Kraljevstvu i liječeci svaku bolest i svaku nemoc" (*M 9,35*); ondje je dovršila poslanje koje joj je povjerio Otac (usp. *Lv 19,30*) i izlila Duha Svetog na prvu Crkvu (usp. *Lv 20,22*).

I ja se nadam da ću, upravo u korizmi 2000., hodočastiti u Gospodinovu zemlju, na izvore naše vjere, da ondje proslavim divjetisuću obiljnicu Ujeloavljenja. Pozivam svakog kršćanina da me prati molitvom dok, na različitim dionicama hodočaća, budem zativao oproštenje i pomirenje za sinove Crkve i za cijelo čovječanstvo.

5. Put obraćenja vodi pomirenju s Bogom i življenju u punini novog života u Kristu. Života vjere, nade i ljubavi. Te tri kreposti, nazvane "teološke", jer se izravno odnose na Boga u njegovu otajstvu, bile su predmet osobita produbljivanja u trogodišnjoj pripravi za Veliki jubilej. Proslava Svete godine sada traži od svakog kršćanina da živi i svjedoci te kreposti na puniji i svjesniji način.

Milost Jubleja potiče nadasve na obnovu osobne vjere. Ona se sastoji u pritanjanju uz navještaj uskrsnog otajstva, po kojem vjernik prepoznaje da mu je u umrlom i uskrslom Kristu dano spasenje; njemu svakodnevnice posvećuje život; prima ono što je Gospodin za njega pripravio, sa sigurnošću da ga Bog ljubi. Vjera je čovjekov "da" Bogu, njegov "Amen".

Primjer uzornog vjernika za židove, kršćane i muslimane je Abraham: povjerovavši u obćanje on slijedi Božji glas koji ga poziva na nepoznate puteve. Vjera pomaže otkriti znakove prisutnosti Božje ljubavi u stvorenom, u osobama, u povijesnim događajima i osobito u djelu i poruci Kristovoj, potičući čovjeka da gleda dalje od samog sebe, dalje od

kao gore. Nosi lik Bezgrešne i više ornamenata.

Pri dnu zvonika leži oštećeno veliko STARO ZVONO, promjera 84 cm. Na njemu je natpis: *CURA ROMANI DOMINICI JA... ANNO MDCCCI (1801) DE POLI...* (slabo razumljivo) *BRONI FORNITORI 78*. Likovi svetaca: sv. Josip, sv. Nikola, sv. Ivan, sv. Ante, sv. Križ. Više ornamenata.

Glagoljica

Od 17. st. do danas Premuda je dala Crkvi svetoj 32 glagoljaša. Matične i ostale knjige vodile su se do 1602. g. zajedno sa Silbom. U župnom uredu don Vl. Cvitanović je popisao sljedeće glagoljske kodekse: Glag. maticu vjenčanih (od 1656. do 1718.), Glag. maticu umrlih (od 1662. do 1718.), Glag. matrikulu sv. Cirijaka (od 1697. do 1812. God.).



Crkva sv. Krijaka na Krijalu, Premuda



Župna crkva, Premuda

Broj stanovnika

God. 1527. Premuda je imala 110 stanovnika. God. 1750. broji 284 st. God. 1760. (za Karamanova pohoda) ima 332 žitelja. God. 1818. - 464 duša, a 1825. nadbiskup Novak nalazi 80 obitelji, 64 djece, a svih stanovnika 430. God. 1879. - 620 duša.

U 20. st. pučanstvo se stalno smanjuje zbog seljenja u daleke zemlje. Tako danas ima žitelja Premude više u svijetu negoli na otoku. Premuda je 1904. god. imala 117 obitelji sa 645 stanovnika. God. 1928. - 433 st. God. 1939. - 358 st. God. 1954. - 290 st. God. 1981. - 170 st. God 1991. - 73 stanovnika.

*"Lipo nan je, lipo nan je pod Premudu more,
Još je lipje, još je lipje ono drago moje..."
(Premudksa narodna)*

pojavnosti prema onoj transcendenciji gdje se otkriva otajstvo Božje ljubavi prema svakom stvorenju.

Milošću Jubileja Gospodin nas poziva također da ponovno probudimo našu nadu. U Kristu je doista samo vrijeme otkupljeno i otvara se vidiku beskonačne radosti i punog zajedništva s Bogom. Kršćaninovo vrijeme je označeno iščekivanjem vječne gozbe, čiji predokus ima svakodnevno za euharistijskim stolom. Pogleda upravljena u nju, "Duh i Zaručnica govore: 'Dođi'" (*Otk 22,17*), hraneći nadu koja vrijeme oslobađa od neprestana ponavljanja i daje mu njegov izvorni smisao. Krepošću nade kršćanin svjedoči da, iznad svakog zla i svake granice, povijest nosi u sebi sjeme dobra kojemu će Gospodin dati da iskljija u punini. On stoga gleda u novo tisućljeće bez straha i suočava se s izazovima i očekivanjima od budućnosti s pouzdanom sigurnošću koja izvire iz vjere u Gospodinovo obećanje.

Jubilejom Gospodin od nas traži da ponovno rasplamsamo našu ljubav. Kraljevstvo, koje će Krist objaviti u njegovu punom sjaju na kraju vremenâ, već je prisutno tamo gdje ljudi žive po Božjoj volji. Crkva je pozvana svjedočiti zajedništvo, mir i ljubav kojima je označena. U tome poslanju, kršćanska zajednica zna da je vjera bez djela mrtva (usp. *Jak 2,17*). Tako kršćanin, po ljubavi, čini vidljivom Božju ljubav prema ljudima objavljenu u Kristu i očituje njegovu nazočnost u svijetu "do svršetka svijeta". Ljubav za kršćanina nije samo gesta ili ideal već je, takorekuć, produženje prisutnosti Krista koji daje samog sebe.

U prigodi korizme svi - bogati i siromašni - pozvani su Kristovu ljubav učiniti prisutnom velikodušnim djelima ljubavi. U ovoj jubilarnoj godini naša je ljubav na osobit način pozvana očitovati Kristovu ljubav prema braći kojoj nedostaje nužno za život, onima koji su žrtve gladi, nasilja i nepravde. To je način ostvarenja odrednica slobode i bratstva već pri-

sutnih u Svetom Pismu, koje proslava Svete godine ponovno predlaže. Drevni židovski jubilej zahtijevao je naime oslobađanje robova, praštanje dugova, pomaganje siromašnih. Danas nova ropstva i još dramatičnija siromaštva pogađaju mnoštva osoba, osobito u zemljama tzv. Trećeg svijeta. To je krik boli i očaja koji one koji hode jubilejskim putovima mora pronaći pozorne i raspoložive. Kako možemo tražiti milost Jubileja ako smo neosjetljivi prema potrebama siromašnih, ako se ne zauzimamo da se svima zajamče sva potrebna sredstva za dostojan život.

Neka tisućljeće koje započinje bude doba u kojem će poziv tolikih ljudi, naše braće, koji nemaju ni najpotrebnije za život, biti konačno uslišan i bratski prihvaćen. Želim da kršćani, na različitim razinama, budu promicatelji konkretnih pothvata kojim će se zajamčiti pravedna raspodjela dobara i sveobuhvatni ljudski napredak svakog pojedinca.

6. "Ja sam s vama do svršetka svijeta". Te nam Isusove riječi jamče da u naviještanju i življenju evanđelja ljubavi nismo sami. I u ovoj korizmi 2000. godine On nas poziva da se vratimo Ocu, koji nas čeka raskriljenih ruku, da nas preobrazi u žive i djelotvorne znakove svoje milosrdne ljubavi.

Mariji, Majci svakog patnika i Majci božanskog milosrđa, povjeravamo naše nakane i naše odluke. Neka Ona bude blistava zvijezda našeg hoda u novom tisućljeću.

S tim željama zazivam na sve blagoslov Boga, Jednog i Trojstvenog, počela i svršetka svega stvorenog, kojem se "do svršetka svijeta" uzdiže himan blagoslova i hvale: "Po Kristu, i s Kristom, i u Kristu, Tebi Bogu, Ocu svemogućem, u jedinstvu Duha Svetoga, svaka čast i slava u sve vijeke vjekova. Amen".

Iz Castel Gandolfa, 21. rujna 1999.

Ivan Pavao II.

PRIOPĆENJE S IZVANREDNOG PLENARNOG ZASJEDANJA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

Zagreb, 26. siječnja 2000.

1. Jednodnevno izvanredno plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije održano je u Zagrebu, u prostorijama nadbiskupskog dvora, Kaptol 31, u srijedu, 26. siječnja 2000. g. uz članove HBK zasjedanju je prisustvovao i Apostolski nuncij u RH mons. Giulio Einaudi. Izvanredno zasjedanje, koje je na dnevnom redu imalo pripremu dijecezanskih Euharistijskih kongresa i novi finansijski susstav, otvorio je predsjednik HBK, mons. Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački.

Govoreći uvodno o Euharistijskim kongresima u jubilatnoj 2000. godini, mons. Bozanić je naglasio kako je jubilej događaj za sve nas koji nas treba obuzimati i nadahnuti. Ova je godina ujedno i euharistijska a Euharistija je trajni plod utjelovljenja Isusa Krista prisutan među nama. O pripremi za slavjenje Euharistijskih kongresa govorili su mons. Antun Skvorčević i mons. Vlado Kosić. Mons. Skvorčević je naglasio kako je uz sremena koji su biskupi proučili i poslali Komisiji svoje primjedbe, sada je doraden, upućen ponovno na diskusiju i daljnju doradu.

Biskupi su se također osvrnuli na aktuelnu situaciju u društvu u kojem su u tijeku standardni demokratski procesi. Konstatirano je da biskupi, dijeleći sudbinu svoga naroda, prate događaje svojom odgovornom pastirskom skrbi. I ovom prilikom pozivaju vjernike na molitvu i zauzetost za Domovinu i opće dobro svih njenih građana. Sastanak je završen nakon zajedničke večere u 19,30 sati.

U kontekstu Velikog jubileja biskupi su se osvrnuli i na središnje ekumensko molitveno slavje održano u zagrebačkoj katedrali u ponedjeljak, 24. siječnja. Pozivajući se na ap-

PREMUDA

Premuda je najzapadniji otok zadarskog otočja, s jednim istoimenim naseљem. leži južno od Lošinja i sjeverozapadno od Silbe. Ima površine 9,25 km². Dug je 9 a širok 1 km. Uvijek je pripadao zadarskoj Nadbiskupiji i komuni.

Spominje se već u 4. stoljeću kao PAMODOS. Ravenat ga u 7. st. zove PRIMODIA, a Konstantin Porfirogenet u 10 st. ga zove PYROTMA. "Od Ravenatova PRIMODIA nastaje današnji naziv PREMUDA koji vjerojatno potječe od latinske riječi 'primus' = prvi jer je to zaista prvi na putu iz 'kulfa' prema Zadru" (A. R. Filipi - prema Skoku - zadarski Radovi JAZU, 1960., VI-VII. str. 146.). U crkvenoj toponomastici 19. i 20. st. susrećemo nazive Palmodon, Premuda.

Izvršni znalac naše glagoljske baštine Don Vladislav Cvitanović, istajući brojne glagoljske kodekse, otkrio je za otok i župu Premuda starohrvatsko ime *DLACNIK* - kako ga naziva i stari crkveni Godovnjak (knjiga umrlih). Taj se naziv upotrebljava od 1567. do 1810. god., osobito u matičama župe Silbe (Radovi Inst. JAZU u Zadru, 1954. sv. 2. str. 101-103; VI. Cvitanović, Otoci Iz Premuda).

Dvije crkve

Premuda je do 1659. god. bila ovisna kapelanija susjedne župe Silbe, a tada postaneovisnom kuracijom (župom). Zastitnik župe je sv. Jakov, ap. Župa je osnovana oko 1610. god. Godine 1392 (19.III.) obvezao se graditelj Domol (Damjan) Sturčić pk. Jakova plemiću Lavu pk. Ivana de Cicono da će mu popraviti crkvu na o. Premudi koristeći svoj kreč, pijesak, kamen... za cijenu od 54 dukata, jedan baril vina i jednog kastrata. Već 11. III. cm. Napisi Ijevaonice i "Na slavu Bogu..." -

iduce godine... majstor prima posjednju isplatu od 74 libra. (E. Hilje, Zadarski graditelji..., Radovi Filoz. f. Zadar, knj. 17 /1990-91./, str. 130).

U mjestu, na brdu, nalazi se župna crkva Rodenja Bl. Dje. Marije, prije sv. Jakova, s tri kamena oltara. Obnovljena je i posvećena 1868. god. od nadbiskupa Petra Dujma Maupasa.

Uz more, u zapadnoj uvali otoka, nalazi se druga premudska crkva - crkva sv. Kirjaka (s. *Cyriaci*), bisk. i muč. To je bila do početka 18. st. župna crkva na Premudi. Tonim *Krijal* je lučka na zapadnoj obali otoka. "Sigurno su (stanovnici) imali neke veze s Ankonom jer je patron crkve sv. *Cirjak* kao u Anconi" - piše dr. Ivan Rubić (Naši otoci na Jadranu, Split 1952. str. 99.).

Premudska zvona

Na crkvenom zvoniku u selu vidimo tri zvona. Nabajena su u Ljubljani 1931. god. Na svima je napis Ijevaonice: *STRONE TOVARNE IN LIVARNE - LJUBLJANA ST.* 2383, 2384, 2385.

1. ZVONO, najveće, promjera je 80 cm. Napis: *NA SLAVU BOGU A ZA SPAS DUŠA ŽUPLJANI REMUDE GODINE 1931.* Zvono je dosta iskićeno ornamentima i nosi lik sv. Jakova, ap., zastitnika župe.

2. ZVONO, srednje, jest promjera 64 cm. Ukrašeno je ornamentima. Ima jedini natpis kao i ono najveće. Na zvonu utisnut slavni Isusov križ, a pod njim Majka Marija i sv. Ivan.

3. ZVONO, najmanje, promjera 54 cm. Napis Ijevaonice i "Na slavu Bogu..." -

Župnici Rave u 20. st.

1. Don Ante Peroš, rodom iz Zatona: 1900-1902.
2. Don Roko Ušalj, iz Sali: 1902-1903.
3. Don Venceslav Vidović, iz Knina: 1903-1905.
4. Don Tome Šešelja, iz Zaglava: 1905-1911.
5. Don Božo Čavlov, iz Dobropoljane: 1911-1917.
6. Don Mijo Fabijanić, iz Paga: 1917-1918.
7. Don Šime Stipčević, iz Arbanasa: 1918.
8. Don Pave Košta, iz Preka: 1919-1920.
9. Don Ante Torić, iz Vrgade: 1921-1937.
10. Don Ivan Manzoni, iz Dobrinja: 1937-1942.

Poslužitelji (od 1942. Do 1963. god.):

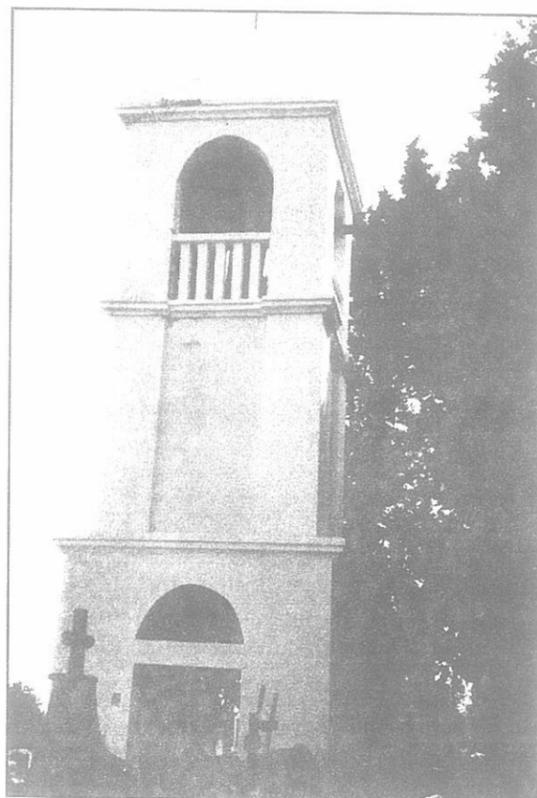
11. Don Vladislav Cvitanović, župnik iz Velog Iža
12. Don Šime Sturnela, iz Brbinja
13. Don Robert Dominis, iz Luke
14. Don Rozario Šutrin, iz Zadra
15. Don Josip Bobić, iz Zadra
16. Don Ivan Zorica, iz Brbinja, Sali
17. Don Šanto Bilan, iz Velog Iža
18. O. Ambroz Lučev, iz Zaglava
19. Don Mario Gržanov, rodom iz Sutomišćice: 1964-1965
20. Don Krsto Perin, iz Kali: 1966.
21. Don Josip Marčević, iz Luke: 1967-1969
22. Don Mladen Miočić, iz Ražanca: 1970.
23. Don Andeo Zorić, iz Božave, posl. iz Luke: 1971-1981.
24. Don Milo Perović, iz Arbanasa, posl. iz Brbinja: 1982-1995.

Poslužitelji iz Zadra

25. Don Mladen Kačan: 1996-1997.
26. Don Pavao Šindija: 1997.
27. Don Srećko Petrov ml.: 1997-2000
28. Don Marin Mandić, SDB: 1997-2000

*Ja, žitelj školja Rave
Glagoljah HVALU tebi,
župo svete Marije,
Ja Ravljanin, težak, ribar ...
Zafaljivan: ča smo - vo smo, za navike,
Mi Hrvati na hrvaskom, u kršćanstvu!*

*(Recital gosp. Slavka Govorčina:
"Hvala, 600. obl. župe")*



Rava, novi zvonik

DAN ŽIVOTA U VELIKOM JUBILEJU

Životu je cijena previsoka (Ps 49:9)

Upravo istječe dvijetisućita godina, draga braćo i sestre, otkako se "očitovala dobrostivost i čovjekoljublje Spasiteljstva našega; Boga" (Tit 1,4), tj. otkako je Onaj koji je "put, istina i život" (Iv 14,6), Isus Krist, postao čovjekom eda bi svi ljudi "imali život, u izobilju da bi ga imali" (Iv 10,10). To je jedini i pravi razlog ovog *Velikog jubileja* u koji smo zakoraknuli o Božiću, a *Dan života*, koji u okviru ovog Jubileja proslavljujemo, povod je više da obnovimo viziju života o kojem je riječ, kako bismo na tom temelju - osobno i zajednički - mogli poduzeti neophodnu reviziju svog odnosa prema njemu. Upravo se s tom nakanom i mi, vaši biskupi, obraćamo vama ovom porukom.

1. Kao što je poznato, čim je određenoj vrednoti posvećen neki dan u godini znak je da je ta vrednota ugrožena. Ni *Dan života* nije u tome nikakva iznimka, naprotiv, on je svojevrsna uzbuna zbog činjenice što je život doista ugrožen. I to ne od bilo koga i bilo čega, već od samog čovjeka, tj. od bića koje bi za taj život trebalo biti i najzahvanije i najzainteresiranije. Stvorivši ga, naime, kao "živu dušu" (Post 2,7) na "svoju sliku" (Post 1, 26), Bog je čovjeku dodijelio privilegiran položaj ne samo u odnosu prema drugim stvorenjima, nego i u odnosu prema samom sebi. Osim toga, Kristovim utjelovljenjem i otkupljenjem, čovjekov je život uzdignut u viši red, u red Božjeg sinovstva, na temelju kojeg se Božja djeca ne samo zovemo, "nego i jesmo" (1 Iv 3,1). To pak znači da se čovjekov život nipošto ne određuje pukom biologijom, nego - teologijom! Ljudski život je, naime, Božji dar, i svaki je čovjek u tom pogledu - obdarenik! A dar se prima sa zahvalnošću, i njime se služi s poštovanjem. Kad je pak o Božjem daru riječ, onda i sa - strahopoštovanjem.

Svjodoci smo, međutim, kako to strahopoštovanje prema ljudskom životu sve više

iščezava, ne samo u odnosu prema nerođenima i na bojnim poljima - što je i do sada bio slučaj - nego u zadnje vrijeme i na području znanosti. Više se, naime, ne manipulira samo sa živim ljudima, odnosno s njihovim životom i smrću, već se sve češće zahvaća i u život sam, kako bi ga se od Božjeg dara srozalo na industrijski proizvod. Kao sinovi Božji u Kristu, draga braćo i sestre, pozvani smo sa zahvalnošću primati i sa strahopoštovanjem postupati s tim darom Boga životvorca, duboko svjesni da ćemo jednom o tomu ne samo pred poviješću, nego i pred Njim morati polagati račun.

2. Ovako neprijateljski odnos prema životu, međutim, nije novijeg datuma. To, što se suvremena znanost upušta u pokušaj "industrijske proizvodnje" ljudi s "poželjnim osobinama", samo je posljedica starog neprijateljstva jednog čovjeka naspram onog drugog s "nepoželjnim osobinama". A te "nepoželjne osobine" od pamtivjeka su bile raznorazne, no u pravilu se to uvijek svodilo na činjenicu što je taj drugi čovjek doista bio - drugi, tj. u nečemu drukčiji. I jer je bio drugi i drukčiji, taj je, po Abelovu obrascu, oduvijek bio proganjan i ubijan. Pritom pak nije bilo važno je li riječ o nekoj drugoj, vjeri ili ideologiji, rasi ili socijalnoj klasi, jeziku ili kulturi, naciji ili političkoj stranci, svejedno: drugi je uvijek bio višak! Na njegov se život nije gledalo kao na Božji dar, nego kao na smetnju koju valja s puta maknuti, tj. smaknuti. A ukoliko se činilo korisnijim, umjesto fizičkog smaknuća, iz tuđeg života crpiti i iscrpiti njegove fizičke i duševne sposobnosti, znalo je doći do "promaknuća" toga čovjeka, na Božju sliku stvorena, u "živu silu" i u "radnu snagu". Svi, naime, nacizmi, rasizmi i svakolika socijalna iskorištavanja i podjarmljivanja upravo u toj logici imaju svoj temelj. Iskreno moramo priznati da smo kroz ove dvije tisuće godina i

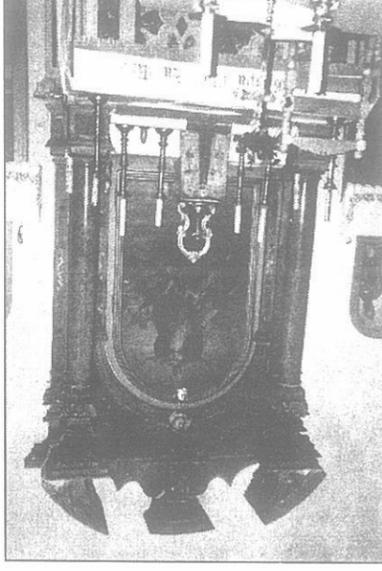
Broj pućanstva

Prema Valerijevoj vizitaciji rava je imala 1579. god. 100 žitelja. Prtuli u svojoj vizitaciji navodi da je 1603. imala najmanje 20 obitelji i 70 osoba od pricesti, svih oko 100. God. 1608. - 154 stanovnika. Nadbiskup Mate Karaman bilježi da je Rava 1760. imala 24 obitelji sa 176 ćeljadi. Nadb. Novak nalazi na Ravi god. 1825. 28 obitelji, 30 djece i 170 svih stanovnika.

Prema Sematizmu iz 1900. imaju Vela i Mala Rava - 411. sl. God. 1904. 49 obitelji! 344 stan. u Veloj Ravi, a u Maloj Ravi 12 ob. sa 116 sl. God. 1913. - u V. Ravi 50 ob. i 364 sl. a u M. Ravi 15 ob. i 132 sl. God. 1928. - 45 ob. i 350 sl. u Veloj, a u M. Ravi 15 ob. i 100. sl. God. 1939. - 502 + 150 sl.; God. 1974. - 232 + 100 sl. God. 1986. - 200 sl u Veloj i 70 u M. Ravi. Danas - još manje.

"Zato Tebe molim
Divna Zvizdo Mora,
Na hrvatski narod
Pogledaj ozgora!"

(D. Božin: Blagoslovi, Gospe, naš
hrvatski dom)



Glavni oltar župne crkve, Rava

Ravska zvana

*Kad navečer zvon zazvoni,
Blaga primi vas tišina,
S molivama vratate se
Višnjem koji sudi svima. (Davor Božin)*

Prošlog ljeta 1999. podignut je novi zvonik na Ravi uz pomoć zauzetih iseljenika iz Sjeverne Amerike koje je organizirao i animirao domaći sin ing. Davor Božin. Objavio je 1996. g. zbirku pjesama "Rava - centar svila".

Veliko zvano nabavljeno je u Marti-boru, u ljevaonici "Zvonoglas" - 1929. godine. Promjer zvana - 81 cm. Visina 70 cm. Nosi napis: *SLOGOM NARODA, SAKUPLJENO. SREBENO - SELJCI RAVE* 1929. Uz ornament pri vrhu ima likove - Vele Gospe, Srca Isusova, sv. Mikule, biskupa i Raspetoga na krizu.

Malo zvano je promjera 69 cm i visoko 60 cm. Zbog napuklosti bilo je prelijevno - kako svjedoci napis: *PRELIVENO DOPRINOSOM DOPRINOSOM RAVLJANA 1965. SALIO R. LENARTO, RIJEKA 1856/8.* Među klasičnim ukrasima: *Srce Isusovo.*

Glagoljica

Budući da je Rava stara glagoljaska župa, matice i ostale župne knjige vodile su se redovito glagoljskim pismenima. Sačuvalo se sedam matičnih knjiga: krštenih (2), vjenčanih (2), umrlih (2), krizmanih (1) od 1613. dom 1822. godine. K tome: Glag. broj duša (1), Glag. koptja kvaterna (1) i Glag. Skula sv. Roka (g. 1746.-1892.). Od 17. do 19. st. Rava je dala 32 glagoljasa (VI. Cvitanović, Zadar. otopje, Zadar 1974. str. 139.). U crkvi se nalazi i nekoliko glag. tiskanih Misala i Brevijara.

mi kršćani u tom pogledu znali često i teško zakazati, što je dodatni razlog da se nad tim zamislimo i za vlastite grijehe protiv života pokajemo. Jer i danas, ne samo diljem svijeta, nego i u našoj domovini odjekuje glas Boga živoga: "Kajine, gdje je tvoj brat?" Ti, koji si rođen, gdje je tvoj brat kojemu nisu dopustili da se rodi? Ti, koji si svoj na svome, gdje je tvoj brat, koji nije ni svoj ni na svome? Ti, koji si dobro situiran, gdje je tvoj brat koji je nezaposlen? Ti, koji radiš i svoj rad preko svake mjere napačuješ, gdje je tvoj brat, koji mjesecima radi bez ikakve nadoknade? Zar si zaboravio da je uskratiti zasluženu plaću u nekoj vapijući grijeh, jednako kao što je to i bratoubojstvo? Riječju: Ti, koji živiš samo za se, gdje su oni koje si u tu svrhu maknuo s puta?

3. No, kršćanski pogled na život ne bi

bio potpun kad bi se zaustavio samo na ljudskom životu i samo na ljudskom suživotu. Istina samo je čovjek stvoren na Božju sliku, i samo je On milosno uzdignut na dostojanstvo sinova Božjih, po kojem i može primiti Kristov rođen, gdje je tvoj brat kojemu nisu dopustili da se rodi? Ti, koji si svoj na svome, gdje je tvoj brat, koji nije ni svoj ni na svome? Ti, svaki drugi život je neizmjeri Božji dar, izraz Njegove mudrosti i Njegove ljubavi naspram svoga stvorenja. Život životinja i biljaka posjeduje svoju iskonsku vrijednost koju čovjeku nije dopušteno zloupotrebijavati, obezvrjetivati i uništavati. Bog nam je, naime, priručio da se njome koristimo, ali ne i da je u nabitralnijem smislu riječi - iskoristavamo, tj. iscrpljujemo i uništavamo. I "priručio nam govori o Bogu", te nikomu nije dopušteno da svojim brutalnošću nekaznjeno usitkava taj Božji govor! Stoga je naš odnos prema drugim živim bićima uvelike pokazatelj i našeg istinskog odnosa prema ljudskom životu.

4. Na pragu trećeg tisućljeća u cijelom svijetu, a na poseban način u našoj napokon slobodnoj i samostalnoj domovini, kao i u Crkvi koja u njoj živi, odzvanjaju riječi iz knjige Ponovljenog zakona: "Uzimam danas za svjedoke protiv vas nebo i zemlju da pred vas stavljam: život i smrt, blagoslov i prokletstvo. Život, dakle, biraj...!" (Pnz 30,19). I mi, vaši biskupi, draga braćo i sestre, u ovom Teškom jubileju, a povodom Dana života, upućujemo isti poziv vama: "Život, dakle, biraj!" Birajmo život, jer, kako kaže psalmist, "životu je cijena previsoka" da bi ljudi živjeli, umro je Božji Sin! A Majka Božja koja je, kao nova Eva, novozavjetna "majka svima živima" neka taj vaš izbor uvijek iznova svojim zagovorom potpomaze i prati.

Vaši biskupi

IZ POVIJESTI NAŠIH ŽUPA

RAVA - PREMUDA - ZVERINAC

Rozario Šutrin

RAVA

Rava je otok u zadarskom arhipelagu između Dugog otoka i Iža. Dug je 5 km i na njegovoj zapadnoj strani nalazi se u dvije uvale dva naselja, **Vela** i **Mala Rava**. Selo Vela Rava je na vrhu otoka, a u novije vrijeme uz more ima dvadesetak kuća.

“Rava je jedna od najstarijih župa Nadbiskupije zadarske” piše Amos R. Filipi (Radovi Inst. JAZU u Zadru, sv. VI-VII. str. 163). Njezina župna crkva i župnik Cvitko spominju se 1391. god. Kao župa bila je ovisna o Luci, kako čitamo u glagoljskoj oporuci Petra Kršavoća iz 1460. god. - “v Susti-pani Luci”. To potvrđuje i Valerijeva vizitacija iz 1579. koja donosi da u Ravi nedjeljnu misu i sakramente vrši župnik župe “Sancti Stephani Vallis de Lucha”.

Rava se spominje već u 13. st. a kao samostalna kapelanija je ustanovljena 1613. godine. Otok i župa dobili su ime po zadarskoj plemićkoj obitelji *Raua* - kako se nalazi u dokumentu iz 1269. godine. Ta je obitelj imala svoje posjede u 14. st. i u Dragovama (Smičiklas, Cod. dipl. I. 250).

Župna crkva posvećena je Uznesenju Marijnu (Velikoj Gospi). Spominje se prvi put 1391. god. kad je bio njezin prvi župnik Cvitko. Ravljani su 17. i 18. kolovoza 1991. god. svečano proslavili 600. obljetnicu spomena svoje župne crkve. Tada je nadbiskup Marijan Oblak blagoslovio novi crkveni barjak, poklon ravnih iseljenika, i u crkvi slavljenci predvodio koncelebrirano

misno slavlje s ponosnim narodom Božjim, sa župnikom don Milom Perović i susjednim župnicima (Vj. zad. nadb. br 9-10/91.).

Današnja je crkva sagrađena 1629. god. Jednobrodna kamena građevina ima trokutasti zabat i tri oltara. Na glavnom oltaru se časti lijepa stara Gospina slika. Pred oltarom nalazi se nadgrobna ploča obitelji Dominis iz Raba s latinskim natpisom iz 1606. god. (fra P. Lubina, Marijanska svetišta, Split 1995., str. 538.). Groblje je oko crkve. Župna kuća je posred sela, podignuta 1860. Na pročelju župne crkve u V. Ravi nalazi se s desne strane mali reljef Gospe s anđelima (I. Petricioli, Zadarsko otočje, Zadar 1974, tabla Vb.).

Mala Rava ima **kapelicu sv. Petra, apostola**, svoga zaštitnika.



Župna crkva, Rava

PREMINUO BISKUP PAVAO ŽANIĆ

Íz Priopćenja Biskupskog ordinarijata Mostar, od 11. siječnja 2000.

Dana 11. siječnja 2000. - u 7,30 preminuo je u bolnici u Splitu umirovjeni mostarsko-duvanjski biskup i trebinjsko-mrkanski apostolski upravitelj mons. Pavao Žanić. Misa zadušnica za pokojnoga Biskupa, sa sprovodnim obredom, održana je u četvrtak, 13. siječnja 2000. u župnoj crkvi u Kaštel Novom u 14 sati, a pokop na mjesnom novokaštelanskom groblju.

Pavao Žanić rođen je u Kaštel Novom kod Splita, 20. svibnja 1918. u obitelji od šestoro djece od oca Jerke i majke Tone r. Franić. Osnovnu petogodišnju školu pohađa u mjestu (1924-1929), sjemenišnu gimnaziju u Splitu (1929-1937), gdje i maturira (osloboden mature). Filozofsko-teološki studij nastavlja na splitskoj Teologiji (1937-41). Za svećenika ga zaređuje mjesni biskup Kvirin Bonefačić u Splitu, 1. lipnja 1941. Mladu misu slavi također u Splitu, 8. lipnja 1941. pod mladomisničkim geslom: *Vjera, nada, ljubav*. Kao svećenik obdaren je osobito propovjedničkim i glazbenim talentom.

Završivši posljednji ispit iz teologije, primio je 31. prosinca 1941. dekret za župnika u Srednjem Selu na otoku Šolti. Pastoralnu skrb vrši još u Donjem Selu i Maslinici. Premješten je 1952. za župnog upravitelja u Rogotin na ušću Neretve. Godine 1959. preuzima župničku službu u splitskoj katedrali sv. Duje. Imenovan je 21. listopada 1959. biskupskim delegatom za redovnice u splitskoj biskupiji, organizira pučke misije po dijecezi, održava konferencije intelektualcima. Postaje počasnim kanonikom stolnoga kaptola 16. studenoga 1959., a prepozitom kaptola 7. rujna 1965. U malom sjemeništu imenovan je rektorom od početka listopada 1969. a u školi predaje francuski jezik. Osim francuskoga, tečno govori i talijanski.

Za biskupa koadjutora mostarsko-duvanjskoga imenuje ga papa Pavao VI. dne 9. prosinca 1970., a za biskupa ga posvećuje 2. svibnja 1971. u Mostaru biskup Petar Čule sa suposvetiteljima nadbiskupom vrhbosanskim Smiljanom Čekadom i nadbiskupom splitsko-makarskim Franom Franićem. Biskupskom posvećenju prisustvovao je i zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić, koji je pod misom ređenja propovijedao, i 5 drugih hrvatskih biskupa, s mnoštvom svećenika i vjernika. Za biskupsku lozinku preuzima svoje mladomisničke riječi na latinskom: *In fide, spe et caritate*. Biskupom koadjutorom Žanić je bio gotovo cijelo desetljeće: 1971-1980. Pomaže biskupu Čuli u gradnji nove katedrale (1975-1980), u dušobrižničkom radu, u brizi za svećenički podmladak i uopće za svećenike, redovnike i redovnice. Preuzima upravu biskupije 14. rujna 1980. Ulaže snage u rješavanje “hercegovačkoga slučaja”, koji je pravno okončan papinskom odlukom “Romanis Pontificibus”, 1975., a stvarno neproveden ni dan danas. Od početka svoje pune uprave prati također “međugorski slučaj”, za koji je ustanovio dvije komisije (1982-86), i o kojem je napisao tisuće listova vjerno braneći Gospinu čast, dostojanstvo Crkve i odlučno nijećući bilo kakvu vjerodostojnost ijednoga “ukazanja” u Međugorju. Ustanovio je u Mostaru 1980. izdavačku kuću “Crkvu na Kamenu” koja je, uz istoimeni redoviti pastoralni mjesečnik, do sada izdala 55 knjiga. Udario je temelje biskupijskom karitasu u jesen 1982. Sagrađio je svećenički dom u Bijelom Polju, 1984. Iste godine proslavljena je tisućita obljetnica trebinjske biskupije, a župnu crkvu u Trebinju Sveta Stolica uzdiže na dostojanstvo katedrale. U Mostaru 1987. pokreće teološki institut koji i danas uspješno djeluje. Papa ga, uz redovitu biskupsku službu u Mostaru, imenuje apostolskim administratorom dubrovačke biskupije *sede plena*, tj.

mjesto spriječena biskupa Severina Perneka, do dolaska biskupa Zelimir Pujića. Godinama je bio predsjednik Vijeća za obitelj pri službe i mirovinskog stanja. U popisu bibliografije u Zanićevu zborniku *Isina oslobađa*, koji je prigodom biskupove zlatne mise (1941-1991) priredio don Tomo Vuksić, Mostaru, 1992, navedeno je preko 200 naslova objavijenih po domaćim crkvenim časopisima i

novinama.

Počivao u miru Božjem!

Sprovednim obredima i pokopu pok. biskupa Zanića, u ime Zadarske nadbiskupije bili su nazočni mons. Ivan Prenda, nadbiskup zadarski, i mons. Marijan Oblak, nadbiskup u miru.

Završivši 75. godinu života biskup Zanić 20. svibnja 1993. Svetom Ocu daje odreknuće na upravi hercegovačkim biskupijama. Papa Ivan Pavao II. usvaja mu 24. srpnja iste godine molbu i umirovljuje ga, a nasljednikom mu u Mostaru proglašava dotadašnjega biskupa koadjutora Ratka Perića. Svoje mirovinske vijeme biskup Zanić, po vlastitoj želji, pro-

EKUMENSKI MOLITVENI SUSRET U OSMINI ZA JEDINSTVO KRŠĆANA

Citanje iz Pavlove poslanice Efezan-

Gospa od Zadaravija, u Zadru, održan je ekumenski molitveni susret pripadnika kršćanskih Crkava i zajednica s područja grada Zadra. Susretu su bili nazočni katolici, pravoslavni i baptisti. Molitveni skup imao je oblik službe riječi s molitvom, pjesmom i davanjem znakova kršćanskog mira među okupljenima koji su dupkom ispunili crkvu. Na početku susreta pročitana je pozdravna riječ zadarskog nadbiskupa Ivana Prenda, u kojoj je između ostaloga istaknuto kako je Isus u svojoj velikosvećeničkoj molitvi zaruko molio da svi njegovi učenici budu jedno.

Kao domaćin, uvodni pozdrav i prigodnu riječ uputio je nazočnima mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar Zadarske nadbiskupije, koji je istaknuo: "Potrebna je značajan rad na ekumenskom polju, kako u svjetlu tako i u Zadru, uz iskrenu molitvu za oproštenje grijeha naših i naših predaka u čije su vrijeme i ime nastale samo naizgd nepravostive razlike među kršćanima. Svako od nas pozvan je odbaciti svaku mržnju ili neipeljivost prema pripadnicima drugih zajednica... Jublej 2000. stavlja pred nas zada-

neipeljivost prema pripadnicima drugih zajednica... Jublej 2000. stavlja pred nas zada-

mons. Bolobanić.

Zajedničkom molitvom Očenaša, znakom mira i "Tebe Bog hvalimo" susret je završio u srdačnom ozračju i sa željom da ovakvih susreta u buduće bude više.

Livio Marijan

nadbiskupiji. Crkveno liturgijsko pjevanje predvodio je Središnji gradski crkveni pjevački zbor pod ravnanjem dr. Pavla Kera, a za orguljama je svirao don Jerko Gregov. Čitava nadbiskupija zadarska bila je povezana sa euharistijskim slavljem u sv. Stošiji preko valova Radio postaje Zadar, koja je izravno prenosila večernju koncelebraciju, u 18 sati, a misu je komentirao prof. Livio Marijan, tajnik zadarskog nadbiskupa. Prema stoljetnoj tradi-

ciji, proslavom blagdana svete Stošije, mučenice. u nadbiskupiji zadarskoj okončavaju se božićni blagdani.

Nedjeljko Zubović

PROSLAVA SV. ANTUNA, PUSTINJAKA, NA PAŠMANU

U ponedjeljak, 17. siječnja 2000. godine, vjernici otoka Pašmana, Ugljana i nekih priobalnih župa hodočastili su sv. Antunu Pustinjaku na otoku Pašmanu. Unatoč hladnom vremenu, mnoštvo se vjernika se tog dana okupilo kod Svečeve crkvice u istoimenoj uvali s južne strane otoka Pašmana. Crkvice se prvi put spominje u 13. stoljeću i od tada je hodočasnici posjećuju. Dosada su uglavnom hodočastili vjernici s Pašmana, međutim, zadnjih nekoliko godina nastoji se u hodočašće uključiti i vjernike Ugljana i priobalnih župa.

Dok je dio vjernika doplovio brodovima, drugi su išli pješice i putem pjevali i molili. Unatoč hladnoći, neki su išli i bosu. Ovogodišnja proslava posebno je bila svečana jer je rođeni Pašmanac, akademski kipar i franjevački redovnik fra Joakim Jaki Gregov izradio mramorni kip sv. Antuna Pustinjaka, dok je sredstva poklonila obitelj Tadija iz Pašmana. Svečano misno slavlje predvodio je mons. Marijan Oblak, nadbiskup zadarski u miru, u koncelebraciji s još dvanaest svećenika. Pred početak slavlja blagoslovljen

je mramorni kip Sveca. Nadbiskup Oblak je u svojoj propovijedi kazao da bi svaki iskreni kršćanin i danas trebao nasljedovati sv. Antuna u njegovim krepostima. Veliki dio hodočasnika pristupilo je svetoj pročesti. Misu su uveličali pašmanski pjevači izvornim pučkim crkvenim pjevanjem kojega su unatoč brojnim naletima utjecaja novog vremena uspjeli sačuvati od zaborava. Na kraju misnog slavlja domaći župnik, don Tihomir Vulin, zahvalio je svima koji su hodočastili sv. Antunu i koji su svojim zalaganjem pridonijeli svečanom trenutku blagoslova kipa i proslavi blagdana.

Svima koji su hodočastili sv. Antunu Pustinjaku srdačno se zahvaljujem i na molitvi i na suradnji., i već sada upućujem poziv svima na novi susret.

Don Tihomir Vulin, župnik

ZADARSKA NADBISKUPIJA

SVEČANO OTVARANJE SVETE GODINE 2000. U KATEDRALI SV. STOŠIJE BOŽIĆ 1999.

Nadbiskupski ordinarijat

Broj:2043/1999.

Zadar, 11. prosinca 1999.

Draga braćo svećenici i redovnici!

Otvaranje Svete godine 2000. obaviti će se prema posebnom obredniku i uputama za tu prigodu iz Rima. Upute određuju da otvorenje može biti isključivo u stolnoj crkvi, na svetkovinu Rođenja Gospodnjega-Božić, 25. prosinca 1999. i to kroz dan. U samom obredu otvaranja trebaju biti uključena tri momenta: **postajna crkva s uvodnim obredom, procesija do stolne crkve i euharistijsko slavlje.**

Držeći se uputa obrednika **odlučujem da će otvaranje Svete jubilejske godine 2000. biti na dan Božića 1999. u katedrali sv. Stošije, u 18 sati i da će se odvijati na slijedeći način:**

1. Postajno mjesto bit će crkva samostana Benediktinki sv. Marije Izabrali smo crkvu sv. Marije zato da iz Gospine crkve idemo prema Kristu koji je došao baš po Majci Mariji i zato što su već devet stoljeća crkva i samostan Benediktinki svjedoci Otajstva utjelovljenja što nam mnogo govori i potiče našu Mjesnu crkvu na vjernost Isusu Kristu. Postaja uključuje: Uvodni liturgijski pozdrav Nadbiskupa, predviđenu Zbornu molitvu, čitanje Evanđelja o "Godini milosti Gospodnje" / Lk 1, 14-21/ i čitanje iz Papine bule o Velikom jubileju, Otajstvo utjelovljenja.

2. Procesija će ići uz Arheološki muzej, Širokom ulicom uz zvonik katedrale do samoga ulaza u katedralu. Procesija se poreda ovako: kadionik, križ sa svijećama, svećenici, đakon s evanđelistarom, Nadbiskup s asistencijom, pjevači i narod s upaljenim svijećama. U procesiji se pjevaju određeni psalmski zazivi i božićne pjesme.

Na svečano okićenim /vijenci od maslina i palmi/ i otvorenim vratima katedrale procesija će stati. Nadbiskup će preuzeti Evanđelistar, podići ga okrenut prema narodu, a zatim i prema unutrašnjosti katedrale. Evanđelistar će se pokaditi uz pjevanje prikladne antifone. Procesija se zatim nastavlja do oltara. Nadbiskup nosi Evanđelistar dok se pjeva prigodna pjesma.

3. Euharistija - U prezbiteriju Nadbiskup postavlja Evanđelistar na pripravljeni i urešeno "prijestolje" ispred ciborija i pokadi ga. Evanđelistar treba tu ostati kroz cijelu jubilaru godinu. Odlaze plašt i uzima misnicu, odaje počast oltaru ljubljem i kađenjem te odlazi ad sedem. Đakon tada pjeva "Navještaj Velikog jubileja", a Nadbiskup zapjeva "Slava Bogu na visini" i Euharistija ide uobičajenim redom.

Prije svečanog blagoslova, pri kraju Mise, **podijelit će se predstavnicima svih župa Zadarske nadbiskupije jubilejske zastave i svijeće sa znakom Velikog jubileja.** Ti će se znakovi svečano postaviti u svim župnim crkvama, u svetištu, na svetkovinu Svete Bogorodice Marije /Nova godina/ na svečanoj

Kristom, onda nema bojazni suočiti se i sa modrnim izazovima. Nedostatak žive teologije ne pogađa samo Crkvu, nego i društvo u cjelini. Upravo, iz teološke misli Europa je crpila svoje najveće ideje i svoju snagu za promjenama. Predavač je potom iznio doprinos sedmorice hrvatskih predstavnika u sinodalnoj dvorani, od toga je bilo pet biskupa, jedna časna sestra i jedna djevojka. Predavač je zaključio svoje izlaganje pozivom sinodalnih otaca vjernicima Europe da budu osvje-

dočeni kršćani, koji su spremni dati svoj obol sadašnjoj i budućoj Europi. Nadahnuto izlaganje izazvalo je živu i dugorajnu diskusiju većine prisutnih svećenika.

Nedjeljko Zubović

SVEČANO PROSLAVLJENA SVETA STOŠIJA

Zadar je svečano proslavio nesbesku zaštitnicu svoje nadbiskupije i naslovnicu svoje drevne katedrale, mučenicu Stošiju, koja je na sam Božić 304. godine u Srijemskoj Mitrovici (Sirmium) na lomači junački posvjedočila svoju vjeru u Isusa Krista Spasitelja. Njezini se zemni ostaci čuvaju u kameonom sarkofagu u zadarskoj stolnici, što ga je "za spas svoje duše podigao biskup Donat", već tamo od početka devetog stoljeća. Biskup zadarski Donat dobio je velemučeničke zemne ostanke sv. Stošije od bizantskog cara Nicefora kao znak zahvalnosti za posredovanje uspostave mira između Franaka i Bizanta u Achenu 810. godine. Od tada zadarska katedrala postaje njezinim svetištem.

Proslava je započela uoči samog blagdana, u petak, 14. siječnja, svečanom pjevanom Večernjom u katedrali, koju je predvodio zadarski nadbiskup u miru mons. Marijan Oblak, zajedno s nadbiskupom ordinarijem mons. Ivanom Prendom i generalnim vikarom mons. Milivojem Bolobanićem, te svećenicima i redovnicima grada. U ispunjenoj romaničkoj katedrali skladno su odzvanjali gregorijanski tonusi psalama i antifona, te tradicionalni zadarski himan u čast sv. Stošije: "Popjevkom veselom blagdan objavite /

Stošiju blaženu Zadrani častite...". U pjevanju večernjih pohvala sudjelovali su svi nazočni u crkvi predvođeni Katedralnim župnim zborom sv. Stošije.

Na sam blagdan sv. Stošije, u subotu, 15. siječnja, svečanu prijednevnu koncelebraciju biskupa i svećenika, u ispunjenoj katedrali, predvodio je zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda. Uz nadbiskupa koncelebrirali su šibenski biskup mons. Ante Ivas, zadarski nadbiskup u miru mons. Marijan Oblak, pomoćni riječko-senjski biskup mons. dr. Mile Bogović, kanonici Stolnog kaptola sv. Stošije i desetorica svećenika. U svojoj riječi predvoditelj euharistijskog slavlja nadbiskup Prenda istaknuo je da je Crkva u nadbiskupiji zadarskoj, posebno grad Zadar, ostao kroz svoju dugu povijest čvrsto usidren uz svjedočanstvo mučenika. Katedrala je nosila naslov mučenika sv. Petra, apostola; zatim uz svjedočanstvo mučenice sv. Stošije koju štuje od devetog stoljeća i ljubomorno čuva njezinu uspomenu, te mučenika sv. Krševana, rimskog časnika. Trajan, ali osobito rječit znak istinitosti kršćanske ljubavi je spomen mučenika. Njihovo se svjedočanstvo ne smije zaboraviti. Oni su navijestili evanđelje žrtvujući svoj život iz ljubavi. Mučenik je, osobito

glasovi klonuća hoće li čovjek uspjeti ostati čovjekom i neće li svijet i on sam postati žrtva vlastitih zabluda bića koje u svojoj oholosti otklanja Boga, Betlehem, mjesto rođenja Isusa Krista i Dijete u Jaslama postaju znak nade. Tko prihvati Krista i povjeruje u njegovu osobu, u njegovo djelo na križu i u uskrsnuću, tko se svojim životom zaputi njegovom stazom ljubavi prema Bogu i čovjekom, postaje sposoban biti čovjek -znak nade. Zasto je vrijeme života vrijeme hodočašća i vrijeme vrednovanja vremena koje nam je dano za ispunjenje smislom koji vodi za stol s Ocem.

2. Na svom kratkom hodočašću večeras nosili smo svijeće u rukama. Svijeća daje svjetlo. Raspršuje mrak, pokazuje put. Svijeća je od iskona znak Isusa Krista koji je Svjetlo svijeta. On je svjetlo ljudskih savjesti. Svjetlo na stramputicama i u lutinjama života. On je svjetlo u našim padanjima. Svjetlo u mučnim sučeljavanjima s izazovima neuspjeha, patnje i smrti. Izišao je na ljudske staze da ih osvijetli porukom o Ocu koji ljubi do te mjere grešnog čovjeka da je "poslao Sina svoga da nijedan koji u njega povjeruje ne propadne nego da ima život vječni"/Usp. Iv, 3,16/. Isus Krist je osvijetlio Očev lik koji nasm se otkriva u milosrđu i praštanju. Još u Starom zavjetu je izrekao svoj stav o čovjeku: "U dlan sam te svoj urezao". On, Krist nam je zajamčio: "Tko ide za mnom, neće hodati u tami" /Iv 9,5/.

Od njegova svjetla, braćo i sestre, nosimo i mi svjetlo. Što više nazvani smo svjetlom: "Vi ste svjetlo svijeta. Ne može se sakriti grad što leži na gori. Niti se užiče svjetlojka da se stavi pod sud, nego na svijećnjak da svijetli svima u kući. Tako neka vaša svjetlost svijetli pred ljudima da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima."/Mt 5,14:16/.

Neće li u ovoj Jubilejskoj godini trebati više uložiti truda da se osvijetlimo, izvučemo iz svojih sjena u kojima se odvija naš život, da

nas prepoznaju kao moralne ljude, pravedne i istinite u zalaganju za dobro svojih obitelji, svojih zajednica, svojih ustanova i svoje Domovine. Ne smije i ne može nas mnogo zaokupljati povjesnost Kristova života i nauke na Zemlji. To je nepobitna činjenica. Neka isto tako bude nepobitna činjenica, primjetljiva na našem životu da Bog živi u našem srcu i da smo zato novi, istinski ljudi.

3. Večeras je svečano nošeno Evanđelje u procesiji. Opet više od simbolike. Evanđelje je Kristova Riječ, to je on sam, s nama na putu kao Riječ života. Ta Riječ je svjetlo i hrana našem putu. Evanđelje naviješteno na Palestinskim putovima zazvonilo je, razlijegao se glas po Globusu na Duhove, prve Duhove u Jeruzalemu. Duh Sveti je utvrdio tu Riječ, ojačao nositelje Evanđelja i ono je krenulo u tadašnji svijet Mediterana, nastavilo po europskom kontinentu i u novi svijet po otkriću Amerike, pa u Afriku, Aziju, Australiju i Oceaniju. Naši su pređi susreli Evanđelje još u VII. stoljeću, prihvatili ga bez prisile kao svjetlo svoga života i svoje nacionalne uljudbe. Kroz stoljeća prenosilo se od usta do usta, s oca na sina, od majke na djecu, iz obitelji u obitelji, iz stoljeća u stoljeće, u sretnim i nesretnim danima, u pogibijama i povijesnim uzletima. Danas na razmeđu stoljeća i tisućljeća. mi smo to sretno pokoljenje koje kome je povjerena sveta zadaća prenijeti Evanđelje na nova pokoljenja.

Nećemo se zanijeti umišljenošću novoga doba i moćnika ovoga svijeta da se može i bez Evanđelja izgraditi čovjeka, izgraditi moćnu civilizaciju, da se može osigurati stabilnu obitelj i osigurati trajni mir na ovome svijetu. Sigurni smo u iskustva koja nam je namrla povijest: Tamo gdje je zaboravljen Bog, umro je čovjek. Tamo gdje se čovjeka gradilo bogom, milijuni ljudi su postali robovi obespravljeni i obescijenjeni u svojim temeljnim pravima na život i dostojanstvo.

Na sinodi je uz ostalo bilo i govora o društvenim i duhovnim "slabostima" Starog kontinenta. Dijagnostičirane su razne "bolesti" koje muče Europu na pragu trećeg tisućljeća: materijalizam, konzumnizam, etička i duhovna anemija, intelektualni agnosticism, individualizam, neograničeni pluralizam koji vodi "slabljenju misli" i odricanju svetog. nazvano na sinodi "laganim odmetništvom od vjere". Povijest Europe označena je trostrukom podijelom koja se zbila u dvije tisuće godina, ponajprije podijelom između Istoka i Zapada, zatim protestantskim raskolom i konačno trećim "ideološkim raskolom" koji je proizročio "rascjep vjere i kulture" i tako suprotstavio razum i vjeru. Te podjele posebno su odjeknule u ovom stoljeću trima totalitarnističkim ideologijama: komunizmom, fašizmom i nacizmom. Nije onda čuda, kaže predavač, što su Europljani sumnjivi prema svemu, pa i prema Crkvi. Ona bi prema svemu tome morala, poput Isusa u susretu s učenicima na putu u Emaus, strpljivo slušati i tumaćiti sveto Pismo. Ponekad se čini da je i Crkva pod utjecajem "svjetskog mentaliteta" u opasnosti svesti evandjelje na puklo nizanje riječi i morala. A vjera je u biti susret s Kristom – Bogom živim. U tom smislu na sinodi bilo je i govora i o crkvenim duhovnim pokretima koji pokazuju "mladost, zanos i energiju". Oni su dar Duha Svetoga današnjolj Crkvi kao što su nekada u Srednjem vijeku bile redovničke zajednice. Također je isticana uloga posvećenog života i "njegovih simbioza s poviješću Europe dugi niz stoljeća. I susvremeni čovjek osjeća potrebu "u živo" dotaknuti ne samo "svete osobe", već i "svete zajednice". U društvu koje ističe sjecanje, proizvodnju i potrošnju, osjeća se snažna potreba duhovnih dobara. Stoga se evandelski savjeti pojavljuju kao nužan korektiv, kao evandelska "kontrakultura", "kontrafektivno" iječilište u ovom trenutku moralnog i intelektualnog "rdanja" duha i duhovnosti Europe. U tom kontekstu promišljan je od sinodalnih otaca i lik svećenika, čovjeka Božjeg i Crkve, i svoga vremena. Kad se svećenik identifikira s

daleko cilj stvarnog jedinstva europskog kontinenta".

Iznoseći shemu temeljnog sinodalnog dokumenta predavač je istaknuo da Crkva i danas nudi blago koje joj je povjeren "od vjekova", od Isusa Krista koji u njoj živi. Sinoda je odlučila ispočetiti da je "Isus koji živi u svojoj Crkvi izvor nade za Europu" i obaviti svjetu ovu "nadu protiv svake nade". To nije govor o nekom običnom optimizmu ili o povjerenju u "europsku stvar", već to je govor o teološkoj kreposti nade koja je sposobna "obračunati se" i s neuspjehom i zamorom, jer je utemeljena u Uskrsnom Kristu, pobjedniku života i smrti. To je nada Abrahamova i Pavla koja nalazi svoju sigurnost u Bogu, koji je vjeran svojim obećanjima. To je, nadalje, nada s uporištem u Uskrsnom koji snagom Duha Svetoga ne napušta čovjeka, svijet i društvo, već ga prati, rasvjetljava i pomaze njegovom putovanju. U podlozi takvog razmišljanja nalazi se tekst iz Lukina evandelja o dvojici učenika na putu u Emaus. Suvremeni euroljani, ističe biskup Puljić, poput one dvojice učenika na putu za selo Emaus, nakon euroličnog doživljaja slobode i pada komunizma, osjećaju se umorni, zamršeni i nesigurni. Išli su zajedno i raspravljali, a njihov hod bio označen tugom i beznađem. I premda im se pridružio Isus i s njima razgovarao i putovao, nisu bili sposobni prepoznati ga. "Putovali su mrtvi u društvu života. S njima je išao Živi, ali u njihovim srcima život još nije bio obnovljen". Ta dvojica učenika znakovita su slika suvremenih euroljana za koje se čini da su "izgubljeni, zbunjeni, nesigurni", među njima i brojni kršćani koji su izgubili vjeru ili se zadovoljavaju običnim i površnim oblicima religioznosti. Svima takvima jedino susret s Uskrsim može "raspaliti srce" i učiniti da se povrate na svoja "radna mjesta", gdje se odvijaju "europska povijest" kako bi doprinijeli obnovi kontinenta i stvaranju nove Europe koja će pružiti svijetu uzor civilizacije, mudrosti i mira.

Sve nas to potiče da Evandjelje prenesmo na našu djecu, na naše mlade, da ga posusret večeras vodi nas k tome. Krist nas susreti trebaju voditi k tome. I ovaj jedinstveni stol. Pristupimo s pouzdanjem k njemu.

Neka sve vas ovdje nazočne i sve koji nas slušaju preko radija Duh Gospodnji ispuni hrabrošću i nadom da ojačani svjedoci "Onoga koji jest i koji bijaše i koji dolazi" /Otk 1,4/, koji je Alfa i Omega, Svevladar, Krist naš Gospodin, komu je čast i slava u vjekovjčne vjekove. Amen

NADBISKUPOVA IZJAVA U POVODU SMRTI PREDSJEDNIKA REPUBLIKE HRVATSKE

Zadar, 11. prosinca 1999.

Mjesto Katoličke crkve u biću hrvatskog naroda i cijenio njezin doprinos očuvanju identiteta njegova i ulogu u najnovijoj povijestnom trenutku stao je na čelo hrvatskog naroda koji je ostvario svoju slobodu i svoju državu kao jamstvo svekolikog razvoja u svjetskoj obitelji naroda.

Veoma je zaslužan za put pomirenja svih Hrvata što je u duhu kršćanskog učenja iz svojih korijena je izrastao i kojima se neprestano vraćao. Izvršno je procijenio ulogu Svete Stolice u svijetu kao prvog moralnog autoriteta i gradivo veoma dobre odnose između hrvatske države i Svete Stolice. Dr. Tudman je odlično shvaćao ulogu i mjesto i

+ Ivan Prena,
nadbiskup zadarski

UTEMELJENJE NOVE ŽUPE - KARIN

Svojim dekretom od 27. prosinca 1999. godine, zadarski je nadbiskup mons. Ivan Prenda, na temelju kanonskih propisa i crkvenih dokumenata, nakon što je saslušao mišljenje Zbora savjetnika i Svećeničkog vijeća zadarske nadbiskupije, te uvaživši molbe župnika Pridrage don Nikole Tokića, radi duhovnog dobra tamošnjeg vjerničkog puka, osnovao novu župu Karin. Novoutemeljena župa ujedinjuje teritorij dosadašnjih dvaju mjesta Donji Krin i Gornji Karin u jednu župu pod nazivom Karin, a posvećena je na čast "Svete Terezije od Djeteta Isusa". Župu Karin, nakon Domovinskog rata, nastavaju doseljeni hrvati iz raznih dijelova Hrvatske, Bosne i Hercegovine, te povratnici iz inozemstva, kojih se do sada nastanilo više od tisuću i petsto osoba, uglavnom osobe mlađe dobi. Dosadašnji njihov dušebrižnik don Nikola Tokić, inače dekan novigradskog dekanata, imenovan je župnikom novoutemeljene župe Karin. Nova župa graniči sa susjednim župama Kruševo, Medviđa, Bruška, Popovići, Benkovac, Korlat i Pridraga te Kar-

inskim morem. Na svetkovinu Blažene Djevice Marije, 1. siječnja 2000., zadarski je nadbiskup, preko svečanog euharistijskog slavlja, proglasio novou župe Svete Male Terezije u Karinu. Na tom misnom slavlju s nadbiskupom Prendom je suslavilo jedanaest susjednih svećenika, a svetoj misi je nazočilo mnoštvo vjernika. Nadbiskup je u svojoj propovijedi istaknuo važnost župe kao temeljne vjerničke zajednice u kojoj se navješta Božja riječ, u kojoj se slave sakramenti vjere i ostvaruje crkveno zajedništvo. Vjernici Karina zasada se okupljaju na molitvu i liturgijska slavlja u privremenom prostoru, ali je u nadbiskupijskom planu skora izgradnja nove župne crkve, župne kuće i vjerničke dvorane, zašto je već pribavljena sva potrebna tehnička dokumentacija, a financirat će se sredstvima Zadarske nadbiskupije, doprinosima vjernika i donacijama iz domovine i inozemstva.

Nedjeljko Zubović

PRVI MJESEČNI SUSRET U JUBILEJSKOJ GODINI

Prvi mjesečni susret svećenika zadarske nadbiskupije u jubilarnoj godini održan je u srijedu 12. siječnja, u prostorijama Nadbiskupskog sjemeništa "Zmajević" u Zadru, a započeo je euharistijskim klanjanjem, koje je inspiriran biblijskim tekstovima i poticajnim duhovnim mislima predvodio don Josip Radojica Pinčić, duhovnik Sjemeništa. Potom je središnje predavanje nazočnim svećenicima održao dubrovački biskup mons. dr. Želimir Puljić, na temu: "Druga posebna sinoda biskupa – izvor nade za Europu", što je bio i radni naslov druge specijalne sinode o Europi, održane u Rimu od 1. do 23. studenoga prošle godine. U svome izlaganju predavač je najprije u svojstvu sinodalnog oca obradio

opći pojam i pitanja sinode te programtske sadržaje i teme obrađivane tijekom trajanja sinode. Dok se je za vrijeme održavanja prve specijalne sinode za Europu moglo reći da se ona nalazi u stanju "pronađenog jedinstva" nakon pada berlinskog zida, dotle bi se ovo vrijeme, osam godina poslije, moglo označiti kao razdoblje "ugroženog jedinstva". Citirajući Papine riječi: "Nije li se poslije pada onog vidljivog zida otkrilo onaj nevidljivi koji dijeli naš kontinent, a to je zid u srcima ljudi? Zid političkog i ekonomskog egoizma, zid gubljenja osjetljivosti za vrijednosti ljudskog života i njegovog dostojanstva. Sjene toga protežu se nad čitavom Europom. Zato je još

NADBISKUPOVA SUĆUT AKADEMIKU VLATKU PAVLETIĆU

*U POVODU SMRTI PREDSEDNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
DR. FRANJE TUĐMANA*

Poštovani gospodine Predsjedniče,

u ime Nadbiskupije zadarske, u ime mons. Marijana Oblaka, nadbiskupa zadarskog u miru kao i u svoje osobno, izražavam Vam duboku sućut u povodu smrti dr. Franje Tuđmana, predsjednika Republike Hrvatske.

Predsjednika Tuđmana hrvatska će pokoljenja pamtiti kao čovjeka pod čijim je vodstvom ostvaren davni san o slobodnoj i nezavisnoj Hrvatskoj.

U ovoj prigodi upućujemo svemogućem Bogu svoje molitve za pokoj duše pokojnog Predsjednika.

S osobitim poštovanjem,

*+ Ivan Prenda,
nadbiskup zadarski*

Zadar, 11. prosinca 1999.

NASDBISKUPOVA SUĆUT OBITELJI TUĐMAN

*U POVODU SMRTI DR. FRANJE TUĐMANA
PREDSJEDNIKA REPUBLIKE HRVATSKE*

Poštovana gospodo Tuđman,

u povodu smrti Vašega veoma poštovanog supruga dr. Franje Tuđmana, predsjednika Republike Hrvatske, upućujem Vama osobno i cijeloj obitelji Tuđman iskrenu sućut u ime Nadbiskupije zadarske, u ime nadbiskupa u miru mons. Marijana Oblaka i u svoje osobno.

Djelimo s Vama i ponos i zahvalnost Bogu što se u presudnom času hrvatske povijesti na čelu našega naroda našao čovjek koji je

izvanredno shvatio duboku težnju hrvatskoga naroda za slobodom, dostojanstvom i nezavisnošću. Upućujemo milosrdnom i dobrom Bogu iskrene molitve za pokoj njegove duše.

S osobitim poštovanjem,

*+ Ivan Prenda,
nadbiskup zadarski*

Zadar, 11. prosinca 1999.

sta truda da se prosvjetlimo i izvučemo iz svojih sjena da nas drugi ljudi prepoznaju kao moralne osobe, ljude pravodne i istinite u zalaganju za dobro svojih obitelji, svojih ustanova i svoje domovine. Nećemo se zanijeti umišljenošću novog doba i moćnika ovoga svijeta da se može i bez evanđelja izgraditi čovjeka, izgraditi moćnu civilizaciju, da se može osigurati stabilnu obitelj i trajni mir na ovom svijetu. Povijest nam je namrla iskustva koja kazuju da tamo gdje je zaboravljen Bog, umro je čovjek. Tamo gdje se čovjeka gradilo bogom, milijuni ljudi su postali robovi, obespravljeni i obesvijestjeni u svojim temeljnim pravima na život i dostojanstvo. Sve nas to potiče da evanđelje preneseemo djeci, mladima, da ga ponudimo ljudima koji gube smisla i nadu postojanja, da ga objavimo kao poruku ohrabrenja i spasa patnicima i umišljenima, da mu otvorimo vrata naših kulturnih i znanstvenih institucija i visokoskolskih ustanova kao putokaz koji vodi vrednotama života. Naš cilj nije besmislen. Naš cilj nije nepoznat, a na tom putu mi nismo sami. Otaklanja Boga, Betlehemska noć, kada se čini, gledamo globalno, da prevladavaju tonovi ovojekovoj ugroženosti i kad se javljaju glavni klonuci, hoće li čovjek uspjeti ostati čovjekom i neće li svijet i on sam postati zrtva vlastitih zabluda bica koje u svojoj oholosti otklanja Boga, Betlehemska noć, mjesto rođenja Isusa Krista i Dijete u jaslama postaju znak nade. Tko prihvatiti Krista i povjeruje u njegovu osobu, u njegovo djelo na križu i u uskrsnuću, tko se svojim životom zaputi njegovom stazom ljubavi prema Bogu i čovjeku, postaje sposoban biti čovjek, znak nade. Zato je vrijeme života vrijeme hodanja i vrijeme vrednovanja vremena koje nam je dano za ispunjenje smislom koji vodi za stolom s Ocem. Posjetivši vjernike da se u ovoj jubilejskoj godini treba više zaloziti za dobro i uložiti do-

Prva svjetska ratna godina, 2000 godina od rođenja Isusa Krista, nadbiskup mons. Ivan Penda iz svojih ruku podijelio predstavnicima dekanata u nadbiskupiji zadarskoj jubilejske znakove ove mjesne Crkve, zastavu i svijeću, koji će svečano u svim crkama biti postavljani na Novu godinu, čime će se vidljivo i u župnim zajednicama započeti slaviti Veliki jubilej i time naglasiti povezanost svih crkava paliti tijekom Svete godine samo na velike blagane. Predstavnici ostalih župa, crkvenih ustanova i redovničkih zajednica jubilejske znakove preuzeli su nakon mise.

Nedjeljko Zubović

BOŽIČNO PRIMANJE ZA PREDSTAVNIKE MEDIJA

Nadbiskupski dom, Zadar, 21. prosinca 1999.

Nadbiskupova riječ pozdrava i čestitke

Drago mi je da se u prigodi blagdana Kristova rođenja i početka godine Velikog jubileja i nove 2000. te godine mogu susresti s Vama u svome domu. Vas sve i svakoga od Vas osobno pozdravljam. Dobro došli!

Vi, dakle, obavljate veoma važan posao. Ujecašan posao i, naravno, odgovoran posao. On iziskuje od Vas solidnu naobrazbu i kulturu. Traži dobru informiranost i upućenost u kretanja na svim područjima ljudske djelatnosti. Vi tim djelatnostima pristupate deskriptivno, analitički, ali i kritički. Vi ste izvor informacija, izvor novih spoznaja, ali možete biti i izvor dezinformacija u slučaju iskrivljivanja ili prešućivanja događaja.

Uvijek i svugdje je čovjek u pitanju: čovjek odrastao i nedorastao, čovjek izobražen i tek inicijalno pismen; čovjek slavjen i kritiziran, čovjek uspješan ili manje i uopće neuspješan, čovjek ponižen i čovjek patnik. Sve je predmet Vašega pisanja i izvješćivanja.

Bez ikakve nakane da Vas umaram svojim pogledima želim vam iskazati pogled Crkve iznesen još na Koncilu koji je temeljan u gledanju na Vašu djelatnost: "Ispravna upotreba društvenih sredstava pripočavanja prepostavlja kod onih koji njima barataju poznavanje načela porteka moralnih vrijednosti i spremnost, također, da ih ostvaruju. To bi prevedeno u jednostavniji govor zanimalo da mediji/radio, TV, film, novina, strip, vjerna ili disk, knjiga, računala i njihov svijet/ trebaju biti u službi čovjeka, bica koji postoji i živi za istinito, dobro i lijepo. Da bi usao u svijet tih vrednota potrebna mu je orijentacija, snalženje pred mogućnostima bezbrojnih odabira. Potrebna su mu načela, etička i moralna.

Odlučio sam ove godine susresti se s Vama da Vam posvjedočim svoju blizinu u Vašem teškom poslu, da Vam iskažem svoje živo zanimanje za sadržaj i način Vašega pisanja i govora u tisku i na elektronskim medijima. Iznad svega želim izreći i potvrditi misljenje, gotovo plebiscitarno, o velikoj ulozi medija u životu suvremene civilizacije i dostojce, svakoga čovjeka.

Crkva uvijek pridavala veliko značenje izgovorenoj i pisanoj riječi. Crkva je započela navješćajem Riječi. Stovise, kozmos je započeo Rječju. "U početku bijaše Riječ" i kritiziran, čovjek uspješan ili manje i uopće neuspješan, čovjek ponižen i čovjek patnik. Sve je predmet Vašega pisanja i izvješćivanja.

Na toj crti razmišljanja nije neobična tvrdnja iz redova upravo Crkve da je "nadalaskom novoga doba neopisivo proširena ljudska komunikacija, koja utječe na kulturu svega svijeta. Danas ljudi posvuda podliježu utjecaju što ga sredstva pripočavanja religiozno i čudoredno, moralno, ponašanje, na političke i društvene sustave ina odgoj."//AN I/.

naziva religijom riječi, kazao je nadbiskup. Obavljajući ozbiljan, važan i utjecajan posao koji od novinara iziskuje solidnu izobrazbu i široku kulturu, te traži dobru informiranost i upućenost i kretanja na svim područjima ljudske djelatnosti. Tim djelatnostima treba pristupiti deskriptivno, analitički, ali i kritički. Novinari su izvor informacija, izvor novih spoznaja, ali mogu biti i izvor dezinformacija u slučajevima iskrivljivanja ili prešućivanja događaja. Ispravna upotreba sredstava društvenih priopćivanja pretpostavlja poznavanje načela poretka moralnih vrijednosti i spremnost da ih se ostvari. To bi prevedeno na jednostavniji govor značilo da mediji: radio, TV, film, novina, strip, vrpca ili disk, knjiga, računala i njihov svijet trebaju biti u službi čovjeka, bića koji postoji i živi za istinito, dobro i lijepo. Ima velikih mogućnosti za solidno novinstvo, kazao je nadbiskup Pređa, kad bi svaki djelatnik u medijima, od sakupljača gradskih vijesti do komentatora i autora eseja i feljtona prihvatio temeljno načelo da je cilj svake djelatnosti cjelovit razvitak ljudske osobe, to bi bilo veliko dostignuće novinarske profesije. Budući da je informacija istodobno i formacija – odgoj, bilo dnevna informacija ili

temeljita studija o nekom problemu nije bez odjeka u čovjeku, u njegovu razmišljanju, pogledima i u ponašanju. Stoga su novinari zaslužni za razvijanje duha poštovanja, tolerancije, suživota, odgovornosti, za mnoge plemenite akcije koje umanjuju ljudske nevolje. Svoju riječ zadarskim novinarima nadbiskup Ivan Pređa zaključio je mišlju papa Ivana Pavla II. izrečene u zrakoplovnoj luci Split: "Pozvani ste dati novo lice svojoj Domovini", i u tom nastojanju zaželio je svima uspjeh u radu, te radosne božićne blagdane i blagoslovljenu Svetu jubilarnu dvijetisućitu godinu, uz upozorenje "budite zdravo kritični, odgajajte i ispravljajte". Predbožićno druženje zadarskog nadbiskupa s novinarima nastavljeno je u kraćem domjenku. Dan ranije zadarski nadbiskup mons. Ivan Pređa zajedno sa svojim suradnicima sudjelovao je na božićnom prijemu kod gradonačelnika Božidara Kalmete i kod župana Šime Prtenjače.

Nedjeljko Zubović

OTVARANJE SVETE GODINE

Na svetkovinu Isusova Rođenja, o dvijetisućitoj godišnjici dolaska Sina Božjega na zemlju i u ljudsku povijest, u 18 sati, u Zadru je započela svečana sveta misa otvaranje Velikog jubileja u Zadarskoj nadbiskupiji, koju je pred više tisuća okupljenih vjernika, predvodio zadarski nadbiskup mons. Ivan Pređa, zajedno s nadbiskupom u miru mons. Marijanom Oblakom, provincijalom zadarskih franjevaca dr. fra Bernadrinom Škuncom, priorom benediktinaca na Čokovcu o. Jozom Milanovićem, generalnim vikarom mons. Milivojem Bolobanićem, te četrdeset i petoricom svećenika suslavitelja i predstancima svih župa, redovničkih zajednica i crkvenih ustanova koji djeluju na području za-

darske nadbiskupije. Postajno mjesto okupljanja svećenika i vjernika bila je samostanska crkva koludrica benediktinki Svete Marije. Ta crkva je izabrana, kako je naglasio u svojoj uvodnoj riječi predvoditelj liturgijskog slavlja, zato jer se iz te Gospine crkve ide ususret Kristu, koji je došao po Majci Mariji, i još stoga što su već devet stoljeća crkva i samostan živi svjedoci Otajstva utjelovljenja, što mnogo govori i potiče mjesnu Crkvu na vjernost Isusu Kristu. U crkvi je održan uvodni dio, na kome su nazočile i sve koludrice tog najstarijeg hrvatskog benediktinskog sanostana, nakon navještaja evanđelja i čitanja odlomaka iz Papine bule, liturgijska procesija krenula je prema kate-

Ona su potrebna da se može biti i ostati čovjek, obitelj i društvo.

Tu Crkva vidi veoma značajnu, ako ne i presudnu ulogu medija, pisane riječi i slike, u novinama ili na ekranu. Bitka za istinito, dobro i lijepo vodi se od iskona u samome čovjeku, u čovjekovoj okolini, vodi se na svim razinama života.

Naivnost nije prilična milenijskom iskustvu Crkve koja zna da je danas novinar, djelatnik u medijima pred velikim izazovima. Nije Vam lako. Mnogo puta Vam je teško

Često ste u procjepu između poslodavca i potrošača, između vlasnikove težnje za profitom i moralnih načela koja treba primjenjivati u radu. Izvrgnuti ste k tome slojevitosti interesa na kulturnom, gospodarskom, političkom i čak športskom polju.

Kako se u tim i takvim prilikama orjentirati? Čini mi se da ima velikih mogućnosti za solidno novinarstvo. Kada bi svaki djelatnik u medijima, od sakljupača gradskih vijesti do komentatora i autora eseja i feljtona prihvatio temeljno načelo da je cilj svake djelatnosti cjelovit razvitak ljudske osobe, tada to bilo veliko dostignuće Vaše profesije. Budući da je informacija istovremeno i formacija-odgoj sve što dajemo, bilo dnevnu informaciju ili temeljitu studiju o nekom problemu nije bez odjeka u čovjeku, u njegovu razmišljanju, pogledu i onda u ponašanju. Vi ste, dakle, zaslužni za razvi-

janje duha poštovanja, tolerancije, suživota, odgovornosti, za mnoge plemenite akcije koje umanjuju ljudske nevolje. I to je neprolazna vrijednost Vaše djelatnosti. Ali je i činjenica da se može dogoditi i događa se i obratno. Stoga je novinaru uvijek pitanje prisutno: radim li za danas ili želim da se moj učinak može vrednovati pozitivno i na jednom vremenskom razmaku kada budem sabirao svoje članke, svoja ostvarenja? Meni se čini da je silno bitno biti u skladu sa savješću koja je od iskona zastupala, a u Evanđelju našla novu potvrdu: "Učini drugom ono što želiš da tebi drugi učini i ne učini drugom ono što ne želiš da tebi drugi učini" Taj ja koji želi i očekuje poštovanje i istinoljubivost jest moja obitelj, moja kultura, moja zajednica, moja domovina, a taj drugi jest svatko tko očekuje ono što i sam očekujem.

Želim Vam radosne Božićne blagdane, Vama osobno i Vašim obiteljima, bilo da je imate ili ste u obitelji. U novoj godini, na vrhu stoljeća i tisućljeća, iskreno Vam želim dobro zdravlje i siguran rad, ispunjen uspjehom i zadovoljstvom.

Budite zdravo kritični da odgajate i ispravljate., da izgrađujete i na tome smo Vam zahvalni. Budite uspravni pred mogućim naletima podcjenjivanja i podmitljivosti i manipulacije. Zvršit ću ovu riječ mišlju Ivana Pavla II na zračnoj luci u Splitu: "Pozvani ste dati novo lice svojoj Domovini". Želim Vam puno uspjeha u tom nastojanju.

D E K R E T

O OSNIVANJU ŽUPE SVETE TEREZIJE OD DJETETA ISUSA
U KARINU

Na temelju Kan. 515. Zakonika kanonskog prava, Dekreta II. vatikanskog sabora "Christus Dominus", broj 32 i Motu proprio Pape Pavla VI. "Ecclesiae Sanctae", I.21&I; nakon što sam saslušao misijenje Zbora savjetnika Zadarske nadbiskupije, Svećeničkog vijeća Zadarske nadbiskupije, uvaživši tri upućene molbe župnika Pridrage i imenovanog dušebrižnika za pastoral dosejtenog vjermičkog puka u Karin, a radi dobra tog vjermičkog puka, ovime na blagdan sv. Ivana, apostola i evanđeliste, 27. prosinca godine Gospodnje 1999. osnivam novu župu **Svete Male Terezije od Djeteta Isusa u Karinu**.

Nova župa Svete Male Terezije obuhvaća teritorij dosadašnjih sela Donji Karin i Gornji Karin ujedinen u jednu župu KARIN.

Nova župa Svete Male Terezije graniči sa župama Kruševo, Medvida, Bruska, Popovići, Benkovac, Korlat i Pridraga te Karinskim morem.

Granice novoosnovane župe Karin su sljedeće:

Sa sjevera: Župa Karin graniči sa župom Kruševo tako što granica između župe Kruševo i nove župe Karin ide od Karinskog mora putem po sredini naselja Vrulje. Dalje ide brdom preko asfaltno-Obrovac do konjskog puta koji od Aniča stana vodi prema zaseoku Lončari.

Sa sjeveroistoka: Granica župe Karin slijedi put prema Lončarima i kreće u pravcu kote 328. Od te kote granica ide na kotu 534 i dalje na kotu 651 zvanu Caradžina, još uvijek graničom sa župom Kruševo. Dalji tijek granice župe Karin ide pravcem prema trigonometrijskoj točki 643, zvanaj Straza, što je granica sa župom Medvida.

Sa istoka: Župa Karin graniči sa župom Bruska od Straže do spajanja putova u predjelu Zekanovac.

S jugoistoka: Župa Karin graniči sa župom Popovići od Zekanovca, katastarskom granicom preko brijege Drenovaca i kote 261, preko kote 173, sječući put Popovići-Donji Karin, dalje na kotu 158. u predjelu zvanom Vinogradine do krizanja putova u Kuklju.

S juga: Od krizanja putova u Kuklju do krizanja putova istočno od drage Krivace kod trigonometrijske točke 221 župa Karin graniči sa župom Benkovac. Od te kote do kote 194 u predjelu Gušte, graniči sa župom Korlat.

S jugzapada župa Karin graniči sa župom Pridraga od kote 194 katastarskom granicom kroz Stareline i Ponorsku dragu prema Karinskom moru i morem na sredinu naselja Vrulje.

druga u naselju Novi Bokanjac i posvećena sv. Pavlu, apostolu. U zadarskoj bolnici, nakon više godina iščekivanja, otvorena je i blagovljena bolnička kaplica posvećena Gospi svjetlane suradnike u svojoj službi, čestitavši im radošću ispunjen Božić i zazelivši u Novoj 2000. godini svaki Božji blagoslov, zadarski nadbiskup pozvao je svoje suradnike na molitvu za Domovinu, u kojoj smo primili po ocima našim u davna vremena svjetlo života, da bude prožeta darovima Duha Svetoga, a to su ljubav, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrota, povezana posebna milost Gospodnja za Crkvu i za čitavo čovječanstvo.

Zahvalivši se na čestitkama i upućenim riječima svoga generalnog vikara zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda, pozvao je sve svoje suradnike da zastanu pred otajstvom bellehenskog Djeteta kako bi se svi zajedno napili s izvora ponizne ljubavi i osvjegli svoje služenje novorođenom Bogu u Njegovoj crkvi, po kojoj služimo čovjeku, znanom i nezanom, dalekom i blizom, čovjeku žednu i gladnu istine i ljubavi, izranjen i ponižen, ali čovjeku u kome nada nije umrla. Ovih dana, naglasio je nadbiskup, čuju se informacije da su naši vjernici, patnici, progananci, vraćajući se svojim kućama u svojim obnovljenim selima, postali jedni drugima neupeljivi dotle da malo lko s drugim razgovara. Što li je to u pozadini? Otkuda ta zavist? Otkuda tvrdoća u ionako mukotrpnom životu najveći Božji dar. Za ljude od pera, od tekstova, riječi i jezika, bitno je to da je Božić prijete svega riječ, Riječ Božja, a za nas Hrvate koji smo s vjerom u tu riječ konačno ostarili i svoj tisućljetni san o slobodnoj državi, važna je činjenica da je u hrvatskom jeziku Božić dobio ime po svom izvornom sadržaju, što kod drugih naroda nije slučaj. Jer, naš narod za Krista, za malog Boga, za drugu osobu Presvetog Trojstva, kaže Božić, tako kako se i zove blagdan Njegov rođenja. Crkva je uvijek pridavala veliko značenje izgovorenju napisanoj riječi. Jer, Crkva je započela shvativši što Bog može učiniti za ovoga i ovakoga čovjeka, uklonimo svoje subjektivne zapreke Bogu da izvede svoje djelo u ljui-

Istoga dana u ranim poslijepodnevnim satima zadarski nadbiskup primio je urednike i novinare svih redakcija sredstava društvenih općivanjaja koji djeluju na području zadarske nadbiskupije. Novinare je predstavio i uputio na nadbiskupu Prendi božićnu čestitku prof. Marko Vasilj, novinar Hrvatskog radija i doajen zadarskog novinstva, ujedno i član Nadbiskupijskog povjerenstva za medije. Budući da je toga dana bila prva objeltnica prvog zadarskog dnevnika "Zadarskog lista", njegov novinar i zamjenik direktora prof. Tomislav Marijan Bilosnić uputio je nadbiskupu božićnu čestitku i prigodnu riječ. Zahvalivši se na upućenim čestitkama i dobrim željama, zadarski nadbiskup je istaknuo da nije neskomno reći kako bas novinari znaju da je razgovara. Što li je to u pozadini? Otkuda ta zavist? Otkuda tvrdoća u ionako mukotrpnom životu najveći Božji dar. Za ljude od pera, od tekstova, riječi i jezika, bitno je to da je Božić prijete svega riječ, Riječ Božja, a za nas Hrvate koji smo s vjerom u tu riječ konačno ostarili i svoj tisućljetni san o slobodnoj državi, važna je činjenica da je u hrvatskom jeziku Božić dobio ime po svom izvornom sadržaju, što kod drugih naroda nije slučaj. Jer, naš narod za Krista, za malog Boga, za drugu osobu Presvetog Trojstva, kaže Božić, tako kako se i zove blagdan Njegov rođenja. Crkva je uvijek pridavala veliko značenje izgovorenju napisanoj riječi. Jer, Crkva je započela shvativši što Bog može učiniti za ovoga i ovakoga čovjeka, uklonimo svoje subjektivne zapreke Bogu da izvede svoje djelo u ljui-

koncert, kojeg je pratilo oko tri i pol tisuće nazočnih u dvorani, a mnogo znatiželjnika ostalo je izvan dvorane. Božićni koncert je organiziran pod pokroviteljstvom zadarske nadbiskupije, zadarske županije i grada Zadra. Pored pjevačkih zborova koji su izveli po dvije pjesme na koncertu su nastupili još i renomirani zadarski pjevači, kao što su Tomislav Bralić, Ernesto Masnov, Vili Kalmeta, Amenda Stošić, Vedran Ivčić i djevojčica Nina Bencum, koja je svojom prekrasnom izvedbom božićne pjesmice "Spavaj, mali Božiću" oduševila gledateljstvo i izmamila zaslužan pljesak. Na koncertu kao solisti nastupili su u duetu pjevači katedralnog zbora sv. Stošije Branimir Buturić i Zdenko Stipčević.

Pri kraju koncerta u dvoranu Jazine stiglo je Betlehemske svjetlo, koje su iz Zagreba u Zadar donijeli članovi izviđačkog odreda "Maestral" iz Zadra, odakle će ga preuzeti župe u nadbiskupiji. Betlehemske

svjetlo je predano zadarskom nadbiskupu mons. Ivanu Prendi koji se nazočnima obratio prigodnim govorom, pohvalivši idejnu zamisao održavanja takvog božićnog koncerta, organizatore, izvođače i upravu dvorane. Nadbiskup Prenda je pozvao sve prisutne na svetu misu otvaranja Velikog jubileja u Zadru, na Božić u 18 sati, da proslave rođendan Spasitelja Isusa Krista. Božićni koncert je vodio Zlatko Košta, glumac kazališta lutaka u Zadru, a na koncertu je, uz brojne ugledne osobe iz vjerskog, kulturnog, političkog i sportskog života grada Zadra i županije prebivao i zadarski nadbiskup u miru mons. Marijan Oblak i zadarski župan Šime Prtenjača. Želja je svih organizatora da ovaj prvi božićni koncert u Zadru bude prvi u nizu budućih duhovnih koncerata, koje trebaju postati tradicionalni, što je razdragano mnoštvo s radošću prihvatilo.

Nedjeljko Zubović

BOŽIĆNO ČESTITANJE ZADARSKOM NADBISKUPU

Zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda priredio je u salonu svoga Nadbiskupskog doma u Zadru, u utorak, 21. prosinca, tradicionalni božićni prijem za sve svećenike, redovnike, redovnice i pastoralne suradnike laike koji djeluju u centralnim nadbiskupijskim ustanovama. U ime svih nazočnih božićnu čestitku svome nadbiskupu uputio je generalni vikar mons. Milivoj Bolobanić, osvrnuvši se naprotoku pastoralnu godinu, koja je bila posvećenu Bogu Ocu, naglasivši neke značajnije događaje koji su je obilježili. U prvom redu to je 20. Branimirova godina, koja je bila provjera naše vjernosti duhovnom programu Branimirove godine iz 1979., kao i provjera pastoralne zauzetosti u sadašnjem trenutku zadarske Crkve. Drugi važni događaj

koji je pastoralno obilježio proteklu godinu bila je 250. obljetnica Nadbiskupskog sjemeništa "Zmajević" u Zadru, u kojem su se odgajale plejade popova glagoljaša, a i današnji zadarski kler u najvećem dijelu završio je svoju srenjoškolsku naobrazbu u sjemeništu "Zmajević". Zatim je generalni vikar nabrojio još nekoliko drugih važnijih događaja u 1999. godini, kao što su otvaranje dviju komuna za ovisnike: u Nuniću kraj Benkovca i Jankolovici kraj Biograda, u kojima se provodi intenzivan vjerski život s mladim ovisnicima i pomaže im se vratiti u normalni život. U protekloj godini Providnost je podarila zadarskoj nadbiskupiji dvije montažne crkve, jedna u gradskom naselju Bili Brig i posvećena Bl. Alojziju Stepincu, i

Određujem da se ovaj Dekret proglasi za vrijeme službe Božje u Karinu, 1. siječnja godine Gospodnje 2000.

Ovaj Dekret napisan je u četiri istovjetna primjerka od kojih se jedan predaje na čuvanje novoutemeljenoj župi Svete Male Terezije u Karinu, drugi primjerak Dekanatskom uredu Novigradskom, treći primjerak župi Pridraga čiji župnik je odavna pa sve dosada imao crkvenu jurisdikciju nad dijelom nove župe, Donjim Karinom, te jedan primjerak arhivu Nadbiskupskog ordinarijata u Zadru.

U vjeri čega ovaj Dekret zajedno sa kancelarom Nadbiskupije zadarske vlastoručno potpisujemo i ovjeravamo svojim nadbiskupskim pečatom.

Kancelar:
Don Nedjeljko Zubović

Nadbiskup:
Mons. Ivan Prenda

POVELJA BLAGOSLOVA GRADILIŠTA I POLAGANJA KAMENA TEMELJCA ZA NOVU CRKVU SV. MARTINA U LEPURIMA

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.

Na prijelazu iz drugoga u treće tisućljeće, kada je na čelu Crkve bio papa Ivan Pavao Drugi, Nadbiskupije zadarske nadbiskup msg. Ivan Prenda, Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja provincijal dr. fra Juraj Brkan, Župe Uznesenja Marijina u Perušiću župnik fra Nediljko Jukić, Republike Hrvatske predsjednik dr. Franjo Tuđman, Hrvatskoga državnog sabora predsjednik dr. Vlatko Pavletić, Zadarske županije župan Šime Prtenjača, Općine Benkovac gradonačelnik Branko Kutija,

godine tisuću devetsto devedeset i devete, dana jedanaestoga, mjeseca studenoga, blagoslovljen je građevni prostor i položen temeljni kamen za novu crkvu Svetoga Martina u Lepurima, prema projektnoj dokumentaciji dipl. ing. Ive Vojnovića.

Teren za novu crkvu daruju vjernici Lepura, a radove izvodi građevinsko poduzeće "Oziris" iz Zadra. Financijska sredstva osigurava Nadbiskupija zadarska.

Blagoslov temeljnoga kamena obavio je msgr. Ivan Prenda, zadarski nadbiskup.

U Lepurima, u četvrtak, jedanaestoga studenoga tisuću devetsto devedeset i devete godine,

*Svjedok:
fra Nediljko Jukić, župnik.*

kojeg joj je Krist povjerio od početka do danas. To traži jedan pogled unatrag, traži pogled oko sebe, kako živimo, i traži pogled u program i jubilejski oporiti. Jedan od ciljeva Svete godine je i obraćenje na koje Crkva poziva svoje sinove i kćeri da se pomire s Bogom i međusobno, tražeći sredstva obnove. Na osobnom i općem planu naše Crkve je potrebna i čišćenje memorije, koje je poslala manjkavosti, nedostataka, pogrešaka i krivih postupaka, koje ona nosi u sebi dva tisućljeća svoga života, a buduci da je Crkva loga sa svijetom i služenje Crkve svijetu. Jednoslužavna je od početka osvajanja koje je od početka vlastito Crkvi. Kad sada gledamo na sve to, onda opet razmišljamo što ćemo i koliko ćemo moći, koliko smo spremni poslušati sebe ljudima i svijetu? A to znači kakvi smo ljudi, jesmo li obraćeni kršćani, koji žive svoju vjeru ili smo ponekad zapreka ljudima da otkriju i upoznaju Krista. To je vječita tema koja se postavlja svim odgovornima u Crkvi, glede njezine budućnosti, što bi trebalo činiti u Crkvi, u načinu njenog pastoralnog djelovanja da što vjernija bude Isusu Kristu.

U drugom dijelu konferencije nadbiskup Prenda, predstavnicima društvenih medija, protumacio je znakove Velikog jubileja, kao što su to Sveta vrata koja će u Rimu otvoriti Sveti Otac na misli pomoći, zatim hodočašća u nadbiskup zaključio je svoje izlaganje.

Nedjeljko Zubović

TISUČU GLASOVA BOŽICA

U nedjelju 19. prosinca, navečer, slavna zadarska košarkaska dvorana Jazine nije bila poprište neke značajnije košarkaske utakmice, već izvanredna koncertna dvorana, u kojoj je održan prvi prigodni božićni koncert, nazvan "Tisuću glasova Božicu", sastavljen od raznih pjevačkih zborova sa područja zadarske nadbiskupije, koji su kroz devedeset minuta izvodnja tradicionalnih božićnih pjesama privredili prisutnim vjernicima najljepši božićni poklon. Na koncertu je sudjelovalo oko tisuću i tristoine izvođača svih uzrasta, od zborova djece predškolskog uzrasta, osnovnih i srednjih škola, zborova mladih zadarskog dekanata i odraslih crkvenih zborova. Dvorana Jazine i ovaj puta se pokazala nedovoljno velikom, da primi sve zainteresirane koji su željeli čuti i vidjeti taj božićni

POVELJA O BLAGOSLOVU OBNOVLJENE CRKVE SV. NIKOLE U SALIMA

*U ime Kristovo!
Amen.*

Godine Gospodnje 1999., dana 28. prosinca, kad je Katoličkom Crkvom vladao papa Ivan Pavao II., V. d. Predsjednika Republike Hrvatske bio akademik Vlatko Pavletić, župan zadarski Šime Prtenjača, načelnik općine Sali Marino Buturić, zadarsku nadbiskupiju vodio Ivan Prenda, župom upravljao don Jure Zubović, članovi Župnog ekonomskog vijeća bili Josip Grandov, Ivo Piasevoli i Zdravko Rajčević, donacijom Ministarstva kulture Republike Hrvatske pod nadzorom Zavoda za zaštitu kulturne i prirodne baštine - konzervatorski odjel u Zadru s pročelnikom gosp. Miljenkom Domjanom, po izvedbi gosp. Vedrana Petišića, obrtnika iz Sali obnovljenu crkvu sv. Nikole, biskupa, blagoslovio je preko svećane svete mise nadbiskup zadarski u miru msgr. Marijan Oblak u prisustvu velikog broja vjernika župe Sali.

Sali, 28. XII. 1999.

Blagoslovitelj:
Msgr. Marijan Oblak

Predstavnik Zavoda:
A. Mihić

Članovi
Župn. ekon. vijeća:

J. Grandov
I. Piasevoli
Z. Rajčević

Župnik:
Don Jure Zubović

Izvršitelj radova:
Vedran Petišić

očekuje značajan doprinos na raznim područjima društvenog života, gospodarstva, politike i kulture. Njezina će budućnost biti bolja u onoj mjeri u kojoj se svatko bude znao zauzeti za poboljšanje samoga sebe". U počast pokojnom hrvatskom predsjedniku dr. Franji Tuđmanu sveta misa zadušnica zaključena je pjevanjem hrvatske himne u kojoj je

liturgijsko pjevanje predvodio je župni katedralni zbor sv. Stošije.

Nedjeljko Zubović

TISKOVNA KONFERENCIJA

Zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda sazvaio je tiskovnu konferenciju za predstavnike sredstva društvenih priopćivanja koji djeluju na području Nadbiskupije, a u povodu otvaranja Svete Godine - Velikog jubileja kršćanstva – 2000. godina od Isusova rođenja, koja će se održati na Božić, u 18 sati, u katedrali sv. Stošije u Zadru. Novinarima redakcija nazočnih na toj tiskovnoj konferenciji, koja je održana u salonu Nadbiskupskog doma, u petak 17. prosinca, na početku se kraćim prikazom obratio kancelar nadbiskupije don Nedjeljko Zubović i razložio im njezin sadržaj. Sv. Otac papa Ivan Pavao II. u svom apostolskom pismu "Nadolaskom trećeg tisućljeća", od 1994. godine, najavio je svemu svijetu proslavu Velikog jubileja kršćanstva – 2000. godina od rođenja Isusa Krista, i odredio da mu prethode tri pripreme godine, posvećene božanskim osobama. Prvoj božanskoj osobi – Isusu Kristu - bila je posvećena 1997. godina, a naglasak duhovne pripreme Crkve stavljen je na sakrament krštenja. Dugoj božanskoj osobi – Duhu Svetome - bila je posvećena 1998. godina, prevrednovanjem sakramenta potvrde. Trećoj božanskoj osobi – Bogu Ocu - posvećena je tekuća 1999. godina, s ponovnim oživljavanjem sakramenta pomirenja. Zadarska nadbiskupija kroz tri pripreme godine, uz opće Crkvene imala je i svoje posebne dijecezanske nakane. U godini Isusa Krista produbljava se

vjernička svijest o pripadnosti Kristovoj crkvi u stvarnosti Zadarske crkve. Godina Duha Svetoga bila je godina molitve vjernika za duhovna zvanja, a u trećoj pripravnoj godini promicala se uloga vjernika laika u životu Crkve.

Označuju Velikog jubileja novinarima je govorio zadarski nadbiskup, istaknuvši da jubilej u Crkvi želi obnoviti kršćanski život, život vjere, želi produbiti svijest uloge Crkve u svijetu, njezino poslanje i, svakako, želja je Svetog Oca da svaki pojedinac u Crkvi doživi svoje obraćenje. To znači da svatko svjesno treba doživjeti obraćenje i promijeniti svoj život u sukladnosti s evanđeljem, gledajući na osobni život, obiteljski, društveni i socijalni u svim njegovim dimenzijama. Kad bismo teološki promišljali, naglasio je nadbiskup Prenda, onda bismo mogli reći da je jubilej, zapravo, poziv svakom vjerniku da produbi svoje zajedništvo u ljubavi s Bogom, i svoje zajedništvo s bližnjima. To je bitna i sržna poruka jubileja koja ostaje kao trajno važeća zadaća uvijek u našem životu. Danas se postavlja pitanje: zašto toliki naglasak na ovoj godini? Jubilej koji slavimo, dvije tisuće godina od rođenja Isusa Krista kao povijesne osobe, koji je za kršćane mnogo više od povijesne osobe, on je osoba, Bogo-čovjek u kojeg vjerujemo. Mi razmišljamo koliko je Crkva bila plodna i koliko je ostvarila od poslanja

SVEĆENIČKA REKOLEKCIJA U PROSINCU

Zoran Vukman

SUVREMENI PRAKTIČNI SEKULARIZAM - NAJVEĆI IZAZOV DANAŠNJEG KRŠĆANSTVA

Kršćanin se danas više nego ikada mora zapitati: u kojem i kakvom svijetu živi? U svojoj knjizi pomalo neobičnog naslova postavio sam radikalnu tezu: svijet se nakon dvije tisuće godina vratio u svoje pretkršćansko stanje svijesti. njegova mnogobožačka, politeistička podsvijest opet se raskriva u svojoj idolatrijskoj opsjeni. Poganstvo ponovno kuca na vrata ljudske povijesti. Novo poganstvo s licem novih idola, lažnih bogova i lažnih proroka, s licem sofisticiranog politeizma. Novi idoli danas imaju mogućnost stvaranja čitavih virtualnih svjetova, neslućene mogućnosti tehnološke i psihološke zlorabe raznovrsnih medija. Opsjena u obliku zabave ulazi u domove, potiskuje esencijalne sadržaje iz života ljudi i smjeruje ih na nebitno, banalno, izvanjsko. Mediji, posebno vizualni, elektronski opijaju ljude, svijet se čini varljivo puno bliskijim, ljepšim. Čovjeku se u tehnološkom svijetu čini da patnja, da trpljenje i žrtva iščezavaju samim porastom materijalnog standarda. Čovjek želi vjerovati da materijalni rast neovisno o moralnom rastu, sam po sebi humanizira svijet i ljudske odnose. Sve dok se ne dogodi novi slijed nesreća i ratova, dok se čovjek ne suoči s vlastitom smrtnošću i prolaznošću. U takvim trenucima pokazuje se da bez Boga nema rješenja, da se povijest ne shvaća bez vlastite metafizičnosti.

Kakav je, dakle, svijet u kojem živimo? Ne zavaravajmo se: nije kršćanski ni u kom obliku, čak sve manje i formalno. Kršćanska običajnost na Zapadu uklapa se sve više u sekularizirano shvaćanje religije: kao formu koja svoj istinski sadržaj dodiruje samo rubno, utoliko koliko opravdava građanske božićne ili uskršne rituale koji vezu s Kristom,

a postaju samo običaj vezan uz izvanjske manifestacije, uz simboliku bez stvarnosti križa - u vjeru kojoj je važnije bojanje uskršnih jaja nego Bog na križu. Supstancijalno se zamagljuje i akcidentalno, raspadljivo postaje središte stvari. Ono što zovemo zapadnom kršćanskom civilizacijom danas je svijet koji se u ime ljudskog shvaćanja prava, slobode i pluralizma, ali isključivo s pozicija građanskog liberalizma, otvoreno suprotstavlja kršćanstvu. To je svijet posve sekulariziran, i dobrim dijelom izložen agresiji profanosti. U takvom svijetu sve teže je biti kršćanin.

Sekularizacija je prerasla u promišljeni proces dekristijanizacije, ili kako sam napisao u knjizi - deteizacije. Htio sam tim pojmom napraviti jednu distinkciju: mislim da suvremeni praktični sekularizam nije više ateistički svjetonazor, kao što je u početku bio dobrim dijelom označen kroz zapadni hedonistički materijalizam koji implicite ima ishodište u Marxovoj antropologiji, kao što ga komunizam ima u sebi u vulgarnijoj, nasilničkoj varijanti. Marxizam je na Istoku doslovce shvaćen u grubom smislu, na Zapadu je pretvoren u ideologiju koja ne kaže više da Boga nema niti da je Bog mrtav - nego da je Bog nepotreban, Bog postaje suvišan i utoliko odsutan iz života čovjeka. Suvremeni čovjek Boga ignorira, ili ga promatra kao nekakvu projekciju vlastitih duševnih i psihičkih moći, ili kao neku višu neosobnu silu. Dakle, to nije klasični ateizam - zato sam to htio nazvati -deteizmom. Odsućem Boga koji je negdje prisutan, ali čovjeku ne znači više ništa ukoliko nije Bog koji će potvrditi ljudske prohtjeve. Mnogi bi htjeli Boga koji podilazi ljudima.

Kristista koji nam povlađuje, koji postajeopravdanje za naše slabosti. Odatle, deteizacija bi kao suvremeni sekularizam značila, odstranjivanje Boga iz čovjekova života, ponistavanje teističke svijesti i njezino pretvaranje u svijest koja nije više ateistička nego politeistička! Taj put u novo poganstvo, koje upravo najveći izazov za kršćane, pokušat ću pojasniti u nekoliko fenomena koji su karakteristični za današnji sekularizirani svijet.

Ali prethodno, dopustite da kroz nekoliko dimenzija pokušam razjasniti temeljne liko dimenzije pokušam razjasniti temeljne pojavnosti i samu ideologiju onoga što možemo nazvati suvremenim praktičnim sekularizmom, za kojeg tvrdim da je put koji nas vodi u ispovedanje nove globalne religije koja je poganskog karaktera, religija novih kultova i novih idola, novih krivovjertja i potpunih zastranjenja izvan i unutar Katoličke Crkve. Katolički svećenici su na posebno velikim kušnjama u takvom svijetu: on ih poziva na prilagodbu, da mu se poklone, ili će ih jednostavno izopćiti. Slična sudbina je namijenjena laicima, svim kršćanima, možda još teža, jer oni barem u onom institucionalnom smislu nemaju zaklona. Kršćanin je danas na vjenjeto metini društva. Osjećam da je nepoželjan, da mu je sve teže svjedociti, da se mnogi boje javno svjedociti jer dolaze u poziciju da ih sekularizirani svijet izruga kao nazadne. Zarobljeni smo u paradigmatama konzervativno-liberalno, ljudima se nametnuo obrazac po kojemu je sve kršćansko nazadno, a sve sekularno i posvjetovljeno - progresivno.

U takvom procepu svećenici moraju promlaziti novu metodologiju svog pastoralnog rada a da ne dodu u opasnost da se moraju odrediti svog poslanja ili praviti kompromise sa svijetom. Mnoštvo bi prihvatilo svakog svećenika koji bi svjedodio Krista prema mjeri tog mnoštva. Krista prilagodnog i interpretiranog. Dakle, nije više problem u negaciji Boga, nego u njegovom shvaćanju kao Boga koji je u službi čovjeka, koji služi čovjeku, koji nam povlađuje, koji postajeopravdanje za naše slabosti. Odatle, deteizacija bi kao suvremeni sekularizam značila, odstranjivanje Boga iz čovjekova života, ponistavanje teističke svijesti i njezino pretvaranje u svijest koja nije više ateistička nego politeistička! Taj put u novo poganstvo, koje upravo najveći izazov za kršćane, pokušat ću pojasniti u nekoliko fenomena koji su karakteristični za današnji sekularizirani svijet.

U stratežiji globalizacije kršćanstvo ne predstavlja ništa doli zapreku za njezino ispunjenje. Globalizirani svijet može prerasti u svojevrsni duhovni totalitarizam, u svijet koji je najbliži ovelovskoj viziji. Globalizacija je krajnji korak sekularizacije, i njezin duhovni oblik, odnosno duhovna varijanta novog svjetskog poretk a sve više postaje tzv. New age, još nedefinirano stanje duha, još nerealizirana sinteza raznih slijebdi i sekti, raznih duhovnih alternativa, pokreta i ideologija - ali koja se sve više raspoznaje kao globalna utopija, kao duh novog vremena, kao sve jasnije lice novog poganstva, kao politeistički sinkretizam. Jer ako Boga shvaćamo kao neoprogresivnu silu, onda je on neosvjestien, bez samosvijesti - samosvijest dobija tek u čovjeku, postaje nekakva aplikacija ljudskih moći, moći koje čovjek oblikuje iz prirode i upravlja njima preko vlastite psihe, podsvijesti i raznih tehnika. Tu je već mracna sfera oživljavanja magijskih kultova u koje zapada čovjek, nje-

Praktični sekularizam danas ima najmanje tri dimenzije ili razine unutar kojih se manifestira, i to kroz njihovo prelamanje: u geopolitičkom -smislu riječ je o okviru tzv. Novog svjetskog poretk a koji je sinonim za ideologiju globalizacije, dakle, narazini globalizacije sekularizam je dobio sveobuhvatnu dimenziju - postao je strategija sekularne moći. Dominacija tržišta i ekonomije, dominacije medija i velikih kompanija koje kroje javno mnjenje, određuju život masama i osvajaju svijet ekonomsko-kulurološkim paradigmatama. Reklama, marka proizvod a, potrošač, čovjek kao puki konzument, bilo za bave, bilo robe, dolazi u opasnost da postane globalni objekt. Iznad svega toga, kontola političke moći, prelazi u sferu ezoterije - više ne znamo tko je taj političko-bankarski krug, tko su ti moćnici koji imaju kontrolu nad svjetskim tokovima. Gubimo ih u lažnom osjećaju da smo subjekti globalnog odlučivanja.

MISA ZADUŠNICA ZA PREMINULOG HRVATSKOG PREDSJEDNIKA DR. FRANJU TUĐMANA

Pod drevnim svodovima romaničke katedrale sv. Stošije u Zadru, koja je u svojoj vracao. Kao povjesničar i državnik, svim silama nastojao graditi mostove zajedništva u našem narodu, kako bi se zalijećili duboku porajesni razdori, tamo od Gvozda do Bleiburga, pa do naših dana. On je izvršno procijenio moralnu ulogu Svete Stolice u svijetu, i kao znastvenik dobro je znao da su preduge veze napatstvom mons. Ivanom Preodom, obilježili su dostojanstveno, molitveno i pobožno, kako to i dolikuje, svetom misom zadušnicom uspomenu na svog preminulog predjednika, prvog hrvatskog predjednika i utemeljitelja suvremene hrvatske države, dr. Franju Tuđmana. Koncelbiranoj svetoj misi zadušnici uz predvoditelja suslavili su još zadušnik nadbiskup u miru mons. Marijan Oblak, generalni vikar mons. Milivoj Bolobanić, provincijal zadarske provincije sv. Jeronima o. dr. Bernardin Škunca i četrdeset svećenika, a nazočili su joj i brojni predstavitelji gradskih i županijskih vlasti u Zadru. Svježe su nam vijesti o njegovim posljednjim bitkama na bolesničkoj postelji, i slike s televizijskih ekrana koje su prikazivale iz minute u minutu, iz sata u sat, bezbrojne kolone ljudi svjesnih što je bio i što je učinio u presudnom trenutku ove naše povijesti hrvatski predjednik dr. Franjo Tuđman, rekao je obraćajući se vjernikom mnoštvu zadarski nadbiskup. Javljali su se mnogi ljudi pera i dijeta, govorili tzv. mahi i veliki ljudi, i riječko je tko želio šutjeti, osim u molitvi. Svi su se složili u jednome da je otišao je u vječnost i u povijest čovjek izvanrednih i blagoslovljenih učinaka za svoj hrvatski narod i za hrvatsku državu.

Ovdje na putovima zemaljskim, predsjednik Tuđman ostavio je neizbrisive tragove i milijokaze koji postaju naša baština u promišljanjima kako graditi budućnost u zemaljskoj domovini. A jedan od putokaza koji se neće moći mimoići svakako jest nacionalno pomirenje u duhu kršćanskog učenja, iz čijih je nost za svoju domovinu. Od svakog se svaki vjernik ima točno odredenu odgovornost za svoju domovinu. Oca da "svaki građanin i udareni snažni temelji. Svoju propovijed zakulturalo ovim što sada postoji i čemu su mladeži i njegove vjerničke duše. Sve to je re-nog naroda, njegovih sinova i kćeri, u domov-nestreće i nepravde nanesene hrvatskom služila s njime kako bi se ispravile stoljetne dašnjoj točki povijesti Božja providnost po-vaznosti za cijelu zemlju, rekao je da se u samogim događajima i pitanjima od odsudne lućniću pokojnog hrvatskog predjednika u nadbiskup. Promišljajući nad značenjem i od-nica, istaknuo je u svojoj riječi zadarski doavo beatifikaciji kardinala Alojzja Step-pastirski pohod Crkvi u Hrvatskoj, i kad se ras hrvatskim biskupima, pozvao dva puta u je iskreno mislio kad je Svetoga Oca, zajedno s hrvatskim biskupima, kad je Svetoga Oca, zajedno model za druge tranzicijske zemlje. Jednako višestranake demokracije u Europi i postao s hrvatskim biskupima, pozvao dva puta u

UPUSTVA ZA OTVARANJE SVETE GODINE

Zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda, s nadnevkom od 11. prosinca, uputio je pastirsko pismo svim župnim uredima i samostanima u svojoj nadbiskupiji, a povodom otvaranja Svete godine 2000., koje će se održati u katedrali sv. Stošije u Zadru, na Božić, u 18 sati. Otvaranje Svete godine obaviti će se u skladu s upustvima posebnog rimskog obrednika, priređenog za tu prigodu, koji određuju da otvaranje može biti samo u stolnoj biskupskoj crkvi, i to na svetkovinu Božića, tijekom dana. Obrednik otvaranja Svete godine uključuje tri momenta: postajna crkva s uvodnim obredom, procesija do stolne crkve i euharistijsko slavlje.

Držeći se upustava rimskog obrednika zadarski nadbiskup je odredio da postajno mjesto ili mjesto okupljanja vjernika bude samostanska crkva koludrica benediktinki Svete Marije. Ta crkva je izabrana zato jer se iz "Gospine crkve ide ususret Kristu, koji je došao po Majci Mariji, i stoga što su već devet stoljeća crkva i samostan benediktinki Svete Marije u Zadru živi svjedoci Otajstva utjelovljenja, što nam mnogo govori i potiče našu mjesnu Crkvu na vjernost Isusu Kristu", kaže se u nadbiskupovu pismu. Postaja, nadalje, još uključuje: uvodni liturgijski pozdrav predvođenja svečanog jubilejskog slavlja, zatim zbornu molitvu, čitanje iz svetog evanđelja o "Godini milosti Gospodnje", i čitanje iz Papine bule o Velikom jubileju "Otajstvo utjelovljenja". Liturgijski procesija krenut će iz crkve Svete Marije prema katedrali sv. Stošije šetnicom uz arheološki muzej, zatim Širokom ulicom uz zvonik katedrale do samog ulaza na katedralnom trgu. Pred svečano okićenim, vjencima od maslina i palami, i otvorenim vratima katedrale procesija će se na trenutak zaustaviti. Nadbiskup će preuzeti svečani

evanđelistar i podići ga, okrenuti ga prema narodu i prema unutrašnjosti katedrale, a potom će ga pokaditi, dok će kroz to vrijeme katedralni zbor će pjevati prikladne antifone. Potom liturgijska procesija prolazi kroz katedralu i uspinje se na prezbiterij, i tu će se ispred ciborija postaviti evanđelistar na pripremljeno i urešeno "prijestolje", gdje će ostati kroz cijelu jubilarnu godinu. Nakon iskazivanja počasti i kađenja oltara uslijedit će "Navještaj velikog jubileja", a euharistija slijedi uobičajenim redom. Pri kraju mise, poslije svečanog blagoslova, zadarski će nadbiskup mnos. Ivan Prenda podijeliti predstavnicima svih župa i samostana u Nadbiskupiji jubilejske znakove, zastave i svijeće sa znakom Velikog jubileja. Jubilejska će se zastava i svijeća svečano postaviti na prikladno mjestu u svetištima svih crkava, na blagdan Svete Bogorodice Marije (Novu godinu), na svečanoj misi, čime će se vidljivo i u župnim zajednicama započeti slaviti Veliki jubilej i time naglasiti povezanost svih crkava s katedralom, kao majkom svih crkava u nadbiskupiji. Jubilejske svijeće u crkvama će se paliti tijekom jubilejske godine samo na velike blagdane.

Na kraju pastirskog pisma nadbiskup Prenda poziva sve župnike i upravitelje crkava u nadbiskupiji zadarskoj, posebno one koji su izvan Zadra, da pošalju na misu svečanog otvaranja Jubileja predstavnike svojih župa, koji će preuzeti jubilejske znakove i donijeti ih u svoje župe, a svećenike i vjernike u gradu Zadru da brojno i pobožno sudjeluju u toj euharistiji.

Nedjeljko Zubović

govo osjećanje je sve više politeističko. Bog kojeg čovjek stvara više nije jedan Bog, nego mnoštvo bogova sukladno našim različitim doživljajima Boga. Otuda poganske predodžbe: za mene Bog može biti neka sila, dah ili duh, za nekoga slika jarca ili teleta, ili slika samoga sebe. Kad čovjek Boga gleda na svoju sliku i priliku onda on stvara idole.

Treća razina sekularizma prožima i globalističku i newageovsku dimenziju, što više, daje im ideološku pozadinu, iz koje sekularizam potječe i izvire, ali kako rekoh, u današnjoj fazi na prijelazu tisućljeća, u oživljavanju poganske svijesti. Riječ je o apsolutnom liberalizmu koji je postao dominantna svjetska ideologija, ideologija globalizma, i koji doživljava svoju dekadenciju upravo kroz vlastitu krajnju konzekvencu u neopoganstvu, iako se čini da je na vrhuncu moći i sjaja, na vrhuncu vlastitog povijesnog opravdanja. Može li čovjek biti slobodan bez Boga i usprkos Bogu? Liberalizam misli da je čovjek doveo na samu crtu osvajanja slobode, na vrhuncu povijesnog progressa.

Kako se manifestira taj put u novo poganstvo upravo kroz globalizaciju čije je podloga liberalizam, kroz new age kao nastojanje da se stvori neka univerzalna religija, i koja bi trebala zaživjeti u novom svjetskog poretku?

Ima puno fenomena koji se mogu analizirati na psihološkoj, kulturološkoj i etičkoj razini. Počnimo od kulture: mislim da je primjer teatra u svijetu danas vrlo paradigmatičan. Riječ i dramsku gestu, sam dijalog, sama dramska poetika nestala je pred tjelesnim, ekshibicionističkim. Postoji pravac koji sebe naziva modernim primitivizmom i koji je u suvremenom teatru sve dominantniji.

1. Primjer: Eurokaz; poganski rituali, puštanje krvi, očaj, mazohizam, bolest kao umjetnost; estetika zla; poetika ružnoće; nihilizam kao pir očajnika - lijeve ideologije to

dopuštaju i potiču u ime prava i sloboda. Beč: ruski pervertit koji je gol ulazio u rasporenu kravu - čisto, eksplicitno poganstvo, mnoge predstave s govorom magije; pozornice postaju mjesta gdje se izvode ili aludira na crne mise; sve u ime umjetnosti; Primjer New Yorka: izložba Sensation - blasfemija britanskih umjetnika; Novi primitivizam pojavljuje se kao prezir svih tradicionalnih vrijednosti - više nije riječ o prevrednovanju vrijednosti nego o njihovom uništenju. Čovjek vrši aksiološki suicid. Cinizam, poruga, prezir - to su temeljna stanja deteiziranog čovjeka.

2. Na etičkoj i društvenoj ravni: uništava se obitelj, uništava se brak. Obitelj je prezrena u globaliziranom svijetu. Brak ima samo formalnu vrijednost, prilagođen je globalnom mentalitetu promiskuiteta. U svrgavanju vrijednosti čovjeka potiču sekularni liberalistički mediji - liberalizam postaje sam sebi suprotnost kad u ime slobode počinje propovijedati robovanje vlastitim slabostima i ovisnostima. Slabost je nešto ljudsko, razumljivo, i ako je ozakonimo, opravdamo svojom životnom filozofijom, ona postaje vrlina. Ili, postaje transparentno izraz naše drukčivosti, posebnosti. U porocima privlačimo pozornost. Poroci se shvaćaju kao nešto bezazleno; Brigu o obitelji i braku u sekulariziranom društvu preuzimaju razne feminističke udruge kroz bavljenje nasiljem u obiteljima ali na način da ispada kako je za nasilje kriva sama obitelj, kako s pojmom obitelji nešto nije u redu. Iznose se zastrašujući primjeri nasilja koji se predstavljaju kao paradigmatički za obiteljski život, uz pojam oca počinje se vezivati isključivo pojam nasilnika, uz majku i ženu pojam žrtve koja se treba osloboditi bračnih i obiteljskih stega, a djeca - djeci bi bilo bolje bez obitelji. Općenito, u sekularizirano-globaliziranom društvu glavnu riječ vode nevladine udruge, koje su vrlo glasne i agresivne. Stvaraju sekularno javno mnijenje koje izopćuje sve što je kršćansko.

Marije do stolne crkve svete Stošije, gdje će nadbiskup Ivan Prenda predvoditi svečano koncelebrirano euharistijsko slavlje. Na otvaranju će biti nazočni predstavnici svih župa u Nadbiskupiji, koji će za svoje župne crkve iz isto vrijeme Jubitarna će godina svim vjernim Nadbiskupovih ruku dobiti jubilejsku zastavu i jubilejsku svijeću. Ti znakovi svečano će biti postavljani u župnim crkvama na svetkovinu Bogorodice Marije – Novu godinu, 1. siječnja 2000., gdje će vidljivo stajati kroz čitavu jubilejsku godinu.

Svoju jubilejsku poslanicu nadbiskup zadarski mons. Ivan prenda zaključuje čestitkom dvoitsusljeitnog jubileja svim kršćanima u Nadbiskupiji, sa željom da ju proslave za vjekove kroz susljedna povijesna razdoblja. Ujelo vjenje Sina Božjega i spasenje koje je on ostvario istinski je kriterij kojim možemo prosudivati vremenitu stvarnost i svaki pothvat koji čovjekov život želi učiniti više ljudskim. Na poseban način jubilej je i prvorazredni ekumenski događaj. Proslava dva tisućljeća kršćanstva obuhvaća sve kršćane i to je prigoda za produbljivanje ekumenskih odnosa među kršćanima, za bolje upoznavanje i razumijevanje među kršćanskim Crkvama, osobito na konkretnom životnom prostoru gdje se susreću i djeluju, kaže se u poslanici.

Nedjeljko Zubović

Zadarska nadbiskupija u zajedništvu s cijelom Crkvom sprema se za Veliki jubilej i svojim vlastitim programom. Uz svoj redoviti vjerski život kroz cijeli jubilej nadbiskupija će imati svoj duhovni i pastoralni program, u koji spadaju: otvaranje jubilarne godine, zatim ho-

dočaća u katedralu za dobivanje potpunog oprosta i euharistijski kongres, o čemu smo već izvjestili.

Na Božić, 25. prosinca, u 18 sati, u Zadru će biti svečano otvaranje Svete godine, koje će započeti procesijom od crkve svete

Liberalni fetišizam prava - pravo postaje samo sebi svrha, a ne jedna od etičkih dimenzija čovjekova dostojanstva u društvu; više nije bitno što ja čimim, etička prosudba je suspenzivna - u tom slučaju pravo postaje apsorlativizma - i toml slučajno pravo postaje apsolativizma: vizualizacija opsjene. Industrija televizija: vizualizacija opsjene. Industrija imam pravo učiniti to što čimim neovisno o tomu čimim li zlo ili dobro - jer zlo i dobro postaju relativni. Tu liberalizam dolazi do svoje dekadencije jer je ideologija koja propovijeda slobodu bez odgovornosti, slobodu od Boga a ne u Bogu, čovjeka koji sam po sebi može biti slobodan, a ne po Bogu.

Temeljno pitanje: Kako se kršćani mogu nositi s tim izazovima?

Jačanje laičkog apostolata koji bi promogao svećeniku - jer svećenstvo bez podrške laika u sekulariziranom svijetu može doći pred izbor: izolacija i izopćenje ili prilagodba. Ali laici trebaju i veći angažman svećenika. Mislim da nam i jedina i druga nedostaje više hrabrosti u svjedocenju Krista, ali i traženja novih puteva svjedocenja.

Mi moramo biti svjedoci usprkos sekulariziranom duhu vremena: mi usprkos tomu moramo svjedociti da je povratak Kristu jedini put, da sekularizacija u duhovnom smislu ne može biti cilj čovjeka, da mu ona ne pruža razrješnje njegove povijesti. Mi smo došli u poziciju kršćana prije dvije tisuće godina kad moramo svjedociti usprkos većini, i možda još u lošijoj poziciji - jer onda je kršćanstvo tek izrastalo, a danas je ono opustošeno upravo na prostoru gdje je bilo najšire... Tom svjedodckom kršćanstvu najveći je izazov suočenje s kršćanstvom koji se odriče sebe i Krista, a zadržava običajnost i volidim ljudima objašnjavati da život bez žrtve i odricanja ništa vrijednog ne može postići, kad im citavo okruženje propagira nešto drug.

3. Glazba je poseban i moćan medij kojim se posebno učiće na mlade. Primjer: antinadadona. Filmske i rock zvijezde kao novi idoli-fenomen dvadesetog stoljeća, nedovoljno psihosociološki istražen, izuzetno moćnog utjecaja - kreiraju duh vremena i ponasjanje mladih. kolektivna izmjena svijesti. Film i lut koji ne treba moral, postaje bitno da ja televizija: vizualizacija opsjene. Industrija opsjene. Kroz film danas se najrazornije promiče ideologija new age i globalnog liberalizma. Primjer: Hollywood. Tko je ikad gledao holivudski film novijeg doba s jasnom kršćanskom porukom? Mnogoštvo je američkih filмова koji promoviraju nekršćanski ili čak antikršćanski mentalitet. Na američkoj ideologiji zarađuju se danas veliki novci, kod nas žive citave intelektualne legije kritičara koji promoviraju američku mass-medijšku kulturu kao izraz nove progresivne svijesti. Onih koji žive od promoviranja takvog filma i glazbe. Tu je još i problem kulturnog imperijalizma kojeg osjeća Europa. Internet: fascinantno sredstvo komunikacije za koje nitko ne zna u kojim će oblicima zavistiti. Neslućene mogućnosti manipulacije, nemogućnost uspostavljanja etičkih kriterija.

4. Fetišni suvremenog čovjeka kao novi idoli: televizija, kompjuteri, predmetni fetišizam, posjedovanje stovjeva - novac, slava; stil odijevanja, poganski elementi, goli pupkovi, nausnice u nosu (afrička plemena), ritmovi nove glazbe, uz plemenske bubnjeve - simbolička totema i bubnjeva provlači se kroz globalnu subkulturu mladih; grafići - posebni oblika i estetike, - naglašena ruznoća, agresivnost likova. Nema vedrine, mladi gube bezazlenost, gube idealizam.

5. Mediji - primjer u Hrvatskoj. Potpuna sekularizacija - neznanje, religijska nekultura; Kristi nepoznat i nepoželjan. Preučuju se katolički autori i pisci, agresivno se ide na Katoličku Crkvu, blasfemija i izrugivanje; velike kušnje za katolike u Hrvatskoj.

Došli smo sada u poziciju kršćana prije dvije tisuće godina, kad treba svjedočiti i možda još u lošijoj poziciji od ondašnje, jer onda je kršćanstvo tek izrastalo a danas je ono opustošeno, upravo u prostoru gdje je bilo naj snažnije i najšire. Tom svjedočkom kršćanstvu najveći je izazov suočenje s kršćanstvom koji se odriče sebe i Krista, a zadržava običajnost i voli obrede, a prezire žrtvu i odricanje. Teško mladim ljudima objasnjavati da život bez žrtve i odricanja ništa vrijednog ne može postići, kad im čitavo okruženje propagira nešto drugo... Aktual-

nost teme i nadahnutost predavača izazvala je konstruktivne diskusije nazočnih svećenika. Zahvalom predavaču i kraćim informacijama o nadolazećim pastoralnim aktivnostima nadbiskup zadarski mons. Ivan Prenda zaključio je prosinački susret svojih svećenika.

Nedjeljko Zubović

JUBILEJSKA POSLANICA ZADARSKOG NADBISKUPA

Zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda, s prvom nedjeljom došašća uputio je svoju pastirski poslanicu, naslovljenu svim svećenicima, redovnicima, redovnicama i svim vjernicima nadbiskupije zadarske za Svetu jubilejsku godinu 2000. Nadbiskup potiče cjelokupno svećenstvo i redovništvo svoje dijeceze da ih sve u godini Velikog jubileja čeka ozbiljna duhovna zadaća kako bi izgrađivali sebe, Crkvu i društvo u kojem žive. Stavljani smo u ovaj svijet, ističe Nadbiskup, i kako je još stari pisac poslanice Diogenetu iz drugog stoljeća izrekao: "nije nam dopušteno odstupiti", i živo potiče sve da ulože darove svoga uma, srca i vjere kako bi Krista živoga posvjedočili svojim riječima i životom.

Nakon uvodnog proslova u kojem je istaknuo otajstvo utjelovljenja, nadbiskup zadarski razlaže značaj Velikog jubileja kršćanstva. Polazeći od činjenice utjelovljenja, rođenja, smrti i uskrsnuća Isusa Krista, jedinoga otkupitelja ljudi, Sveti Otac pripremao je cijelu Crkvu na godinu Velikog jubileja. Ona je na pragu i uskoro završava njezina neposredna priprava za jubilej. U protekle tri godine udublivali smo se redom u otajstva Sina

Božjega, Duha Svetoga i Boga Oca. Svaki pojedini vjernik i svaka župna zajednica trebala je učiniti korak u spoznaji Presvetog Trojstva i u življenju Trojstvenog otajstva u sebi. Potrebno nam se sada okrenuti godini Jubileja koji će trajati od Božića 1999. do svetkovine Bogojavljenja 2001. godine. Veliki jubilej kršćanstva ima slavljenički, euharistijski i ekumenski značaj, i ujedno je Sveta godina 2000. - Godina Presvetog Trojstva. Prvi cilj Jubileja je sa zahvalnošću gledati što se dogodilo u povijesti čovječanstva, polazeći od Kristova rođenja i naročito na događaje između prvog i drugog tisućljeća. Na poseban način treba baciti pogled vjere na ovo naše stoljeće, tražeći ono što daje svjedočanstvo zahvatu u ljudske događaje. U životu Crkve našega stoljeća najveći događaj bio je svakako II. vatikanski crkveni sabor. On je izrekao pogled Crkve na otajstvo Isusa Krista i na Crkvu samu, i otvorio je svijetu. U godini jubileja cijela Crkva, svaki vjernik, mora sebi postaviti pitanje: Koliko poznajem Koncil, i koliko sam ga ostvario u svome životu? Svi u Crkvi moraju postaviti također pitanje: Koliko smo živjeli načela i zahtjeva naše vjere u svojoj svakidašnjici? Koliko smo se založili da Kris-

SVEĆENIČKA REKOLEKCIJA U SIJEČNJU

Mons. Želimir Puljić, biskup dubrovački

SINODA BISKUPA O EUROPI (izvadak iz predavanja)

1. Što je sinoda ?

Sinoda je trajna institucija koju je osnovao Papa Pavao VI motu proprio "Apostolica sollicitudo" od 15. studenog 1965. godine s nakanom da bi se održao i širio autentični koncilski duh. Ona je skup predstavnika katoličkog episkopata čija je zadaća pomagati savjetima sv. Ocu u upravljanju Crkvom.

Riječ "sinoda" grčkog je podrijetla i označava skup, sabor. Kanonsko pravo definira Sinodu kao "skupštinu biskupa izabranih iz raznih krajeva svijeta koji se sastaju u određena vremena da bi unaprijeđivali tijesnu povezanost s rimskim biskupom i da bi mu savjetima pružali pomoć u zaštiti i porastu vjere i ćudoređa, u obdržavanju i učvršćivanju duhovne stege, i da bi proučavali pitanja koja se odnose na djelovanje Crkve u svijetu" (Kan 342)

Kanonsko pravo razlikuje tri vrste skupština sinode: Opću redovitu, opću izvanrednu i specijalnu (1)

2. Održane sinode

Od 1967. godine, kad je održana prva sinoda, pa do 1999. godine kad je u listopadu završena druga specijalna sinoda o "Europi" održano je 19 sinoda biskupa, i to: 9 općih redovitih sinoda, 2 izvanredne i 8 specijalnih sinoda (od kojih dvije o Europi).

Druga specijalna sinoda, koja je trajala od 28. studenog do 14. prosinca 1991. Godine pod radnim naslovom "Svjedoci smo Krista koji nas je oslobodio", bila je posvećena Europi. Ovu je sinodu najavio sveti Otac prilikom pastoralnog pohoda Češkoj Republici kad je nad grobom svetog Metodija 22. travnja 1990. rekao da želi sazvati specijalnu sinodu o Europi kako bi Crkva razmotrila najnovije stanje u ovim povijesnim promjenama na starom kontinentu. Na sinodi je bilo 209 sudionika, a među njima i pet hrvatskih biskupa. Objavljena je završna izjava pod naslovom "Da bismo bili svjedoci Krista koji nas je oslobodio." Ovdje je važno napomenuti da se sinoda očitovala i u pogledu agresije na Hrvatsku svojom porukom koja je dostavljena vladama Europe 8. prosinca 1991. uoči summita Europske zajednice u Maastrichtu. Ova je poruka sa znakovitim naslovom "Hrvatska je u smrtnoj borbi" imala svoju težinu na članice Europske zajednice prilikom donošenja odluke da li priznati ili ne priznati neovisnost Republike Hrvatske.

Ovaj posebni skup održao se dvije godine nakon iznenadnog i izvanrednog sloma komunističkog sustava čemu je puno pridonijelo herojsko svjedočenje kršćanskih Crkava. Pa i oni koji ne vjeruju uvidjeli su u tome neko "čudo". Nema sumnje da su uzroci sloma totalitarnih režima srednje i istočne Europe bili gospodarskog i društveno - političkog značenja. No motivacija mu je bila etičko - antropološka. U korjenu je marksizma "pogreška antropološkog značenja" u smislu što ljudsku osobu svodi samo na njezinu ma-

VIJESTI I DOGADAJI

MJESEČNI SUSRET ZADARSKIH SVEĆENIKA

U srijedu, 1. prosinca, u prostorijama

Nadbiskupskog sjemeništa "Zmajević", održan je redovni mjesecni susret svećenika Adventsku duhovnu zadarske nadbiskupije. Adventsku duhovnu pripravu za svećenike kroz pokorničko slavlje predvodio je o. Josip Vrdoljak, župnik župe sv. Ivana Krstitelja u Zadru, nakon čega je uslijedila osobna ispovijed. Središnje predavanje na temu "Suvremeni praktični sekularizam – najveći izazov današnjeg kršćanstva" održao je prof. Zoran Vukman, iz Tröglira, novinar - kolumnist "Slobodne Dalmacije", u kojoj se bavi analizom društvenih, političkih i religijskih fenomena. Kršćani se danas više nego ikada trebaju pitati: u kojem i kakvom svijetu žive. Nakon dvije tisuće godina svijet se ponovno vraća u predkršćansko stanje svijesti, a poganstvo ponovno kuca na vrata ljudske povijesti. Novo poganstvo s licem novih idola, laznih bogova i proroka stvara virtualni svijet neslučenih mogućnosti tehnološke i psihološke zloporebe raznovrsnih medija. Opsjena u obliku zabave ulazi u obiteljske domove i potiskuje bitne sadržaje ljudskog života a usmjeruje ih na nebitno, na banalno i izvanjsko. U tehnološkom svijetu pred porastom standarda patnja, trpljenje i zrtva iščezavaju. Kršćanska običajnost na zapadu uklopila se u sekularizirano shvaćanje religije, koja svoj sadržaj dodiruje samo u rubnom obliku običaja vezanih uz izvanjske manifestacije, božične ili uskršne rituale, a bez stvarnosti kriza. Ono što se zove zapadnom kršćanskom civilizacijom danas je to svijet koji se u ime ljudskih prava, slobode i pluralizma, otvoreno suprotstavlja kršćanstvu. Liberalizma, otvoreno suprotstavlja kršćanstvu. To je svijet posve sekularan, izložen agresiji profanosti u kome je sve teže biti kršćanin. Taj

svijet ne kaže da Boga nema, niti da je Bog mrtav, nego on kaže da je Bog nepotreban i da je odsutan iz svijeta i života čovjeka. Suvremeni čovjek ignoriga Boga ili ga promatra kao nekakvu projekciju vlastitih duševnih i vremeni čovjek ignoriga Boga ili ga promatra kao nekakvu projekciju vlastitih duševnih i psihičkih moći ili kao neku neosobnu silu. Odstranjivanje Boga iz ljudskog života, poništavanje teističke svijesti i njezino pretvaranje u svijet koja više nije ateistička nego politički sekularizam – najveći izazov današnjeg kršćanstva" održao je prof. Zoran Vukman, iz Tröglira, novinar - kolumnist "Slobodne Dalmacije", u kojoj se bavi analizom društvenih, političkih i religijskih fenomena. Kršćani se danas više nego ikada trebaju pitati: u kojem i kakvom svijetu žive. Nakon dvije tisuće godina svijet se ponovno vraća u predkršćansko stanje svijesti, a poganstvo ponovno kuca na vrata ljudske povijesti. Novo poganstvo s licem novih idola, laznih bogova i proroka stvara virtualni svijet neslučenih mogućnosti tehnološke i psihološke zloporebe raznovrsnih medija. Opsjena u obliku zabave ulazi u obiteljske domove i potiskuje bitne sadržaje ljudskog života a usmjeruje ih na nebitno, na banalno i izvanjsko. U tehnološkom svijetu pred porastom standarda patnja, trpljenje i zrtva iščezavaju. Kršćanska običajnost na zapadu uklopila se u sekularizirano shvaćanje religije, koja svoj sadržaj dodiruje samo u rubnom obliku običaja vezanih uz izvanjske manifestacije, božične ili uskršne rituale, a bez stvarnosti kriza. Ono što se zove zapadnom kršćanskom civilizacijom danas je to svijet koji se u ime ljudskih prava, slobode i pluralizma, otvoreno suprotstavlja kršćanstvu. Liberalizma, otvoreno suprotstavlja kršćanstvu. To je svijet posve sekularan, izložen agresiji profanosti u kome je sve teže biti kršćanin. Taj

terijalnu i gospodarsku dimenziju. Iz tako iskrlivjene i manjkave antropologije mogla su se roditi samo takve ekonomija i politika koje rada isključivo iz ekonomskih motiva. Stupove novog društva, kojeg valja graditi u Europi, biskupi vide u tri slijedća načela:

- Načelo dostojanstva ljudske osobe, koje je "urođeno" i ne može se zanjekati ili oduzeti, ni pojedinačno, a ni odlukom većine,

- Načelo supsidijarnosti, koje se tiče prava i nadležnosti svih zajednica.

- Načelo solidarnosti, koje zahjeva ravnotežu između slabijih i jakih.

Osma specijalna sinoda o Europi

odršana je od 1. do 23. studenog 1999. godine. Tema ove osme i druge spediijalne sinode o Europi bila je: Isus Krist koji živi u Crkvi iavor je nade za Europu". Okupilo se 238 sudionika, a od toga su bila 174 sinodalna oca, 16 stručnjaka - teologa, 38 slušatelja (-teljica) i 10 predstavnika drugih crkava: metropolit Jeremias - iz Ekumenskog patrijarhata carigradskog, predstavnik Ruske pravoslavne crkve episkop Longin, predstavnik Rumunjske crkve episkop Josif, predstavnik Arhiepiskop Abramii, predstavnik Georgije episkop Abramii, predstavnik Arhiepiskop Abramii, predstavnik Zakarian, predstavnik Grčke pravoslavne crkve stavrofor Tsouros, predstavnik Anglikanske crkve iz Engleske biskup Hind, predstavnik KEK (EK-oumenskog vijeća crkava) gosp. Cements, predstavnik Svjetske luteranske federacije gosp. Frieing i predstavnik Finske pravoslavne crkve gosp. Purmonen. Jedino je Srpska pravoslavna crkva odbila poziv prisustvovati ovoj sinodi. Među 38 slušatelja bile su pozvane tri Hrvatice: časna sestra Kornelija Zoric iz Dubrovnika, gđica Sanja Horvat i gđa Ana Huml iz Sarajeva. A među izabranima od redovničkih poglavara bili su: general kapucina, misionara Bezgrešnog srca Marijnog, isusovaca, dominikana, misionara oblata, kongregacije Presv. Otkupitelja, te

nas je osobodilo!"

Kao doprinos izgradnji nove Europe oni su istakli u Izjavi "promicanje čovjekova dostojanstva", nepovredivo poštivanje živopredstavnik Svjetske luteranske federacije gosp. Frieing i predstavnik Finske pravoslavne crkve gosp. Purmonen. Jedino je Srpska pravoslavna crkva odbila poziv prisustvovati ovoj sinodi. Među 38 slušatelja bile su pozvane tri Hrvatice: časna sestra Kornelija Zoric iz Dubrovnika, gđica Sanja Horvat i gđa Ana Huml iz Sarajeva. A među izabranima od redovničkih poglavara bili su: general kapucina, misionara Bezgrešnog srca Marijnog, isusovaca, dominikana, misionara oblata, kongregacije Presv. Otkupitelja, te

RASPORED PODJELE SV. POTVRDE U 2000. GODINI

VELJAČA:

- * 14. II. - Galovac (O. Nadbiskup)
- * 27. II. - Poličnik i Suhovare (O. Nadbiskup)

TRAVANJ:

- * 24. IV. - Zaton (O. Nadbiskup)

SVIBANJ:

- * 9. V. - Kistanje (O. Nadbiskup)
- * 14. V. - Kolan i Barbat (O. Nadbiskup)
- Slivnica (O. Nadbiskup u miru)
- * 21. V. - Preko (O. Nadbiskup u miru)
- * 28. V. - Kukljica (O. Nadbiskup)

LIPANJ:

- * 3. VI. - Bezgrješno Začće BDM, Punta-
mika (O. Nadbiskup) /prije podne/
- Kraljica mira, Stanovi (O. Nad-
biskup u miru) /prije podne/
- Sv. Josip, Plovanija (O. Nadbiskup)
/poslije podne/
- Bl. Alojzije Stepinac, Bili Brig (O.
Nadbiskup u miru) /poslije podne/
- * 4. VI. - Sv. Ivan, Zadar (O. Nadbiskup) /prije
podne/

- Gospa Loretska, Arbanasi (O. Nadbiskup u
miru) /prije podne/
- Sv. Ante, Smiljevac (O. Nadbiskup)
/poslije podne/

* 10. VI. - Uznesenje Marijino, Belafuža (O.
Nadbiskup) /prije podne/
- Sv. Petar, Ploča (O. Nadbiskup u miru)
/prije podne/

- Presv. Srce Isusovo, Voštarnica (O.
Nadbiskup) /poslije podne/
- Sv. Šimun i Juda Tadej, Bokanjac (O.
Nadbiskup u miru) /poslije podne/

* 11. VI. - Sv. Stošija i sv. Šime - (O. Nad-
biskup) /Katedrala/
- Crno (O. Nadbiskup)

* 17. VI. - Turanj (O. Nadbiskup) /prije podne/
- Sv. Filip i Jakov (O. Nadbiskup)
/poslije podne/

* 18. VI. - Pašman, Neviđane, Mrljane - (O.
Nadbiskup)
- Ražanac (O. Nadbiskup u miru)

* 24. VI. - Benkovac (O. Nadbiskup) /poslije
podne/

* 25. VI. - Biograd (O. Nadbiskup)

predstavnik franjevacu iz Mađarske i Ka-
toličkog Apostolata iz Poljske.

3. Specijalna sinoda biskupa o Europi

Prošlo je dvije tisuće godina od
"početaka Europe". Kakva je ona danas?
Izjava i zapažanje Bernanosa koji "vidi svijet
koji se izgrađuje, ali u njemu, ajme, nije pret-
jerano ustvrditi, čovjek neće moći živjeti;
moći će živjeti, ali uz uvjet da bude sve manje
čovjek", slikovito svjedoče o krizi čovjeka i
Europe. Očita posljedica te krize jesu i po-
litičke podjele i divljanja zabilježena u ovom
stoljeću pod zastavom nacizma i fašizma, bol-
jševizma i komunizma.

Takozvana "Jalaska linija" (neovisno o
tome da li ju je crtao Churchill, Staljin ili
Roosvelt) ne samo da je podijelila Europu na
dva dijela, već je jednim potezom pera
izbrisala centralnu Europu kao geopolitičku
stvarnost s njezinim duhovnim i kulturnim
obilježjima. A Europa bez tog svog centra
nema identiteta. Osjeća se "izgubljenom" kao
kad čovjek izgubi ravnotežu i počinje teturati.
Nema orijentacije. "Željezna zavjesa"
uspostavljena nakon rata, utjelovljena vidljivo
i opipljivo u "Berlinskom zidu", postala je ne
samo simbolom razdjeljenosti "duha, pameti i
srca Europe", već i razdjeljenosti njezinog
korpusa. Jaltskom nagodbom nastala su dva
nova imperija na rubovima umiruće Europe, a
to su Rusija i Amerika. Prisjetimo se mita o
Europi. Nisu li to možda one dvije žene iz mita
upravo Amerika i Rusija?!

Europa tako postade razdjeljenom
sluškinjom dvaju moćnih centara, Moskve i
Washingtona. Netko ju je slikovito usporedio
sa staricom na bolesničkoj postelji. Jaltska i
Postdamska konferencija proglašile cinički i
nesmiljeno - u formi liječničkog biltena -
konac Europe. Nikakvo onda čudo što ona
"zapčoe umirati" raskomadana između "Dva
Velika Brata", pobjednika II. Svjetskog rata.
Berlinski zid, "zid srama i bezakonja", postao

je tako "nadgrobnim spomenikom 'pokojne'
Europe".

I od 1945. godine u Europi se nije ništa
značajno dogodilo što ne bi bilo opečaćeno
mitom Jalte. Ni mađarski ustanak (1956), ni
naivno "Praško proljeće" (1968), ni pobuna
poljskih radnika (1956 i 1970), kao ni hrvat-
sko proljeće (1971) nisu ništa izmijenili na po-
litičkom polju, kao ni u svijesti ljudi.
Najočitiji dokaz tome jest i farizejsko držanje
zapadnjaka pred spomenutim pobunama i us-
tancima na istoku. Ono se svodilo na obične
"izraze suosjećanja s jednom braćom iza že-
ljezne zavjese", uz umirivanje vlastite savjesti
riječima "tu se ništa ne da izmijeniti".

Prva istinska povreda Jalte zbilja se u
listopadu 1978. kad su kardinali u Rimu za
Papu sveopće Crkve građanina Poljske, iz
istočnog bloka, krakovskog kardinala Karola
Wojtylu. To nije bila politika, već djelo Duha
Svetoga. Taj izbor je pokazao da Crkva nadi-
lazi sve podjele i ne da se uvući ni u kakve
kalupe.

Od 16. listopada 1978. godine ni Eu-
ropa, a ni svijet nisu mogli ostati isti. Nikakvo
čudo što se veliki i moćni centri, koji su nadzi-
rali i dirigirali Europom ("The Big Brother is
watchin over you"), nisu prešli oduševili
ovim izborom. Toga dana, naima, pokopan je
"duh Jalte", umro je fantom "Velikog Brata".
Zašto?

S granice istočnog carstva stigao je u
centar kršćanstva i Europe čovjek koji ima
osjećaj za povijest, koji vraća povjerenje u
ljude i budi nostalgiju za izgubljenim
jedinštvom:

"Zato ja, Ivan Pavao II, sin poljskog
naroda, koji se uvijek smatrao europskim
zbog svojih korjena, tradicije i kulture koja je
slavenska među Latinima i latinska među
Slavenima; ja, nasljednik svetoga Petra na
katedri u Rimu koju je Krist htio postaviti u

4. Mentorima za školski vjeronauk u Zadarskoj nadbiskupiji imenovani su:

S. Aurelina Kutleša
Prof. Ozana Crnogorac
Prof. Slobodan Šarić
Prof. Darija Santini
Prof. Ljiljana Čuković

OBAVIJEŠTI

SVEČENIČKA REKOLEKCIJA OŽUJKU

Srijeda, 1. ožujka 2000., a početkom u 9 sati

Nadbiskupsko sjemenište "Zmajević"

* * *

REKOLEKCIJA ZA REDOVNICE U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

Srijeda, 15. ožujka 2000. s početkom u 9 sati

Nadbiskupsko sjemenište "Zmajević"

Europi; ja biskup Rima i pastir sveopće Crkve vičem tebi stara Europa s ljubavlju iz Santi-aga: PRONADI SEBE! BUDI SVOJA! OTKRIJ SVOJE POČETKE! OŽIVI SVOJE KORJENE! POVRATI SE ŽIVOTU!"

Ove riječi Ivan Pavla II, pape Poljaka koje je izgovorio 9. studenog 1982. godine nisu samo neki proglas ili program. Ne, one su DOGABAJ. San o uskrtnuću Europe nije više posao vizionara, pjesnika i filozofa. On je stvarnost koja se događa i na ovoj specijalnoj sinodi o Europi.

4. "Isus Krist koji živi u svojoj Crkvi izvor je nade za Europu"

I dok se za vrijeme održavanja prve specijalne sinode o Europi moglo reći da se Europa u to vrijeme nalazila u stanju "pro-nadenog jedinstva", ovo današnje vrijeme postaje osam godina mobil bismo označiti kao razdoblje "ugroženog jedinstva". Obzirujući se na godine koje su prošle od pada Berlinskog zida Papa je u Gnjeznu (4. lipnja 1997.) upitao: "Nije li se poslije pada onog vidljivog zida otkrilo onaj nevidljivi koji dijele ovaj naš kontinent, a to je zid u srcima ljudi? Zid političkog i ekonomskog egoizma, zid gubljenja osjetljivosti za vrijednosti ljudskog života i njegovog dostojanstva. Sjene svega toga pro-te u se nad čitavom Europom. Zato je još daleko cilj stvarnog jedinstva europskog kon-tinenta".

Izvanredni događaji iz 1989. godine bili su povodom mnogima povjеровати kako će oni radikalno izmijeniti povijest, te da se u Europi neće više nikada događati drame i pod-jele koje su obilježile njezinu prošlost. A, evo, upravo na pragu trećeg tisućljeća, ratovi i pod-jele stvorile su klimu nepovjerenja u njezino jedinstvo. Kao što je evandjelje u prošlosti bilo inspiracija traženju jedinstva duha, tako je i danas ono jedino kadro "srusiti zidove koji su usadeni u srcima ljudi i koji dijele Europu" (Papa u Kgnjeznu, ibid). Eto, u takvom ozračju Papa je najavio 23. 06. 1996. u Berlinu održavanje "druge" specijalne europske si-node riječima: "Iz ovog poznatog grada koji je na poseban način proživljavao sudbinu europ-ske povijesti ovog stoljeća, htio bih obznaniti cijelo Crkvi da sam nakanio sazvati drugu spe-cijalnu sinodu o Europi". Cilj sinode je anal-izirati stanje Crkve u Europi, te u vidu predstojećeg jubileja potaknuti autentičnu vjersku i svaku drugu obnovu.

U vidu priprave Tajništvo Sinode je lokom 1998. godine razaslalo Biskupskim konferencijama "Lineamenta" na 30 stranica s dodatnih 15 pitanja na koja je trebalo odgo-voriti. Od 34 upitanih odgovorilo je 24 (= 70 %). Među BK Europe koje su odgovorile na

Radni naslov ove druge specijalne si-node o Europi bio je: "Isus Krist koji živi u svojoj Crkvi izvor je nade za Europu". Kad je 1991. godine bila održana prva specijalna si-noda o Europi, onda se govorilo da se konti-nent našao u stanju "pronadenog jedinstva". Dvije godine prije toga, naime, za mnoge narode Europe započeo je proces oslobodenja, izlaska iz katakombi, prijelaza preko Crvenog mora. Rodila se velika nada. Brojne su ograde i zidovi popucali, a granice se otvorile. "Urusen je zemaljski mesijanizam, a u svijetu se rodila žed za novom pravdom. Rodila se nada za slobodom, odgovornošću, solidar-noscu i umovnoscu. Svi su poželjeli novo i human. ... Anštvo, pa se ne smije iznevjeriti te velike nade čovječanstva", govorio je Papa u siječnju 1990. godine sudionicima plenarnog zasjedanja Papinskog vijeća za kulturu.

Upravo stoga je Sveti Otac sazvao posebnu "prvu" specijalnu sinodu za Europu kako bi biskupi europskog Istoka i Zapada nakon godina prisilne rastave mogli u zajed-ništvu moliti i "razmišljati o domovima i posjednicima tog povijesnog trenutka za Eu-ropu i za Crkvu", te otkrivati "znakove vre-mena" i čuti što Duh govori Crkvama Europe (usp. Otk 2,7, 11, 17).

za osnivanje **župnih Caritas**a i općenito vrijeme produblivanja svijesti o djelotvornoj ljubavi prema bližnjemu koji je u potrebi. Djelotvornost na socijalnom području pozitivan je i snažan oblik prisutnosti Crkve i vjernika u društvu. Poseban poticaj za osnivanje župnih Caritasa poslat će se svim župama ovih dana.

Potičem, dakle, i predlažem za ovogodišnju Korizmu u Svetoj godini dva konkretna oblika obnoviteljskih aktivnosti u župama: molitveno-katehetsku i karitativnu aktivnost, koje bi obje mogle biti dugotrajnijeg karaktera i imati ploda među vjernicima svih dobi i staleža.

S obzirom na poticaje i propise o korizmenoj pokori, upućujem sve na *Vjesnik Zadarske nadbiskupije, broj 1-2, 1999., str. 47.*

+ Ivan, v.r.
nadbiskup

FOND DOM BOŽJI

Broj: 395/2000
Zadar, 3. veljače 2000.

Nastavlja se s XXXIII. KORIZMANOM AKCIJOM za fond **DOM BOŽJI**, tj. za popravak i gradnju crkava u našoj Zadarskoj nadbiskupiji. Neka svi župnici tijekom ovogodišnje Korizme provedu ovu akciju na način koji najbolje odgovara prilikama u pojedinim župama, na dasve u onima koje su pošteđene ratnih razaranja i koje su u materijalnom smislu jače.

+ Ivan, v. r.
nadbiskup

IMENOVANJA

1. Don Tomislav Sikirić imenovan je dekanom Biogradskog dekanata.
2. Don Nikola Tokić imenovan je župnikom novosonovane župe Karin.
3. Članovima Upravnog Odbora Caritas Nadbiskupije zadarske imenovani su:

Don Čedomil Šupraha, ravnatelj
Prof. Mario Bebić, zamjenik ravnatelj
Don Srećko Petrov, ekonom Nadbiskupije
O. Josip Vrdoljak, župnik sv. Ivana
Gosp. Darinko Pupovac, dipl. Oec.

ova pitanja nalazi se i Hrvatska (zahvaljujući radišnosti našeg đakovačkog biskupa i njegovih suradnika). Uzme li se u obzir da je od 25 Rimskih ureda, odgovorilo samo 9 (=36%), onda je uočljivo da je teren bio "kooperativniji". Radni dokument s naslovom "Isus Krist koji živi u svojoj Crkvi izvor nade za Europu", uz uvod i zaključak, ima tri dijela na 96 stranica. U prvom dijelu govori se Europi na pragu III tisućljeća, te o potrebi "razlučivanja" znakova vremena. U drugom dijelu govori se o Isusu Kristu, jedinom Spasitelju svijeta koji je prisutan u svojoj Crkvi. A u trećem poglavlju govori se o Kristu koji je izvor nade za Europu, kao i o Crkvi koja je pozvana "naviještati, slaviti i služiti evanđelje nade".

Glavni relator na ovoj sinodi madridski nadbiskup kard. Ruoco Varela na 25 stranica svog izlaganja, slijedeći shemu radnog dokumenta, pokušao je pokazati kako Crkva i danas nudi blago koje joj je povjereno "od vjekova": Isusa Krista koji u njoj živi. Isti relator, nakon intervenata prisutnih sinodalnih otaca, prikazao je referat zvan "post disceptationem" u kojem je pokušao sintetizirati priloge sudionika, te na koncu postaviti 17 pitanja za rad u grupama.

Sinoda je odlučila u tom smislu isповjediti da je "Isus koji živi u svojoj Crkvi izvor nade za Europu" i objaviti svijetu ovu "nadu protiv svake nade". To nije govor o nekom običnom optimizmu ili o povjerenju u "europsku stvar". Ne. Tu je govor o teološkoj kreposti nade koja je sposobna "obračunati se" i s neuspjehom i zamorom, jer je utemeljena na Uskrsnom Kristu, pobjedniku života i smrti. To je nada Abrahama i Pavla koja nalazi svoju sigurnost u Bogu koji je vjeran svojim obećanjima. To je nada s uporištem u Uskrsnom koji snagom Duha Svetoga ne napušta čovjeka, svijet i društvo, već ga prati, rasvjetljava i pomaže na njegovom putovanju.

U pozadini ovih razmišljanja nalazi se perikopa iz Lukinog evanđelja o dvojici

učenika na putu u Emaus. Suvremeni euroljani, poput one dvojice učenika na putu u Emaus, nakon euforičnih doživljaja slobode i pada komunizma, osjećaju se umorni, zamišljeni i nesigurni. Učenici su išli i zajedno raspravljali. Njihov je hod bio označen tugom i beznađem: "A mi smo se nadali da će on osloboditi Izraela". I premda se Isus pridružio i s njima putovao, oni nisu bili sposobni prepoznati ga. Radni dokument donosi ovdje zanimljiv citat iz Augustinovog govora: "O, učenici, vi velite da ste se nadali. To znači da se sada više ne nadate. Krist je živ, ali u vama je nada umrla... Učenici su tako putovali mrtvi u društvu Života. S njima je putovao Živi, ali u njihovim srcima život još nije bio obnovljen"(Augustin, Discorso 235, 2-3). Ova dva učenika znakovit su slika suvremenih euroljana za koje se čine da su "izgubljeni, zbunjeni, nesigurni", a među njima i brojni kršćani koji su izgubili vjeru ili se zadovoljavaju običnim površnim oblicima religioznosti.

Svima takvima, kao i onoj dvojici učenika, jedino susret s Uskrsnim može "raspaliti srce" i učiniti da se povrate na svoja "radna mjesta" gdje se odvija "europska povijest" kako bi doprinijeli obnovi kontinenta i stvaranju nove Europe koja će pružiti svijetu uzor civilizacije, mudrosti i mira.

5. Papin pozdrav i homilija

Sinoda je započela svečanim euharistijskim slavljem u bazilici sv. Petra koju je Papa predvodio. U svojoj homiliji sv. Otac je naglasio da očekivanja i nade ove sinode koje nosimo u svojim srcima, povjereva Gospodinu, te da "svakome radosno i s ljubalju udjeljuje bratski cjelov mira." Ističući zatim da je slika učenika iz Emausa u pozadini ovog važnog crkvenog skupa Papa veli da "Gospodin želi kršćanskom hodočasničkom narodu od Atlantika do Urala uputiti poziv nade, koji je sočno izražen u prigodnom liturgijskom tekstu proroka Sofonije: 'Kličite...vičite od

SVJETSKI DAN BOLESNIKA - 11. VELJAČE

Broj 393/2000

Zadar, 3. veljače 2000.

Na blagdan Gospe Lurdске, 11. veljače, Crkva slavi Dan bolesnika. Za tu prigodu ovaj broj Vjесnikа donosi posebnu Papinu poruku s naslovom. U BOLESNICIMA PROMATRAJTE KRISTOVO LIČE. Neка se prenesu vjеrnicima naglasiti te poruke prigodom Dana bolesnika, na blagdan Gospe Lurdске ili u najbližu nedjelju, osobito kod posebnih skupova za bolesnike. Važno je bolesnicima naglasiti potrebu primanja Sakramenta bolesničkog pomazanja i osobit značaj oprosta u ovoj Svetoj 2000. godini te ih potaknuti da svoje patnje nose u dubokoj povezanosti s Kristom, namijenjujući ih na različite nakane. O Danu bolesnika pruža se prigoda svim vjеrnicima naglasiti vjеrjednost kršćanskih kreposti vezanih s pohodom, pomaganjem i služenjem braći koja pate uslijed bolesti.

+ Ivan, v. r.
nadbiskup

KORIZMA U SVETOJ GODINI 2000.

Broj: 394/2000

Zadar, 3. veljače 2000.

Korizma kao vrijeme obraćenja, duhovnog pročišćenja i pokore upravo ove Svete jubilarne godine na poseban način dolazi do izražaja. Jubilejska je godina obnoviteljska i zato se obraćenički i pokornički duh Korizme odlično uklapa u sve naše pastoralne aktivnosti u sklopu Svete godine. Uz redovite pastoralne aktivnosti kroz Korizmu, potičem Vas na oživotvorenje dva važna elementa - jedan liturgijsko-katehetskog a drugi karitativno-dijakonijskog - u našim župama i među vjernicima.

1. Duhovni i katehetski vid obnove naših vjernika treba zadobiti konkretnu vanjsku formu i mjesto unutar redovite pastoralne aktivnosti u župi. Uputnjem vas stoga na obnovu drvene korizmene prakse održavanja kateheze za sve dobi vjernika. S obzirom na tjedni raspored redovitih aktivnosti u pastoralu, bilo bi najprikladnije u Korizmi uvesti **Nedjeljnu večernju s katehozom**. U vrijeme Dosašća, zadarske gradske župe imale su redovitu jutarnje prijelovnu Mise zornice što se pokazalo uspješnim i među vjernicima prihvaćenim. Za lakše sudjelovanje vjernika, naše Nadbiskupijsko liturgijsko povjerenstvo pripremit će tiskanu *Nedjeljnu korizmennu večernju* u obliku preklopnika iz kojeg će svi vjernici moći zajedno moliti. Na taj način idemo korak dalje prema koncilskim smjernicama o obnovi molitve Casoslova u Crkvi, katehezu uokvirujemo u liturgijsko slavje te na jedan nov, konkretan i vidljiv način dajemo obnoviteljsku prigodu zajednici s obzirom na Svetu godinu i Korizmeno vrijeme.

2. Svaka duhovna obnova vjernika uvijek mora naći svoj izraz i na polju vanjskoga, tj. odnosa prema bližnjemu. Upute o jubilejskom oprost i obnovi vjerskog života na poseban način ističu karitativno djelovanje vjernika. Držim stoga da je Korizma vrlo prikladno vrijeme

ponovno oduševi i učini poniznim i gorljivim apostolima svoga kriza, kao što su bili sv. Benedikt, Ciril i Metodije, sv. Edith Stein, Brigita i Katarina Sijenska suzaštitnici Europe. I neka Krist bude obnovljeno vrelo nade za stanovnike "starog kontinenta" u kojem je evanđelje stoljećima donosilo neusporedivu žetvu vjere, djelatne ljubavi i civilizacije".

6. Pokušaj dijagnostičiranja stanja u Europi

Na sinodi je uz ostalo bilo govora društvenim i duhovnim "slabostima" Starog kontinenta. Dijagnostičirane su brojne "bolesti" koje muče Europu na pragu trećeg tisućljeća: materijalizam, konzumnizam, etička i duhovna anemija, intelektualni agnostičizam, individualizam, negramičeni pluralizam koji vodi "slabljenu misli" i odricanju svetog, ruku nade Europi rijecima proroka Sofonije: "Jahve, Bog tvoj i silni spasitelj, u tvojoj je sredini" (Sof 3,17). Ovakv poziv nade, veli Papa, "ne temelji se na nekoj utopističkoj ideologiji, poput onih kojima su u posljednja dva stoljeća gazena prava čovjeka, posebno onih najslabijih. Naprotiv, ovo je neprilazna poruka spasenja koju je Krist proglasio kad je najavio: Približilo se kraljevstvo Božje, (1054); zatim protestantskim raskolom polovicom 16. stoljeća, i konačno "trećim ideološkim raskolom" u prošlom stoljeću, koji je prouzročio "rascep vjere i kulture", i tako suprotstavio razum i vjeru. Te podjele posebno su odjeknule u ovom našem stoljeću označenoj trima totalitarnističkim ideologijama: komunizmom, fašizmom i nacizmom. Nije onda čudo što su Europljani sumnjičavi prema svemu, pa i Crkvi. Crkva bi prema takvim sumnjičavim Europljanima morala, poput Isusa u susretu s učenicima na putu u Emaus, stpljivo slušati i tumaćiti sveto Pismo, upozorio je o. Radcliffe.

Bečki kardinal Schonborn je opisao tri rane Europe koje treba vidati i liječiti. Ponajprije tu su zla koja su se dogodila na

veselja... radij se" (Sof 3,14). Bog Saveza poznaje srce svoje djece. Poznate su mu tolike bolne kušnje koje su europski narodi morali podnijeti u ovom izmućenom i teškom stoljeću koje je na svom zalazu. On, Emanuel, Bog s nama, razapinjan je u koncentracionim logorima i gulazima, upoznao je patnje u barmenstvu i roovima, trpio je svuda gdje je čovjek bio ponižen, potlačen i obesćacen u svom nepovredivom dostojanstvu. Krist je podnio muku tolikih nevinih zrtava u ratovima i sukobima koji su otkrivali europsko "lo". Navodeći reakciju dvojice učenika iz Emausa "koji su se nadati", Papa veli da se nešto slično dogodilo i s entuzijazmom nakon rušenja Berlinskog zida. Oduševljenje koje je bilo zahvatilo europske narode, naglo je splasnulo zbog ućecaja gospodarskog i političkog sebeľubja. "A mi se nadamo..." U tom osobitom kulturnom i gospodarskom okruženju, Crkva osjeća dužnost ponoviti pokruženju, Europi rijecima proroka Sofonije: "Jahve, Bog tvoj i silni spasitelj, u tvojoj je sredini" (Sof 3,17). Ovakv poziv nade, veli Papa, "ne temelji se na nekoj utopističkoj ideologiji, poput onih kojima su u posljednja dva stoljeća gazena prava čovjeka, posebno onih najslabijih. Naprotiv, ovo je neprilazna poruka spasenja koju je Krist proglasio kad je najavio: Približilo se kraljevstvo Božje, (1054); zatim protestantskim raskolom polovicom 16. stoljeća, i konačno "trećim ideološkim raskolom" u prošlom stoljeću, koji je prouzročio "rascep vjere i kulture", i tako suprotstavio razum i vjeru. Te podjele posebno su odjeknule u ovom našem stoljeću označenoj trima totalitarnističkim ideologijama: komunizmom, fašizmom i nacizmom. Nije onda čudo što su Europljani sumnjičavi prema svemu, pa i Crkvi. Crkva bi prema takvim sumnjičavim Europljanima morala, poput Isusa u susretu s učenicima na putu u Emaus, stpljivo slušati i tumaćiti sveto Pismo, upozorio je o. Radcliffe.

"Od srca želim da sinodski radovi omogućе ponovno oživljavanje iskustva učenika iz Emausa, koji su se prepoznavši Godine s riječima "nije li gorjelo srce naše dok nam je otkrivao Pisma". Neка nas Uskrsli Gospodin

ovijesti!"

Diskusija

12,30 sati: O B J E D

Svi ste pozvani i sve očekujem u koelebraciji- svatko neka donese naglavnik, albu, pojas i štolu.

Sve Vas pozdravljam i blagoslivljem.

+ Ivan, v. r.
nadbiskup

POBAČAJ I OVLAŠT ODRJEŠENJA

Broj: 392
Zadar, 3. veljače 2000.

Upućuju se ispovjednici na *Vjesnik Zadarske nadbiskupije*, broj 1-2, 1989. godine, na tekst "*Zločin pobačaja, grijeh, kazna i ovlast odrješenje*" gdje je ova tematika šire razrađena. Ovdje donosimo samo ono što se odnosi na ovlast odrješenja po službi i danim ovlastima.

Od kazne izopćenja zbog sudjelovanja u vršenju pobačaja (prema kan. 1398 Zakonika Kanonskog prava) imaju pravo odriješiti:

1. Ordinarij mjesta (Kan. 1355). Tu se podrazumijeva i Generalni vikar.
2. Kanonik-pokorničar (Kan. 508), koji tu ovlast ne može delegirati.
3. Oni koje mjesni Ordinarij ovlasti i imenuje. U ovoj Godini Velikoga jubileja tu ovlast imaju imenovani ispovjednici u Katedrali svete Stošije: Don Srećko Petrov, st., Don Nedjeljko Ivanov, Don Nedjeljko Zubović i Don Srećko Petrov, ml.

Radi duhovnoga dobra vjernika i spasa duša ovime dajem ovlast odrješenja od kazne izopćenja zbog izvršenog pobačaja i sudjelovanja u pobačaju sljedećim svećenicima:

1. Prioru Benediktinskog samostana Sv. Kuzme i Damjana na Čokovcu, o. Pašman.
2. Provincijalu Franjevačke provincije Sv. Jeronima u Zadru.
3. Svim dekanima.
4. Župniku župe sv. Šime u Zadru.
5. Gvardijanu i vikaru samostana Sv. Frane i Sv. Mihovila u Zadru.
6. Svim ispovjednicima: u Došašću, Korizme i Vazmenom vremenu, o svetkovinama Velike Gospe i Svih Svetih, za vrijeme pučkih misija, duhovnih obnova, duhovnih vježbi i molitvenih seminara.
7. Voditelju pokorničkog slavlja svaki put kad se ono slavi u većoj ili manjoj vjerničkoj zajednici, osim slučajeva navedenih pod brojem 6.

+ Ivan, v. r.
nadbiskup

njezinom tlu kao plod opakih ideologija. No sini mi se. veli kadr. Schonborn, dok su se detaljno proučila i obradila zla fašizma, komunistička zlodjela još su uvijek velikim dijelom obavijena tamom. O njima se šuti. Nismo li i mi biskupi Zapada doprinijeli tome svojom šutnjom? Nije li ovo prigoda, pita se kardinal, da za to zatražimo oprostjenje od svoje braće s Istoka, da se pokajemo, kako bismo obilježavanje mučenika slavili čistim srcem? Druga je rana, nastavlja kardinal Schonborn, razdjeljenost Crkava koje su se poslije raskola udaljile jedne od drugih. Zapadu je potrebna teologija istočnih otaca, duhovnost manastira, ljepota ikona i božanska liturgija koja se stoljećima slavi s dubokim osjećajem otajstva. Istoku je potrebno "zapadno plućno krilo" kako bi se slobodnije postavilo prema državnim strukturama te izbjeglo opasnu identifikaciju "crkva - nacija". Kao treću ranu on spominje "odcjepljenost" od korjena Božjeg odabranja Jahvinog naroda. Solovjev je proročki pisao i isticao da će kršćani istoka i zapada prevladati podijeljenost ako se vrate svojim korjenima koji su u tajni povijesti izabranog naroda, u Izraelu. Nisu ni jezik, ni kultura, ni narod ono po čemu pripadamo "jedinom Božjem narodu", već "Božji poziv" po kojemu nas iz različitih krajeva i rasa poziva na sveti sastanak u 'Gospodnjem Izraelu', veli kardinal Schonborn.

7. Nezaobilazni subjekti u reevangelizaciji Europe

Suvremeno društvo ima puno istina, ali ne poznaje onu pravu. Odnos s Tajnom je prekinut. Čovjek je sam sebi postao neshvatljiv, a svijet mu izgleda kao pozornica igara. Crkva je danas u manjini, jer malo je onih koji su upoznali i susreli Krista. Ponekad se čini da je i Crkva pod utjecajem "svjetskog mentaliteta" u opasnosti svesti evanđelje na puko nizanje riječi i moralnih apela. A vjera je u biti susret s Kristom - Bogom živim (kard. Simonis). U tom smislu na sinodi je bilo govora i o crkvenim duhovnim pokretima koji poka-

zuju "mladost, zanos i energiju" (kard. Vlč). Oni su dar Duha Svetoga današnjoj Crkvi kao što su nekada u Srednjem vijeku bile redovničke zajednice.

Isticana je i uloga posvećenog života i "njegova simbioza s poviješću Europe dugi niz stoljeća". I suvremeni čovjek osjeća potrebu "u živo" dotaknuti ne samo "svete osobe", već i "svete zajednice". U društvu koje ističe stjecanje, proizvodnju i potrošnju, osjeća se snažna potreba duhovnih dobara. Stoga se evanđeoski savjeti siromaštva, poslušnosti i čistoće pojavljuju kao nužan korektiv, kao evanđeoska "kontrakultura", duhovno lječilište u ovom trenutku moralnog i intelektualnog "rđanja" duha i duhovnosti Europe (kar. Somalo).

Svećenik je Božji čovjek, čovjek Crkve i čovjek svoga vremena, rekao je kard. Hoyos (za kler). I kad se svećenik identificira s Kristom, onda nema bojazni suočiti se s modernim izazovima. Nestaje straha. Zar je bilo lako, pita se kard. Hoyos, suočiti se s razvratnošću ondašnje Atene, Korinta i Rima?! Zar je bilo lako u poganski svijet ondašnjeg Istoka i Zapada unositi svetost ženidbe i monogamije?! Zar je bilo lako obraćati silnike i umirivati razbojnice?! Ali, kad je svećenik Božji čovjek i čovjek Crkve, onda to ide lakše, jer se osjeća Božji Duh koji svime upravlja i kormilari.

Svećenici, teolozi i biskupi pozvani su na tješnju suradnju. Sastavni dio biskupskog služenja jest poticati i ohrabrivati teološka promišljanja. Nedostatak žive teologije ne pogađa samo Crkvu, nego i društvo u cjelini. Upravo iz teološke misli Europa je crpila svoje najveće ideje i svoju snagu za promjenama (kard. Lustiger).

Kard. Meisner je posebno "kritizirao" jačanje crkvene birokracije i pretjeranu proizvodnju papira i dokumenata u Katoličkoj Crkvi. Pozvao je na "sveti savez" vatikansku

Za drugu točku ćete dobiti program kako će se slavje odvijati u Katedrali. Očekujte dakle još neke upute.

Za sada Vas molim da ovo primite na znanje i da svoje obveze i dužnosti uskladite sa svojim vremenom za Dan posvećenog života 2. veljače.

Moleći Gospodina da blagoslovi naš susret s Njim i da primi našu poniznu zahvalu, iskreno Vas pozdravljam i blagoslivljem.

+ Ivan, v.r.
nadbiskup

XXIX. GODIŠNJA SVEČENIČKA SKUPŠTINA

Broj: 377 /2000.

Zadar, 1. veljače 2000.

Draga braćo svećenici!

Ovime Vas rado pozivam na XXIX. godišnju skupštinu svećenika Zadarske nadbiskupije koja će se održati, u srijedu, 9. veljače 2000. godine, u Nadbiskupskom sjemeništu "Zmajević", u Zadru.

D N E V N I R E D :

I. DIO: Kapelica Sjemeništa:

8,30 sati: Prigoda za sakrament pomirenja

9,00 sati: Koncelebrirana Euharistija: obrazac mise: za Mjesnu crkvu, Čitanja iz Mise za evangelizaciju

II. DIO: Dvorana Sjemeništa

1. Nadbiskupova riječ

2. Don N. Zubović- Zapsnik Skupštine 1999.

3. Evangelizacija : Don Ivan Mustac: Vjeronauk u župi-vjeronauk u školi
4. Neki novi oblici evangelizacije u župi

Don Sime Perić: Kursižo

Don Marinko Duvnjak: Neokatekumenski put

Don Tito Šarin: Marijina legija

Don Cedomil Supraha: Župni Caritas

5. Don Joso Kokić: Svećenički kandidati - odgojni ambijenti
6. Izvješća o ekonomskim prilikama imate u pismenom obliku.

kuriju i mjesne ordinarije "u borbi" protiv plime papira i brda dokumenata.

8. Obrćenje i susret s Kristom snaga su ob-nove Europe

Suvremeni svijet, čini se gubi osjećaj

grijeha i ne shvaća važnost milosti i

oprostenja. A Isus je najavljen kao onaj koji će

"otkupiti narod od grijeha njegovih". Znaju li

današnji vjernici da je Euharistija žrtveno

slavje, pomirnica za grijehe naše: Evo ja-

ganjca Božjeg, koji oduzima grijehe svijeta.

Da li je ta tema prisutna u našim propovije-

dimaz? Kard. Estevez je naglašavajući važnost

sakramenta ispovijedi, istakao da je osobna is-

pravica jedini ispravan put u slavljenju ovog

sakramenta, te da "zajednička odriješnja" ne

mogu biti redoviti put odgoja i sakramental-

nog pomirenja.

Na temelju opisa Petrove ispovijedi

kod Cezareje kard. Ratzinger je prikazao dva

načina pristupa tajni Isusove osobe: način raz-

mišljanja ljudi (raznolike hipoteze) i način is-

pravice o Isusu, drugi je oblikovan u razgovor s

povijedanja apostola Petra. I dok prvi način

Isusom. Prvi iznosi različite hipoteze (Ilija,

Jeremija...), a drugi ispovijeda: "Ti si Krist,

Sin Boga živoga" (Mt 16,16).

Iz ovog susreta kod Cezareje imamo

nekoliko elemenata za evangelizaciju: Samo

onaj koji priznaje Isusa kao Sina Božjega,

poznaje Krista. Poznavanje Isusa predpostav-

lja zajedništvo života, hoda i dijaloga s Isu-

som. To zajedništvo stvara kategoriju "mi", a

to je Crkva. Poznavanje Isusa nije naše svo-

jsstvo ili zasluga, već dar nebeskog Oca.

Iskustvo Cezareje (šta vele ljudi i šta velite vi)

ostaje kao trajna paradigma. Važno je da u

hodu ostanemo s Kristom jer smo pozvani biti

"svjetlo svijeta i sol zemlje". I ne smijemo za-

boraviti da porazi i patnje nisu bez značenja.

One su blagoslovne i donose plod svima.

Najjače svjetlo dolazi nam od mučenika, a ne

od dijalektičara, veli kard. Ratzinger.

Mučenici su, naime, najveći komunikatori

Krista koji s križa sve sebi privlači (Iv 12,32).

U vidu što skladnije i uspješnije ree-

vangelizacije Europe kard. Martini je u svom

priopćenju izrazio tri želje i tri sna: Ako se

vjernici budu "družili sa Sv. Pismom, ako ga

budu čitali i razmatrali, donijet će nadu i

razgalliti ljudska srca kao i dvojici učenika iz

Emausa. Druga želja i san je da župa nastavi

ostvarivati prorocku, svećeničku i dakonsku

službu uz pomoć pokreta koji se u njoj

javljaju. I treći san je potreba susreta i kolegi-

jalnosti među biskupima svijeta. Ovaj treći

san uzeli su novinari na metu pa su pisali kako

kard. Martini zagovara sazivanja sabora. A

on, "ni luk jeo, ni luk mirisao".

9. Hrvatski obol na sinodi

Na ovoj specijalnoj sinodi o Europi

sudjelovalo je pet biskupa Hrvata, jedna časna

sestra i jedna djevojka. Sedam puta se u dvo-

sti i nade Crkve u Hrvata.

- Kard. Puljić je podsjetio da je Crkva

na području BiH morala hodati "križnim

putem" još od polovice 15. stoljeća kad su

Turci došli i okupirali ovu zemlju. Podsjetio je

da su katolici prošlih ratnih godina de-

setkovan, te se "ostatak Izraela" bori za

preživljavanje lijevčeci rane dobivene u

vjernici su naučili živjeti u nadi koju pruža

Uskrsi. Ova je simoda pozvana hrabro pono-

vit poziv koji je prije gotovo dvije tisuće go-

dina uputio autor Poslanice Hebrejima:

"Čuvajmo nepokolebljivu vjeru nade jer je

U tom vidu ovo naše doba treba pastire

poslušne Duhu Svetomu i vjernike (zavje-

tothane i laike), svjesne svoga uzvišenog

poziva.

-Nadb. Bozanić je, podsjećajući na

hrabro svjedocanstvo kard. Stepinca, istakao

ODREDBE ORDINARIJATA

SVJEĆNICA - JUBILEJ POSVEĆENOG ŽIVOTA

Broj: 252/2000
Zadar, 22. siječnja 2000.

Draga braćo redovnici i drage sestre redovnice!

Sveopća Crkva, iz svojega središta, mislila je u ovoj Jubilejskoj godini na sve osobe posvećena života. Zato je Kongregcija za Ustanove posvećenoga života i Društva apostolskog života ponudila materijale za trodnevnicu pred Dan posvećenoga života, 2. veljače, i za proslavu samoga blagdana Svijećnice ili Prikazanja Gospodinova u hramu. Te materijale u obliku knjižice priredila je Unija i Konferencija Viših redovničkih poglavarica i poglavara u Hrvatskoj.

Sveti Otac je želio da se taj Dan zahvale za dar posvećenog života Crkvi dogodi kako u Rimu tako i u Mjesnim crkvama.

U Rimu će se oko Svetoga Oca okupiti brojni članovi različitih Ustanova posvećena života i Društava apostolskog života. To će biti svečano jubilejsko slavlje u srcu Crkve.

Vođen tim činom Svetoga Oca i poticajem nekih među Vama, odlučio sam i ja, mjesni Biskup Crkve zadarske, okupiti sve Vas, životom i djelovanjem nazočne u Nadbiskupiji zadarskoj, na taj Dan, 2. veljače, na proslavu Posvećenog jubileja u našu Katedralu. **Na taj način spojiti ćemo toga dana i zahvalu za dar posvećenih osoba i jubilarno hodočašće za potpuni oprost.**

Ovim pismom Vas želim pozvati na taj susret, zapravo na slavlje, koje nam Crkva, po Svetom Ocu predlaže.

Dvije stvari su pred nama za ostvarivanje:

1. Trodnevnicu:

-jedno slavlje zahvale za dar zvanja s Večernjom nedjelje, 30. Siječnja;
-jedno pokorničko slavlje za ponedjeljak, 31. Siječnja;
-euharistijsko klanjanje zajednice za 1. veljače

2. Zahvala na sam Dan posvećenog života u našoj Katedrali.

Za prvu točku program će razraditi o. Ante Badurina, Trećoredac i o. Jozo Milanović, Benediktinac, u obliku prijedloga i načine kako bi se moglo to ostvariti.

važnost odgoja savjesti. Stepinac je bio i ostaje u sjećanju svoga naroda velikim učiteljem i odgojiteljem kršćanske savjesti. Sekularizacija kršćanskog života nosi sa sobom duboku krizu savjesti i kršćanske moralne prakse. Budući da je savjest "najskrovitija jezgra i svetište čovjeka, gdje je on sam s Bogom, čiji glas odzvanja u njegovoj nutrini..." (GS 16), potrebno je odatle početi duhovnu i etičku obnovu. U sve većem lomu između privatne savjesti i javnih vrijednosti, potreban je novi sustav vrijednosti izgrađen na personalističkoj antropologiji. A prisutnost Crkve u Europi mora se osloniti na svjedočenje kršćana koji djeluju po savjesti prosvjetljenoj Duhom Svetim.

- Biskup Srakić je istakao "ekumenski put kao sredstvo potrebno u stvarnom evanđeoskom djelovanju" (Instr. lab, 60). Odmah na početku je rekao da on dolazi iz Hrvatske, a ne s Balkana, kako neki običavaju govoriti. Naglasio je kako se u Hrvatskoj nije vodio "vjerski rat", jer su se predstavnici katoličke i pravoslavne Crkve sastajali i u domovini (dva puta) i u inozemstvu posredstvom CCEE- i KEK-a (nekoliko puta). Zaključio je da za nas ekumenska osjetljivost nije lagana, ali nije nemoguća. Što više ona je važan uvjet vjerodostojnosti evangelizacije. Iako je proces uzajamnog praštanja i pomirenja tvrd i dug, čini se što je sada moguće s "nadom i radom" ("Dum spiramus, speramus").

- Biskup Komarica je zahvalio Bogu što je ostao na životu u tijeku užasnih stradanja u njegovoj biskupiji. Govorio je i svjedočio o razarajućoj sili zla koju je kadar učiniti ateizirani čovjek, ali i o junačkim djelima pobožnih ljudi i njihove samoprijegorne ljubavi prema bližnjemu. Podsjetio je na mučeništvo šest svećenika, jednog redovnika i jedne redovnice. Zahvalio je sv. Ocu i njegovim suradnicima na brojnim interventima u obranu obespravljenih, poniženih, ispaćenih, prognanih, opljačkanih, nestalih, pobijenih. Biskup Komarica je naveo podatak od preko

300 intervenata Svete Stolice u razdoblju od 1991. do 1996. godine u korist mira u BiH. Konstatirao je također da usprkos prividnog mira u BiH još uvijek vlada "sila jačega". Ne poštuje se pravo na domovinu i imovinu, pravo na rad i zaradu, na vjersku slobodu i zdravstveno osiguranje. Nazvao je to sramotom za Europu na koncu 20. stoljeća, a rat koji je se vodio kao "ograničeni nastavak prvog i drugog svjetskog rata" biskup Komarica je opisao kao "jasni znak krize europskih vrijednosti".

- Biskup Puljić je u svom izlaganju podsjetio na svoje sudjelovanje na prvoj specijalnoj sinodi o Europi prije 8 godina kada je okupljenim biskupima uputio "bolni krik" zbog napada srpskih i crnogorskih vojnika na područje dubrovačke biskupije. I dok je ondašnji govor bio obilježen riječima "tuge i očaja", biskup Puljić je ovog puta subraći priopćio veselije vijesti: "U Dubrovniku, u Hrvatskoj obranjena je demokracija, sloboda, kulturne, ljudske i vjerske vrijednosti pred barbarstvom našega stoljeća." Izrazivši nadu da će krv nevinih žrtava sjedinjena s Kristovom žrtvom na križu zajamčiti ljudskoj patnji otajstvenu i vječnu plodnost, zahvalio je sv. Ocu što je već od samog početka sukoba pozivao na molitvu, post i dobra djela, i što je ulijevao nadu da je mir moguć. Za Crkvu, koja ne raspolaže "oklopnim divizijama" molitva, post i dobra djela jedino su i najjače oružje kojim ona želi raspolagati. Na koncu je izrazio trostruki izvor nade u izgradnji suvremene Europe: Sposobnost da ljudi praštaju i da mole oproštenje prvi je izvor nade. Uspomena na silno mnoštvo mučenika ovog stoljeća koji su očitivali vrhunski stupanj ljubavi prema Bogu i bližnjemu, drugi je izvor nade. I na koncu treći izvor nade je štovanje BDM, koja se u povijesti naroda očitovala kao "početak boljega svijeta" (Trški Vrh), pa je i u ovom našem vremenu "majka nade" za slijedeća stoljeća.

- Č. s. Kornelija Zorić se upitala "kakvu ulogu u današnjoj Europi imaju zajed-

Naša ispovijed nade, vele biskupi, potiče nas upravit' osobiti pogled na Europu, na mudrom skladu povijesne i kulturne različitosti. U pravdi i solidarnosti suočavajte se s pojavom seihilasštva, te ulazite potrebne napore kako bi mladeži bila zajamčena budućnost obrazovanjem, zapostavljenjem i moralnim i duhovnim vrijednostima. Ostavite Europu otvorenom svima i prihvatite poziv Svetog Oca osvjedočeni Europljani koji su spremni dati svoj obol sadašnjoj i budućoj Europi... Na koncu Poruke oni iskrenom pastirskom ljubavlju potiču i upućuju poziv svima koji na in-situacionalnoj, političkoj i kulturnoj razini imaju odgovornost prema budućnosti našeg kontinenta: "Ne šuite, već dizite glas kada se krše ljudska prava pojedina, manjina i naroda. Ljudski život od začeca pa do smrti i obitelj zasnovana na braku temelji su na kojima počiva zajedničko europsko zdanje. Hra-

što je Papa rekao na početku sinode: "Europo življenju koji nemaju budućnosti, jer se ne temelje na postojanoj sigurnosti Riječi Božje!"

Nada koju vam naviještamo nije san, već stvarnost. Isus - Emanuel jest Bog s nama. Promatrajući svakodnevi život u našim crkvenim zajednicama mogu se prepoznati brojni znakovi nade koje Duh Božji pobuđuje i hrani. Nada tolikih mučenika bila je jača od smrti. Njihova svjedocanstva ne smijemo zaboraviti. Oni su tako očiti i viljivi znak nade. Ima i drugih znakova nade: svetost tolikih ljudi, sloboda Crkava europskog istoka, nazočnost i širenje duhovnih pokreta i zajednica, sve snažnija svijest krščana o vlastitoj odgovornosti, razmjena darova između istoka i Zapada, pokušaji i skromna ostvarenja u ekumenskom hodu istine, ljubavi i pomirenja...

Stoga biskupi pozivaju sve vjernike da odgovore s obnovljenim žarom na apostolski i misionarski zov primljen na krštenju. Posebno se obraćaju svećenima: "Vama, prezbiteri naših europskih crkava, koji zadrživajućim predanjem živite službu koja vam je povjerenjena, upućujemo sa zahvalnošću i povjerenjem našu riječ: ne dajte se obeshrabriti i ne dopustite da vas umor svlada!" Slavimo i naviještajmo Evanđelje nade, pišu biskupi. U svijetu zagnušenom tolikim riječima obnavljajmo Petrovu ispovijed: "Gospodine, kamo ćemo poći? Ti imaš riječi života vječnoga" (1v 6,68). Slavimo Evanđelje života u društvu i u kulturi koji su često zatvoreni nadnaravnim stvarnostima, uronjeni u potrošački mentalitet, robovi drevnih i novih idološkionstava. Otkrivajmo ponovno smisljavljajmo naša liturgijska slavlja. Osigurajmo prostor šutnje, molitve i razmatranja. Vratimo se sakramentalnom životu, posebice Euharistiji i pokori, izvorima spasenja i pomirenja, slobode i nove nade.

nice zavjetovanog života"? Prava i duboka solidarnost posvećenog života proizlječe iz duhovnosti utemeljene na "krizu Kristovu, simbolu ljubavi Božje prema ljudima", krizu koji postaje pravim izvorom nade". U tom "mudrosnom čitanju" i posvećeni život će lakše pronaći putove zauzimanja u novoj evangelizaciji Europe, u suosjećanju s patnicima, odbačenima i onima koji nemaju glasa, u radosnom svjedocanju i predanju u službi Bogu i ljudima.

- Studentica teologije iz Sarajeva, najmlađi član na sinodi, 25-godišnja Sanja Horvat, govori je o problemima mladih iz BiH: nezaposlenost, visoke pristojbe za školovanje, netolerancija stvarana i političana nedavnim ratnim sukobom, nemogućnost povratka katolika u rodni kraj, težak život, gaženje ljudskih prava i ljudskog dostojanstva. Mladi, koji su ostali svjedoke i vjernu. Nadaju se božjem sutra uz potporu njihovog najdražeg prijatelja Ivana Pavla II.

10. Poruka biskupa: "Radorno svjedoci evanđelje nade u Europi"

Biskupi su na koncu uputili svima poruku "Radorno svjedoci evanđelje nade u Europi". Premda se čini da je nada svakog dana sve slabija, uništavana tolikim oblicima trpljenja, tjeskobe i smrti, biskupi su prosvjeli-jeni vjerom napisali da s "poniznom posto-jažnošću" vjeruju da je nada moguća za sve. "Covjek, naime, ne može živjeti bez nade, njegov bi život bio lišen značenja i postao bi nepodnošljiv". Takvu riječ nade, pišu biskupi, upućujemo vam iz Rima, sabrani blizu groba apostola Petra na drugoj sinodi o Europi. U osvit Velikog jubileja zajedno s apostolom Petrom ispovijedamo da je Krist - Pomazanik, Sin Boga živoga. On, Uskrsli Gospodin uvijek je nova nada Crkve i ljudskog roda, jedina istinska nada čovjeka i povijesti. Sve to, pišu dalje biskupi, ispovijedamo "u jedinstvu s vama, braćo i sestre, koji s nama dijelite istu vjeru u Gospodina Isusa", ponavljajući ono